

آزمون آزمایشی خیلی سبز

مرحله سوم

پایه یازدهم

تاریخ برگزاری: ۰۹/ آذر/ ۱۴۰۳

سال تحصیلی ۱۴۰۳-۰۴

بودجه بندی دروس	روان شناسی	علوم اجتماعی	زبان و ادبیات فارسی	ریاضی
	درس ۱ تا ۳ صفحه ۸ تا ۸۷	جامعه شناسی (۲) درس ۱ تا ۴ صفحه ۱ تا ۳۴	علوم و فنون ادبی (۲) درس ۱ تا ۳ صفحه ۱۰ تا ۳۴	ریاضی و آمار (۲) فصل ۱ صفحه ۱ تا ۲۰
	فلسفه	جغرافیا	تاریخ	زبان عربی
فلسفه (۱) درس ۱ تا ۳ صفحه ۱ تا ۲۷	جغرافیا (۲) درس ۱ تا ۳ صفحه ۱ تا ۳۶	تاریخ (۲) درس ۱ تا ۴ صفحه ۱ تا ۴۱	عربی، زبان قرآن (۲) درس ۱ و ۲ صفحه ۱ تا ۳۰	

مدت پاسخگویی	تا شماره	از شماره	تعداد سؤال	مواد امتحانی
۱۵ دقیقه	۱۰	۱	۱۰	ریاضی
۱۵ دقیقه	۲۵	۱۱	۱۵	زبان و ادبیات فارسی
۱۰ دقیقه	۳۵	۲۶	۱۰	علوم اجتماعی
۱۰ دقیقه	۴۵	۳۶	۱۰	روان شناسی
۱۵ دقیقه	۶۰	۴۶	۱۵	زبان عربی
۱۰ دقیقه	۷۰	۶۱	۱۰	تاریخ
۱۰ دقیقه	۸۰	۷۱	۱۰	جغرافیا
۱۰ دقیقه	۹۰	۸۱	۱۰	فلسفه (۱)
۹۵ دقیقه		۹۰ سؤال		مجموع

اساتید، مشاوران و دانش آموزان گرامی:
نظرات، پیشنهادات، انتقادات و بازخوردهای خود نسبت به سؤالات این آزمون را می توانید
از طریق آیدی @Kheilisabz_edit در همه پیام رسان ها با ما به اشتراک بگذارید.

ریاضی و آمار

۱- اگر ارزش گزاره $p \wedge \sim q$ درست باشد، ارزش کدام یک از گزاره‌های زیر درست است؟

$$(p \vee \sim q) \wedge \sim p \quad (۲) \qquad p \wedge (q \vee \sim p) \quad (۱)$$

$$(q \wedge \sim p) \vee (p \wedge \sim q) \quad (۴) \qquad (p \wedge q) \vee (\sim p \wedge \sim q) \quad (۳)$$

۲- کدام یک از گزاره‌های زیر با گزاره $(q \Rightarrow p) \sim$ هم‌ارز است؟

$$\sim p \wedge q \quad (۲) \qquad p \Rightarrow q \quad (۱)$$

$$\sim p \Rightarrow \sim q \quad (۴) \qquad p \wedge \sim q \quad (۳)$$

۳- گزاره $q \Rightarrow ((\sim p \Rightarrow q) \vee (\sim q \Rightarrow p))$ در کدام حالت نادرست است؟

$$p \text{ و } q \text{ درست} \quad (۱) \qquad p \text{ و } \sim q \text{ درست} \quad (۲)$$

$$\sim p \text{ و } q \text{ درست} \quad (۳) \qquad \sim p \text{ و } \sim q \text{ درست} \quad (۴)$$

۴- اگر ارزش $p \Leftrightarrow q \wedge r$ نادرست و ارزش $p \Rightarrow \sim p$ درست باشد، ارزش کدام گزاره زیر با بقیه متفاوت است؟

$$p \Rightarrow (q \wedge \sim r) \quad (۱)$$

$$q \vee (\sim p \wedge r) \quad (۲)$$

$$r \Leftrightarrow q \wedge p \quad (۳)$$

$$\sim r \Leftrightarrow \sim q \vee p \quad (۴)$$

۵- در جای خالی کدام رابط‌های منطقی را قرار دهیم تا ارزش گزاره $((p \vee q) \Rightarrow r) \square (p \Rightarrow r) \wedge (q \Rightarrow r)$ همواره

درست باشد؟

$$\wedge, \vee \quad (۱)$$

$$\Leftrightarrow, \Rightarrow \quad (۲)$$

$$\Leftrightarrow, \wedge \quad (۳)$$

$$\vee, \Leftrightarrow \quad (۴)$$

۶- با توجه به استدلال زیر، کدام گزینه درست است؟

مقدمه ۱: اگر میلیاردر شوم، ماشین می‌خرم.
مقدمه ۲: میلیاردر شده‌ام.

∴ ماشین خریدم.

(۱) قیاس استثنایی است.

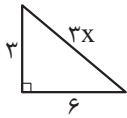
(۲) مغالطه است.

(۳) نه مغالطه است و نه قیاس استثنایی.

(۴) نتیجه این استدلال می‌تواند نادرست باشد.

محل انجام محاسبات

۷- مثلث قائم الزاویه زیر مفروض است. یک دانش آموز برای محاسبه x گام‌های زیر را انجام داده است. این دانش آموز در کدام گام اشتباه کرده است؟

$3^2 + 6^2 = 3x^2$	نوشتن رابطه فیثاغورس	گام ۱
$9 + 36 = 3x^2 \Rightarrow 45 = 3x^2$	ساده کردن طرفین	گام ۲
$15 = x^2$	تقسیم طرفین بر ۳	گام ۳
$x = \pm \sqrt{15}$	جذرگیری از دو طرف و به دست آوردن مقدار x	گام ۴

(۲) گام دوم و سوم

(۱) گام اول و دوم

(۴) گام اول و گام چهارم

(۳) گام سوم و چهارم

۸- عبارت فارسی «نصف مربع مجموع دو عدد از مربع مجموع نصف دو عدد بزرگ‌تر است» با کدام گزینه معادل است؟

$$\frac{1}{4}(x+y)^2 > \left(\frac{x}{2}\right)^2 + \left(\frac{y}{2}\right)^2 \quad (2)$$

$$\left(\frac{x+y}{2}\right)^2 > \left(\frac{x}{2}\right)^2 + \left(\frac{y}{2}\right)^2 \quad (1)$$

$$\left(\frac{x+y}{2}\right)^2 > \frac{x^2}{2} + \frac{y^2}{2} \quad (4)$$

$$\frac{1}{4}(x+y)^2 > \left(\frac{x+y}{2}\right)^2 \quad (3)$$

۹- کدام یک از گزینه‌های زیر درست است؟

(۱) اگر طول و عرض یک مستطیل را ۳ برابر کنیم، مساحت آن نیز ۳ برابر می‌شود.

(۲) در یک مثلث قائم‌الزاویه به اضلاع قائمه a و b وتر c ، اگر a را دو برابر کنیم، وتر نیز ۲ برابر می‌شود.

(۳) اگر n^2 زوج باشد، n زوج است. ($n \in \mathbb{Z}$)

(۴) اگر طول یک مستطیل را دو برابر و عرض آن را نصف کنیم، محیط مستطیل تغییر نمی‌کند.

۱۰- در کدام گزینه خطای استدلال وجود ندارد؟

$$(a < b < 0, n \in \mathbb{N}) \Rightarrow a^{2n} < b^{2n} \quad (2)$$

$$(0 < a < b, n > 0) \Rightarrow a^n > b^n \quad (1)$$

$$(a, b \neq 0, a < b) \Rightarrow \frac{1}{a} > \frac{1}{b} \quad (4)$$

$$a < 0 < b \Rightarrow a + c < b + c \quad (3)$$

محل انجام محاسبات

علوم و فنون ادبی

۱۱- پایه‌های آوایی کدام بیت با دیگر ابیات متفاوت است؟

- (۱) گر لب شیرین آن بت بر لب شیرین بُدی
 (۲) لب ز هم بردار یکدم تا هم اندر تیرماه
 (۳) خویشتن‌بینان ز حسنت لافگاهی ساختند
 (۴) دل گشت چون دل‌داده‌ای جان‌شده‌ز کار افتاده‌ای

جان مانی سجده کردی صورت پرویز را
 آسمان در پیشت اندر جل کشد نوروز را
 هین ببند از غمزه درها کوی عشق‌آباد را
 تا ریخت پر هر باده‌ای از جام دل در جام ما

۱۲- نشانه‌های هجایی کدام گزینه با مصراع «دل‌آراما نگارا چون تو هستی» یکسان است؟

- (۱) غصه‌ای باشد که چون تو گوهری
 (۲) گر بود ای شوخ‌چشم رای تو بر خون من
 (۳) تو چشم آتشین در خواب می‌کن
 (۴) ز زلفت زنده می‌دارد صبا انفاس عیسی را

آید از دریا بیرون بیرون میا
 بر سر و دیده نهم رایت رای تو را
 که ما را چشم و دل باری کباب است
 ز رویت می‌کند روشن خیالت چشم موسی را

۱۳- اگر پایه‌های آوایی ابیات زیر را با توجه به نشانه‌های «- - - - -» و «- - - - -» مرتب کنید، به ترتیب کدام گزینه درست است؟

- (الف) گو به غارت می‌بری دل باک نیست
 (ب) چگونه شرح آن گویم که جانم
 (ج) تنم این جاست سقیم و دلم آن جاست مقیم
 (د) ای روح‌بخش بی‌بدل وی لذت علم و عمل
 (ه) عاشق مهجور نگر عالم پرشور نگر

دل تو را باد و جگر خواری مرا
 ز عشق این سخن مست و خراب است
 فلک این جاست ولی کوکب سیّار آن جاست
 باقی بهانه است و دغل کاین علت آمد وان دوا
 تشنهٔ مخمور نگر ای شه خمار بیا

- (۱) ه - الف - د - ب - ج
 (۲) الف - د - ه - ب - ج
 (۳) الف - د - ب - ه - ج
 (۴) ه - الف - ب - ج - د

۱۴- نشانه‌های هجایی کدام مصراع از چهار بار تکرار «- - - - -» تشکیل شده است؟

- (۱) کوه پابرجا گمان می‌کردمش دردا که بود
 (۲) دوست دارم که بیوشی رخ همچون قمرت
 (۳) روی اگر پنهان کند سنگین دل سیمین بدن
 (۴) مهر اگر آرد بسی بی‌جا و بی‌هنگام آرد

از حبایی سست‌بنیان‌تر اساس دوستی
 تا چو خورشید نبینند به هر بام و درت
 مشک غمّاز است نتواند نهفتن بوی را
 قهر اگر دارد بسی ناساز و ناهنجار دارد

۱۵- کدام ابیات از چهار پایهٔ آوایی ساخته شده‌اند؟

- (الف) خورشید را حاجب تویی امید را واجب تویی
 (ب) عارف گوینده بگو تا که دعای تو کنم
 (ج) بی‌ادب تنه‌ا نه خود را داشت بد
 (د) چو بینی یتیمی سرافکنده پیش
 (ه) همچو دیو از وی فرشته می‌گریخت

مطلب تویی طالب تویی هم منتها هم مبتدا
 چون که خوش و مست شوم هر سحری وقت دعا
 بلکه آتش در همه آفاق زد
 مده بوسه بر روی فرزند خویش
 بهر نانی چند آب چشم ریخت

- (۱) الف - ب - د
 (۲) الف - ب - ج
 (۳) الف - ج - د
 (۴) ب - ج - د

۱۶- در کدام بیت تشبیه به کار رفته است؟

- ۱) در گلشنی که گل‌ها دامن‌کشان گذشتند
- ۲) چو با حبیب نشینی و باده پیمایی
- ۳) خواهم ز پس پرده تقوا به در افتم
- ۴) ز پرداز دل روشن سیه شد روزگار من

۱۷- کدام بیت فاقد تشبیه است؟

- ۱) از سفیدی دیده یعقوب شد صبح امید
- ۲) پیشانی عفو تو را پرچین نسازد جرم ما
- ۳) چو دژه گرچه حقیرم بین به دولت عشق
- ۴) گفتمش سلسله زلف بتان از پی چیست؟

۱۸- در کدام بیت تشبیه اضافی دیده نمی‌شود؟

- ۱) قوت بازوی پرهیز به خوبان مفروش
- ۲) مهمان شاهم هر شبی بر خوان احسان و وفا
- ۳) از گوشه بامت سر پرواز ندارم
- ۴) دریای شورانگیز چشمانت چه زیباست

۱۹- نوع تشبیه در کدام بیت متفاوت است؟

- ۱) سلسله موی دوست حلقه دام بلاست
- ۲) برق با شوقم شراری بیش نیست
- ۳) بلبل چو من به عشق گلی گشته مبتلا
- ۴) در گوهر جان بنگر اندر صدف این تن

۲۰- تعداد تشبیه در کدام بیت متفاوت است؟

- ۱) ای رخت آینه جان می چون زنگ بیار
- ۲) چو ابر زلف تو پیراهن قمر می‌گشت
- ۳) پرتو روی چو ماه تو در آن زلف سیاه
- ۴) مگذار مطرب را دمی کز چنگ بنهد چنگ را

۲۱- کدام گزینه کاملاً درست بیان شده است؟

- ۱) سعدی نه تنها در ادبیات تعلیمی سخنگوی ضمیر خودآگاه ایرانی است، در سرودن غزل‌های عارفانه نیز سرآمد است.
- ۲) ابن یمین شاعر عصر سربداران و مردی دهقان‌پیشه است که قدرت شاعری او در غزلیاتش آشکار می‌شود.
- ۳) خواجه چند مثنوی به تقلید از پنج گنج نظامی سروده است و در غزل‌های خود از حافظ تأثیر پذیرفته است.
- ۴) عبید زاکانی در منظومه موش و گربه ناهنجاری‌های اجتماعی را به شیوه طنز و تمثیل بیان کرده است.

۲۲- نام صاحبان کتاب‌های «تاریخ جهانگشا- مرصادالعباد- مجالس سبعه- لمعات» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- ۱) عطاملک جوینی - مولانا - شمس قیس رازی - جامی
- ۲) عطاملک جوینی - نجم دایه - مولوی - فخرالدین عراقی
- ۳) خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی - مولانا - شمس قیس رازی - جامی
- ۴) خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی - نجم‌الدین رازی - مولانا - فخرالدین عراقی

۲۳- از نظر تاریخ ادبیات، در عبارت زیر چند خطا وجود دارد؟

«سلمان ساوجی، در غزل توجه خاصی به سعدی و حافظ داشته و دارای قصایدی نیز در سبک خراسانی است. مثنوی جمشید و خورشید او به شیوه داستان‌های نظامی سروده شده است.»

(۱) چهار (۲) سه (۳) دو (۴) یک

۲۴- از دیدگاه تاریخ ادبیات، کدام یک از قسمت‌های مشخص شده نادرست است؟

«جامی معروف‌ترین شاعر قرن نهم است. بهارستان را به تقلید از گلستان سعدی نوشت و در کتاب نفحات الانس خود نیز شیوه

۱ ۲

مرصادالعباد را در بیان حقایق عرفانی و ذکر احوال عارفان به کار برد. او مثنوی‌هایی به پیروی از نظامی سرود که تحفة الأحرار

۳ ۴

یکی از آن‌هاست.»

(۱) ۱ (۲) ۲ (۳) ۳ (۴) ۴

۲۵- از دیدگاه تاریخ ادبیات، کدام مورد کاملاً درست نیست؟

- (۱) در زمان شاهرخ، هنرمندان، قرآن کریم و شاهنامه فردوسی را به خط خوش نگاشتند و با تصاویری زیبا آراستند.
- (۲) در عهد تیموریان، علاوه بر گسترش هنرهای چون مینیاتور، معماری و تذهیب، تاریخ‌نویسی نیز ادامه یافت.
- (۳) شعر فارسی در قرن هفتم نرم و دلنشین شد و با کمرنگ شدن قصیده، غزل که زبان عشق و دل بود، گسترش یافت.
- (۴) ادبیات عرفانی بر عواطف انسانی، ترویج روحیه تسامح و تساهل، خدمت به خلق، آزادگی و اعتقاد به بی‌ثباتی دنیا تکیه داشت.

جامعه‌شناسی

۲۶- کدام یک از گزینه‌های زیر به ترتیب در مورد دیدگاه اول در خصوص تعامل میان جهان‌های مختلف، درست ولی در مورد اغلال و سلاسل، نادرست است؟

- (۱) با ایجاد تفاوت بین علوم انسانی و علوم طبیعی، ظرفیت‌ها و قابلیت‌هایی را از علوم انسانی و اجتماعی سلب می‌کنند. - در صورتی به وجود می‌آید که افراد و فرهنگ جامعه، هویتی مشترکانه داشته باشند.
- (۲) جهان ذهنی و فردی افراد را تابع فرهنگ دانسته و جهان تکوینی را ماده خامی برای دخل و تصرف جوامع می‌دانند. - زنجیره‌هایی هستند که انسان را در دنیا و آخرت به بند می‌کشند.
- (۳) جهان تکوینی را به جهان طبیعت محدود می‌کنند و جهان طبیعت را مهم‌تر از جهان ذهنی و فرهنگی می‌دانند. - باورها و اعمالی هستند که انسان با آن حقیقت خویش و جهان هستی را درک می‌کند.
- (۴) ذهن افراد و فرهنگ، هویتی طبیعی و مادی دارند و علوم مربوط به آن‌ها نظیر علوم طبیعی است. - باورها و اعمالی هستند که نمی‌گذارند انسان حقیقت خود و جهان هستی را درک کند.

۲۷- کدام گزینه به ترتیب به ویژگی «فرهنگ جبرگرا و غیرمسئول» و «مدینه فاسقه» اشاره می‌کند؟

- (۱) بر نقش انسان‌ها در تعیین سرنوشتشان تأکید می‌کنند. - گمان می‌کنند ملت‌های دیگر نتوانسته‌اند به موقعیتی که آنان به دست آورده‌اند برسند.
- (۲) قدرت مقاومت را از انسان‌ها می‌گیرند و آن‌ها را به موجوداتی منفعل تبدیل می‌کنند. - جامعه‌ای که عقاید و ارزش‌های آن حق باشد، اما هنجارها و رفتارهای آن همسو با حق نباشد.
- (۳) زمینه نفوذ سلطه‌گران را فراهم می‌آورد و باعث قطبی شدن جهان می‌شود. - جامعه‌ای که هنجارها و رفتارهای آن حق باشد، اما عقاید و ارزش‌های آن همسو با حق نباشد.
- (۴) انسان در این فرهنگ، محکوم به سرنوشتی محتوم است. - جامعه‌ای که عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و رفتارهای آن موافق و همسو با حق باشد.

۲۸- هر یک از موارد زیر به ترتیب با کدام گزینه در ارتباط است؟

- ابعاد ذهنی، اخلاقی و روانی انسان را شامل می‌شود.
- هر نوع عقیده و اخلاقی فرهنگ متناسب با خود را جست‌وجو می‌کند.
- کانون ثروت و قدرت را مورد توجه قرار می‌دهد.
- فرهنگ با آن از هویت خود دفاع می‌کند.

- (۱) جهان ذهنی - تناسب جهان فردی و ذهنی - فرهنگ سلطه - عقلانیت
- (۲) جهان فرهنگی - تعامل جهان فرهنگی و اجتماعی - فرهنگ سرمایه‌داری - حقیقت
- (۳) جهان اجتماعی - تعامل جهان فردی و اجتماعی - فرهنگ استکبار - حقیقت
- (۴) جهان فردی - تناسب جهان ذهنی و فرهنگی - فرهنگ سرمایه‌داری - عقلانیت سطح اول

۲۹- کدام گزینه در مورد «مغولان» درست، ولی در مورد «ایرانیان باستان» نادرست است؟

- (۱) با قدرت نظامی خود، مناطق وسیعی از جهان را تصرف کردند، ولی فرهنگ آن‌ها، قومی و قبیله‌ای بود و شایستگی‌های جهانی شدن را نداشت. - فتوحاتی فراتر از مرزهای جغرافیایی‌شان داشتند و جهان‌گشایی‌های آن‌ها به جهانی شدن فرهنگشان منجر شد.
- (۲) آنان به سرعت تحت تأثیر فرهنگ‌هایی قرار می‌گرفتند که به لحاظ نظامی از آن‌ها شکست خورده بودند. - فتوحاتی فراتر از مرزهای جغرافیایی‌شان داشتند، اما جهان‌گشایی‌های آن‌ها به جهانی شدن فرهنگشان منجر نشد.
- (۳) با حمله نظامی به چین، هند و ایران، فرهنگ و دین جوامع را دگرگون کرد و فرهنگ خود را به آن‌ها تحمیل کرد. - آنان به سرعت تحت تأثیر فرهنگ‌هایی قرار می‌گرفتند که به لحاظ نظامی از آن‌ها شکست خورده بودند.
- (۴) غلبه نظامی آن‌ها، همواره با گسترش فرهنگی همراه بوده و برای مناطق تحت تصرف، هویت‌های جدیدی ایجاد می‌کردند. - جهان‌گشایی‌های آن‌ها به جهانی شدن فرهنگشان منجر نشد.

۳۰- هر یک از دوره‌های زمانی «قرن‌های ۱۷ و ۱۸ م»، «قرن بیستم»، «قرن ۱۵ م» و «قرن ۱۹ م» به چه موضوعی اشاره می‌کنند؟

- ۱) شکل‌گیری استعمار - اوج استعمار - بزرگ‌ترین برده‌داری تاریخ بشر - شکل‌گیری استعمار نو
- ۲) بزرگ‌ترین برده‌داری تاریخ بشر - شکل‌گیری جنبش‌های استقلال‌طلبانه در کشورهای مستعمره - شکل‌گیری استعمار - اوج استعمار
- ۳) اوج استعمار قدیم - شکل‌گیری استعمار نو - شکل‌گیری جنبش‌های استقلال‌طلبانه در کشورهای مستعمره - اوج استعمار نو
- ۴) پیشرفت در زمینه‌های دریانوردی و فنون نظامی - اوج استعمار نو - بزرگ‌ترین برده‌داری تاریخ بشر - شکل‌گیری استعمار فرانو

۳۱- هر یک از موارد زیر به ترتیب با کدام مفهوم در ارتباط است؟

• بحران روحی و روانی

• فروپاشی مقاومت فرهنگی منطقه تحت تصرف

• کودتای نظامی

• استعمارگران و مجریان، هر دو پنهان

- ۱) معنویت - امپریالیسم فرهنگی - استعمار نو - استعمار فرانو
- ۲) عقلانیت - پذیرش برتری فرهنگی جامعه مسلط - به قدرت رساندن نیروهای وابسته به استعمارگران - امپریالیسم
- ۳) عدم پاسخ به پرسش درباره مرگ و زندگی - استعمار فرانو - امپریالیسم سیاسی - استعمار فرانو
- ۴) حقیقت - وجه اشتراک استعمار فرانو و امپریالیسم فرهنگی - امپریالیسم اقتصادی - استعمار نو

۳۲- عبارتهای کدام گزینه به ترتیب به «هستی‌شناسی»، «معرفت‌شناسی» و «انسان‌شناسی» فرهنگ اسلام اشاره دارند؟

- ۱) عقل در فرهنگ اسلام، زیباترین و محبوب‌ترین مخلوق خداوند است. - انسان از دیدگاه اسلام، موجودی مختار، مسئول، متعهد، دارای فطرتی الهی و خلیفه خداوند در زمین است. - اصول اعتقادی اسلام، اصول و ارزش‌های ثابتی است که همه انبیاء در طول تاریخ، برای تبلیغ آن مبعوث شده‌اند.
- ۲) اصول و ارزش‌های اسلام به قوم و گروه خاصی تعلق ندارند، بلکه جهان‌شمول هستند. - انسان مسئول آبادکردن این جهان و موظف به پرهیز از فساد در آن است. - توحید از خداوند واحدی حکایت دارد که خدای قوم و قبیله خاصی نیست.
- ۳) سعادت و عزت انسان در نزدیک‌شدن به خداوند و رسیدن به مقام خلافت الهی است. - همه موجودات از خداوند واحد پدید آمده‌اند و به سوی او باز می‌گردند. - انسان مسئول آبادکردن این جهان و موظف به پرهیز از فساد در آن است.
- ۴) توحید، از خداوند واحدی حکایت دارد که خدای قوم و قبیله خاصی نیست، بلکه خداوند همه آدمیان و پروردگار همه جهان‌ها است. - عقل در فرهنگ اسلام، زیباترین و محبوب‌ترین مخلوق خداوند است. - انسان از دیدگاه اسلام، موجودی مختار، مسئول، متعهد، دارای فطرتی الهی و خلیفه خداوند در زمین است.

۳۳- در کدام گزینه، همه موارد به «دوران خلافت» مربوط می‌شود؟

- ۱) ارزش‌ها، هنجارها و رفتارهای جاهلی دوباره در جامعه اسلامی نمایان شد. - در مقابل نفوذ و سلطه فرهنگ غرب، مقاومت‌هایی شکل گرفت. - گروه‌های مختلف از سراسر شبه‌جزیره به مدینه آمدند.
- ۲) شمال غربی شبه‌جزیره تحت نفوذ و سلطه امپراتوری روم بود. - عقاید و ارزش‌های جهان اسلام از مرزهای جغرافیایی و سیاسی جوامع مختلف عبور کرد. - استبداد ایلی و قومی به استبداد استعماری تبدیل شد.
- ۳) ارزش‌ها و رفتارهای جاهلی دوباره در جامعه اسلامی نمایان شد و قدرت را براساس روابط قبیله‌ای و عشیره‌ای شکل داد. - فرهنگ اسلامی به دلیل قدرت و غنای خود، گروه‌های مهاجم بیگانه را درون خود هضم و جذب کرد. - قدرت‌هایی مانند سلجوقیان، مغولان و... در چهارچوب فرهنگ قومی و قبیله‌ای رفتار می‌کردند.
- ۴) قدرت‌هایی مانند خوارزمشاهیان، عثمانی و... مانع از آشکارشدن کامل ظرفیت‌های فرهنگ اسلامی می‌شدند. - فرهنگ جاهلی به ناچار ظاهر اسلامی به خود گرفته بود. - جنوب شرقی شبه‌جزیره تحت تأثیر و سلطه شاهنشاهی ایران بود.

۳۴- عبارتهای زیر به ترتیب در کدام قسمت از جدول قرار می‌گیرند؟

استبداد ایلی و قومی	استبداد استعماری
«الف»	«ب»

● ممنوع‌شدن استفاده از چادر و روبنده برای زنان ایرانی در سال ۱۳۱۴ ه. ش

● حذف مظاهر فرهنگ اسلامی

● هویتی غیراسلامی

● خودداری از رویارویی مستقیم با فرهنگ اسلامی

(۱) ب - ب - الف و ب - الف

(۲) الف - الف و ب - ب - الف

(۳) ب - الف - الف و ب - ب

(۴) الف - ب - الف - الف و ب

۳۵- درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را مشخص کنید.

● ناسیونالیسم و مارکسیسم با وجود این که وحدت امت اسلامی را مخدوش می‌کردند، مورد حمایت مردمی که در

دامان فرهنگ اسلامی تربیت یافته بودند، قرار می‌گرفتند.

● دولت‌های استعمارگر غربی با تکیه بر قدرت نظامی و اقتصادی خود، بیشتر سیاستمداران جوامع اسلامی را مغلوب خود ساختند.

● کودتای آمریکایی - انگلیسی نوژه با هدف ضربه‌زدن به انقلاب اسلامی ایران طراحی شده بود.

● فرهنگ‌هایی که به حقیقت قائل نیستند، نمی‌توانند معیار و میزانی برای سنجش عقاید و ارزش‌های مختلف داشته باشند.

(۱) د - د - ن - ن

(۲) ن - د - ن - د

(۳) د - د - ن - ن

(۴) ن - ن - د - د

روان‌شناسی

۳۶- چند گزاره از میان گزاره‌های زیر مصداقی برای هدف «کنترل» در روان‌شناسی است؟

- فروشگاه‌ها سبدهای خرید را بزرگ‌تر تولید می‌کنند تا مشتریان به خرید بیشتر سوق داده شوند.
- پژوهش‌ها نشان داده استفاده از رنگ‌های آبی ملایم در طراحی داخلی، موجب القای احساس آرامش می‌شود.
- مدیران شرکت‌های بزرگ با تشکیل باشگاه مشتریان برای افزایش دفعات خرید مشتریان تلاش می‌کنند.
- در مدیریت به سودی که روی کاغذ وجود داشته اما دارایی هنوز فروخته نشده باشد، سود محقق نشده می‌گویند.

(۱) چهار (۲) یک

(۳) دو (۴) سه

۳۷- درستی یا نادرستی عبارات زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- آگاهی دانشمندان از فرایند و روش پژوهش، یعنی نحوه تعریف عملیاتی و مسیر پژوهش مهم‌ترین تفاوت او با افراد عادی است.
- روان‌شناسی به اندازه باقی علوم تکرارپذیر نیست؛ زیرا نمی‌توان زمان را برگرداند و با محیط متفاوت شرایط را مشاهده کرد.

- مشاهده پذیر بودن پدیده‌های روان‌شناختی منحصر به مشاهده مستقیم نیست و می‌توان متغیرها را براساس آثار آنها بررسی کرد.

- هر چه از احساس به سمت شناخت پایه (توجه، ادراک و حافظه) و در ادامه به شناخت عالی پیش برویم پردازش پیچیده‌تر می‌شود.

(۱) نادرست - نادرست - درست - نادرست (۲) نادرست - نادرست - درست - درست

(۳) درست - درست - نادرست - نادرست (۴) درست - درست - نادرست - درست

۳۸- کدام گزینه در خصوص ویژگی‌های رشد در دوره کودکی درست است؟

- (۱) کودکان سراسر دنیا با توجه به ویژگی‌های فرهنگی شیوه‌های بروز پشیمانی و محبت متفاوتی دارند.
- (۲) انسان‌ها ذاتاً اجتماعی هستند و به همین خاطر از بدو تولد تمایل به تعامل و بازی‌های گروهی دارند.
- (۳) رشد وزن کودکان منظم است و وزن آنها در یک‌سالگی یک و نیم برابر وزنشان در شش‌ماهگی است.
- (۴) کودکان تا انتهای دوازده‌سالگی برای قضاوت پردازش ادراکی دارند، یعنی به نیت افراد توجه نمی‌کنند.

۳۹- والا یک ماه دیگر ۱۴ ساله می‌شود. درستی یا نادرستی عبارات زیر به ترتیب در رابطه با او در کدام گزینه آمده است؟

- در تشخیص درستی و نادرستی مهارت دارد، اما تمام دانسته‌های اخلاقی او بروز رفتاری ندارد.
- احساس می‌کند منحصر به فرد است و با تمام دوستان و آشنایان خود متفاوت است.
- با وجود این که سبک پردازش او غالباً مفهومی است، اما گاهی دست به انتخاب‌هایی صرفاً براساس ظاهر می‌زند.
- در جست‌وجوی هویت، والا به دنبال شباهت‌ها و تفاوت‌های خود با دیگران می‌گردد تا وجوه تمایزش را بشناسد.

(۱) نادرست - نادرست - درست - نادرست (۲) نادرست - نادرست - درست - نادرست

(۳) درست - درست - نادرست - درست (۴) درست - درست - درست - درست

۴۰- در هر یک از موقعیت‌های زیر به ترتیب کدام‌یک از منابع توجه به چشم می‌خورد؟

- یاشار در دانشگاه مهندسی عمران خوانده و هنگام خرید خانه بیش از سایرین به کیفیت ساخت ساختمان توجه می‌کند.
- مهدی با صدای انفجارهای پی‌درپی از خواب بیدار شد و وقتی رد دود را دید، فهمید مغازه روبه‌روی آتش گرفته است.
- داریوش بر خلاف فرزندش پس از پسندیدن طرح و رنگ لباس به پارچه آن دست می‌کشد تا جنس خوب بخرد.

(۱) اطلاعات موجود در حافظه - تحریک گیرنده‌های حسی - سبک پردازش

(۲) اطلاعات موجود در حافظه - سبک پردازش - انتظارات افراد

(۳) انتظارات افراد - تحریک گیرنده‌های حسی - سبک پردازش

(۴) انتظارات افراد - سبک پردازش - انتظارات افراد

۴۱- شرکت‌های طراحی و تولید پوشاک ورزشی، همواره تلاش می‌کنند تا با عقد قراردادهایی با فدراسیون‌ها و ورزشکاران، تولید البسه ورزشی آن‌ها را در مسابقات به عهده بگیرند. این شرکت‌ها اعتقاد دارند که دیده‌شدن لوگوی آن‌ها در طی مسابقات، در آینده مخاطب را ناخواسته متمایل به خرید محصولات شرکتشان می‌کند. این برنامه‌ریزی بازرگانی براساس کدام‌یک از مفاهیم علم روان‌شناسی است؟

(۱) خوگیری (۲) آماده‌سازی

(۳) تفکر ناخودآگاه (۴) آشنایی نسبی با محرک

۴۲- هر یک از موقعیت‌های زیر به ترتیب با کدام‌یک از عوامل مؤثر بر تمرکز مربوط است؟

• لباس محلی پر نقش و نگار بیش از لباس یکدست اداری چشم‌نواز است.

• معمولاً افرادی که دائماً با هم در تعامل‌اند کم‌تر از دیگران متوجه تغییرات هم می‌شوند.

• مادران دانش‌آموزان اصرار به خوردن وعده صبحانه دارند، چون آدم صبحانه نخورده درس نمی‌فهمد.

• برای کمک به پای کتاب‌ماندن کودکان، کتاب‌های کودک نقاشی‌های متنوعی دارند.

(۱) تغییرات درونی محرک‌ها - آشنایی نسبی با محرک - تأمین مرحله قبل هرم نیازهای مازلو - یکنواختی و ثبات نسبی

(۲) یکنواختی و ثبات نسبی - یکنواختی و ثبات نسبی - درگیری و انگیزتگی ذهنی - یکنواختی و ثبات نسبی

(۳) تغییرات درونی محرک‌ها - یکنواختی و ثبات نسبی - درگیری و انگیزتگی ذهنی - تغییرات درونی محرک‌ها

(۴) یکنواختی و ثبات نسبی - آشنایی نسبی با محرک - تأمین مرحله قبل هرم نیازهای مازلو - تغییرات درونی محرک‌ها

۴۳- هر یک از موقعیت‌های زیر به ترتیب با موارد کدام گزینه مرتبط است؟

• بسته بیسکویت مهدی یکی بیشتر از همیشه داشت، انگار دستگاه حذف بسته‌های غیراستاندارد کارخانه کار نکرده بود.

• از قرن‌ها قبل در فرهنگ شفاهی ایرانی ضرب‌المثل «پیدا کردن سوزن در انبار گاه» نشان‌دهنده کار بسیار دشوار و ناممکن است.

• سنسورهای دود داخل واحدهای ساختمان‌های نوساز به نحوی طراحی شده‌اند که اگر شدت دود زیاد شد آژیر بزنند.

• ایلیا به بادمجان حساسیت دارد و مادرش برخلاف همیشه مواد اولیه غذای مهمانی را چک نکرده و بدن ایلیا ورم کرده است.

(۱) از دست دادن محرک - هر دو مانع موفقیت در جست‌وجو - مهم‌ترین مانع آن خستگی است - هشدار کاذب

(۲) اصابت یا ردیابی درست - مهم‌ترین مانع موفقیت خستگی است - شباهت محرک انحرافی با هدف موجب خطا است - هشدار کاذب

(۳) اصابت یا ردیابی درست - مهم‌ترین مانع موفقیت خستگی است - شباهت محرک انحرافی با هدف موجب خطا است -

یکی از دو خطای ردیابی درست علامت

(۴) از دست دادن محرک - هر دو مانع موفقیت در جست‌وجو - مهم‌ترین مانع آن خستگی است - یکی از دو خطای ردیابی درست علامت

۴۴- یکی از هنرهای ایرانی شماره‌دوزی است که در آن نقطه‌های دوخته‌شده جدا از هم اما مطابق یک طرح کلی کنار هم قرار گرفته و موجب ادراک طرحی یکدست و پیوسته می‌شوند. کدام مفهوم روان‌شناختی این پدیده را توضیح می‌دهد؟

(۲) خطای شناختی

(۱) اصل مشابهت

(۴) اصل استمرار

(۳) اصل شکل و زمینه

۴۵- درستی و نادرستی عبارات زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- تعداد پله‌های خانه و تعداد دکمه‌های لباسمان را نمی‌دانیم، چون هیچ‌وقت برای شمردن آن‌ها انگیخته نبوده‌ایم.
- ضرب‌المثل «چو عضوی به درد آورد روزگار / دگر عضوها را نماند قرار» تداعی‌کننده مفهوم جبران حسی است.
- هر چه قدر رفتارهای مورد نیاز برای دو تکلیف متفاوت تر باشد، آسیب توجه پراکنده کم‌تر می‌شود.
- با وجود توالی احساس توجه ادراک در مسیر طبیعی، هم ادراک بدون احساس و هم احساس بدون ادراک ممکن است.

(۲) نادرست - نادرست - درست - درست

(۱) درست - درست - درست - نادرست

(۴) درست - نادرست - درست - نادرست

(۳) نادرست - نادرست - نادرست - درست

عربی، زبان قرآن

• عَيْنُ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (٥٢-٤٦):

٤٦- ﴿مَنْ بَعَثْنَا مِنْ مَرْقَدْنَا؛ هَذَا مَا وَعَدْنَا الرَّحْمَانَ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ﴾:

- ١) چه کسی ما را از مرقدمان برانگیخته است؛ این همان وعده [خداوند] رحمان به ما است و فرستادگان راست گفته بودند.
- ٢) آن که ما را از مرقدمان برانگیخته کیست؛ این وعده‌ای که [خدای] بخشایشگر به ما داده است و فرستادگان راست گفتند.
- ٣) چه کسی ما را از مرقدمان برانگیخت؛ یقیناً این چیز را [خداوند] مهربان به ما وعده داده بود و رسولان نیز صادق بودند.
- ٤) کیست که ما را از مرقد خود برانگیخت؛ این چیزی است که [خداوند] بخشنده به ما وعده داد و رسولان راست گفته بودند.

٤٧- «إِيَّاكَ وَ مُصَادَقَةَ الْمَرْءِ الَّذِي مَا جَرَّبْتَهُ فَإِنَّهُ قَدْ يَضُرُّكَ مَعَ أَنَّهُ يَحِبُّ أَنْ يَكُونَ نَافِعاً لَكَ!»:

- ١) از دوستی با کسی که آزموده نیست پرهیز کن؛ زیرا او با این که دوست دارد که به تو سود برساند، گاهی آسیب می‌زند!
- ٢) خودداری کن از دوستی فردی که او را نیازموده‌ای؛ چراکه او با این که گاهی دوست دارد برای تو سودمند باشد، به تو زیان می‌رساند!
- ٣) از دوست شدن با شخصی که آزمون نشده است بر حذر باش؛ زیرا او گاهی به تو ضرر می‌زند با این که دوست دارد برایت سودمند باشد!
- ٤) از دوستی کردن با فردی که او را نیازموده‌ای بر حذر باش؛ چراکه او با این که دوست دارد برایت سودمند باشد، گاهی به تو ضرر می‌رساند!

٤٨- «هَذِهِ النَّظَارَةُ الشَّمْسِيَّةُ الَّتِي أَهْدَى صَدِيقِي إِلَيَّ لَيْسَتْ مِنَ الْمُنتَجَاتِ الْوَطَنِيَّةِ بَلْ صُنِعَتْ فِي الْمَصَانِعِ الصِّينِيَّةِ!»:

- ١) این عینک آفتابی که به دوستم هدیه کردم از تولیدات ملی نیست، بلکه در کارخانه‌های چینی ساخته شده است!
- ٢) این دوربین خورشیدی که دوستم به من هدیه داد برای تولیدکنندگان ملی نیست، بلکه در کارگاه‌های چینی ساخته شده است!
- ٣) این عینک آفتابی که دوستم به من هدیه داده است از تولیدات ملی نیست، بلکه در کارخانه‌های چینی ساخته شده است!
- ٤) این دوربین خورشیدی را که هدیه دوستم به من است برای تولیدکنندگان ملی نیست، بلکه در کارگاه‌های چین ساخته می‌شود!

٤٩- «أُخْتِي الْفَهَامَةُ كَانَتْ نَمُوذَجاً لِي وَ تُرْشِدُنِي دَائِماً إِلَى الصِّفَاتِ الطَّيِّبَةِ وَ عِنْدَمَا لَا أَقْبَلُ كَلَامَهَا تُجَادِلُنِي بِأَحْسَنِ الطَّرِيقِ!»:

- ١) خواهر بسیار فهمیده‌ام نمونه‌ای برای من بود و مرا پیوسته به صفتهای نیکو راهنمایی می‌کرد و زمانی که حرفش را قبول نمی‌کردم به بهترین راه با من بحث می‌کرد!
- ٢) خواهرم فهمیده و الگویی برای من بود، چون مرا همیشه به صفتهای خوب راهنمایی می‌کرد و وقتی حرفش را نمی‌پذیرفتم با من به بهترین روش بحث می‌کرد!
- ٣) خواهر بسیار فهمیده‌ام الگوی من بود، همیشه من را به خصلتهای خوب دعوت می‌کرد و وقتی که حرفش را قبول نمی‌کردم با من با روش‌های نیکو بحث می‌کرد!
- ٤) خواهرم که فهمیده و الگویی برای من بود، پیوسته من را به صفتهای برتر راهنمایی می‌کرد و وقتی حرفش را نمی‌پذیرفتم با من با بهترین روش بحث می‌کرد!

۵۰- عین الصحیح:

- (۱) ابي طيار و هو يدافع عن الوطن امام العداة عشية و غداة: پدرم خلبان است و شبانه‌روز از وطن در برابر تجاوزگران دفاع می‌کند!
- (۲) سمعت صوت طائر كان ينوح في وكنه؛ لأن إحدى فراخه مات: صدای پرندهای را شنیدم که در لانه شیون می‌کرد؛ چون یک جوجه‌اش مرده بود!
- (۳) يعجبني إنسانٌ مليحٌ لا يسمحُ للأحزان أن تُمرّر عيشنا: از انسان بانمکی خوشم می‌آید که اجازه نمی‌دهد زندگی ما توسط غصه‌ها تلخ شود!
- (۴) الوالدان يؤثران الأولاد على أنفسهما و لا يهجرانهم أبداً: پدران و مادران فرزندان را بر خودشان ترجیح می‌دهند و هرگز آنان را ترک نمی‌کنند!

۵۱- «صاحب این آشپزخانه دو کارگر را استخدام کرده است.»:

- (۱) صاحبُ هذا المطعم قد استخّدم اثنين عاملين! (۲) صاحبُ هذا المطبخ قد استخّدم عاملين اثنين!
- (۳) قد يستخّدمُ صاحبُ هذا المطبخ اثنين عاملين! (۴) قد استخّدمُ صاحبُ هذا المطعم عاملين اثنين!
- ۵۲- «پیش احمق نه ز عجز است مرا خاموشی / طرف بحث به نادان نشدن دانایی است.» أي عبارة أقرب من مفهوم هذا البيت؟
- (۱) إيّاك و مصادقة الأحمق! (۲) رُبَّ سكوتٍ أبلغ من الكلام!
- (۳) عداوة العاقل خيرٌ من صداقة الجاهل! (۴) لا عوقب الاحمق بمثل السكوت عنه!

• اقرأ النَّصَّ التَّالِيَّ ثُمَّ اجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (۵۵-۵۳) بما يُناسب النَّصَّ:

كانت هناك شجرة لها أغصان مملوءة بالثمار، كان طفل صغير يأتي إليها يومياً ليلعب معها و يتسلقها (بالا می‌رفت) و يأكل من ثمارها؛ فلما يتعب ينام تحت ظلها. مرت الأيام و أصبح الطفل شاباً فانشغل عن الشجرة و لم يرجع إليها. في يوم من الأيام رأت الشجرة الشاب يأتي إليها و هو حزين. قالت الشجرة له بكل حنان: «فالعجب معي ليزول حزنك»، قال الشاب: «والدي مريض و ما عندي نقودٌ لآتي به إلى الطبيب.» قالت الشجرة: «لا توجد معي نقود و لكن خذ ثمراتي و قم ببيعها لتحصل على نقود تحتاج إليها» ففعل الشاب كذلك.

مرت السنوات و الشجرة صارت عجوزاً لا تثمر و كان قلبها ضاق للطفل الذي يلعب معها. في أحد الأيام رجع الابن إليها و هو أصبح رجلاً كبيراً معه طفلان. سرت الشجرة من أنها كانت تظن أنه جاء بطفليه ليلعبا معها. و لكن لما قربوا منها رأت فاساً (تبر) بيده فينست. قال الرجل: «سامحيني؛ أنا أريد أبنی بيتاً لعائلتي و أحتاج إلى أخشابك.» أجابت الشجرة حزينة: «ليتيني كنت قوية لأعطيك أخشاباً صالحة لبناء البيت و لكني ضعيفة. لم يصدق الرجل كلامها فبدأ يقطعها.

۵۳- عین الجواب الصحیح: «ماذا تسبب بحزن الشاب؟ لأن ...»

- (۱) الشاب ما كان لديه بيت ليسكن فيه مع أسرته!
- (۲) والدته كانت قد مرضت و ليست لها نقود لتراجع الطبيب!
- (۳) أباه كان قد مرض و لا يقدر الإتيان به إلى الطبيب!
- (۴) كان الشاب يحتاج إلى نقود كثيرة ليعالج داء والديه!

۵۴- عین الخطأ حسب النَّصَّ:

- (۱) الشجرة كانت وحيدة و لم تكن شجرة قريبة منها لتصاحبها!
- (۲) الشجرة كانت مثمرة و الشاب يبيع ثمارها سنوياً للحصول على نقود!
- (۳) لما كبر الطفل أصبح رجلاً غليظ القلب و لا يهتم بما تحتاج إليه الشجرة!
- (۴) الشجرة كانت تحب الرجل و طفليه مع أن الرجل قصد أن يقطعها!

٥٥- عین الخطأ في الإعراب و التحليل الصرفي: «لم يُصدّق - لا تُثمر - مملوءة - إنشغل»

- (١) انشغل: فعل ماضٍ - للمفرد الغائب - مزيد ثلاثي من باب انفعال - اسم فاعله: مُنشغل - لازم / فعل و فاعل و الجملة فعلية
- (٢) مملوءة: مفرد مؤنث - اسم مفعول (مأخوذ من فعل مجرد ثلاثي) - معرب / صفة و موصوفها «أغصان»
- (٣) لا تُثمر: فعل مضارع - للغائبة - مزيد ثلاثي (مصدره: إثمار) - معلوم / فعل مع فاعله جملة فعلية
- (٤) لم يُصدّق: فعل مضارع - للغائب - مزيد ثلاثي (اسم فاعله: صادق) - متعدّد / فعل و فاعله «الرجل»

• عین الجواب الصحيح للأسئلة التالية (٦٠-٥٦):

٥٦- عین الخطأ في ضبط حركات الحروف:

- (١) الصّدِيقُ الصّدوقُ مَنْ نَصَحَكَ في عيبك!
- (٢) السّوَارُ زينةٌ مِنَ الذّهبِ و الفِضةِ على أيدى النّساء!
- (٣) على المتكلّم أن يتكلّم على قدر عقول المستمعين!
- (٤) الرّكبُ جماعةٌ مِنَ المسافِرين يسافِرون على الدّواب!

٥٧- عین فراغاً تناسبه كلمة «الفضلي»:

- (١) عطاءُ الله من عطاءِ النّاس!
- (٢) صديقتي كانت لاعبة بين الزّميلات في مدرستنا!
- (٣) تُشجّعك جميعُ المعلّمت لصفاتك و أخلاقك الحسنة!
- (٤) الأعمال عند الله عملٌ ينفعُ به عباده!

٥٨- عین الخطأ عن التّوضيحات للكلمات:

- (١) المتجر: مكانٌ نقومُ فيه بالبيع و الشّراء!
- (٢) الأعيد: الذي يعيدُ ربّه أكثر من الآخرين!
- (٣) الفتحاة: وسيلةٌ نعيننا في فتح الأبواب!
- (٤) المرسل: الذي يستلمُ رسالةً من الآخرين!

٥٩- عین عبارة جاء فيها اسم مفعول:

- (١) لا يُحبُّ النّاس من كان مُعجباً بنفسه!
- (٢) أحبُّ الأعمال عندي الاهتمام بالرياضة و مُطالعه الكتب!
- (٣) إنّي مُشّاق لزيارة أقربائي في العطلات!
- (٤) إنّ الميزان آلةٌ لمعرفة وزن الأشياء!

٦٠- عین «فعالة» تختلف في المعنى:

- (١) إنّ النّفس لأمارةٌ إلى القيام بالمنكرات!
- (٢) إنّ الله يُحبُّ أن يكونَ عبده صبوراً على المصائب!
- (٣) ابن سينا كان علامة عصره و طبيباً حاذقاً!
- (٤) للمحافظة على هذه الفواكه تحتاج إلى تلاجية!

تاریخ

۶۱- موارد کدام گزینه درباره منابع تاریخی از ظهور اسلام تا پایان عصر صفوی درست است؟
 الف) محوطه‌ها و بناهای تاریخی به مورخان، برای فهم عمیق‌تر و بازسازی دقیق‌تر گذشته‌ها کمک می‌کنند.
 ب) مراجع و منابع مکتوب تاریخ اسلام و ایران در دوران اسلامی، به پنج دسته تقسیم می‌شوند.
 ج) ابن‌اصطخری از جمله نویسندگانی است که با تألیف سفرنامه به تکمیل دانش تاریخی ما از دوران اسلامی کمک می‌کند.
 د) بررسی وسایل و ابزار دست‌ساخته انسان به طور خاص، در قلمرو دانش‌هایی چون باستان‌شناسی، معماری و هنر قرار می‌گیرند.

۱) «ب» - «د» ۲) «ج» - «د» ۳) «الف» - «ج» ۴) «الف» - «د»

۶۲- کدام گزینه درباره سبک و روش تاریخ‌نگاری مورخان مسلمان نادرست است؟

۱) طبری بدون هیچ‌گونه دخل و تصرفی در روایت‌ها، عیناً آن‌ها را ذکر می‌کرد.
 ۲) بیهقی برخلاف بلاذری سبکی از تاریخ‌نگاری را در پیش گرفت که از اواخر قرن سوم هجری متداول شد.
 ۳) دینوری به جای ذکر همه روایات درباره یک موضوع، با مطالعه و مطابقت دادن همه روایت‌ها، یک گزارش از مجموع آن‌ها تنظیم می‌کرد.
 ۴) طبری در تاریخ‌نویسی هیچ‌گونه نقد و نظری از خود درباره درستی یا نادرستی خبر ارائه نمی‌داد.

الف	مروج الذهب
ب	فتوح البلدان
ج	زندگی شگفت‌آور تیمور
د	قابوس‌نامه

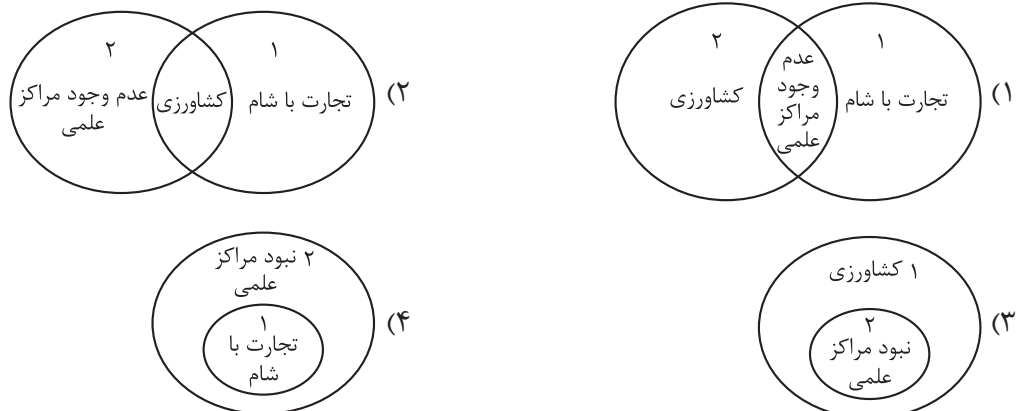
۶۳- در کدام گزینه نام نویسندگان آثار ذکر شده در جدول، به درستی آمده است؟

۱) الف) عنصرالمعالی - ب) ابن عربشاه - ج) ابوعلی مسکویه - د) مسعودی
 ۲) الف) عنصرالمعالی - ب) ابن عربشاه - ج) مسعودی - د) ناشناس
 ۳) الف) مسعودی - ب) بلاذری - ج) ابن عربشاه - د) عنصرالمعالی
 ۴) الف) مسعودی - ب) بلاذری - ج) ناشناس - د) ابوعلی مسکویه

۶۴- مؤلفان کتاب درسی تاریخ (۲)، در کدام یک از موقعیت‌های زیر، «زمان» یا «تعداد» را با «عدم قطعیت» بیان کرده‌اند؟
 الف) پیامبر اکرم سه سال پس از بعثت، به فرمان خداوند دعوت خود را آشکار و عمومی کرد: آن‌چه را دستور داری آشکار کن و از مشرکان روی بگردان.
 ب) بنی‌هاشم سه سال در شعب ابی‌طالب ماندند و مشکلات و سختی‌های فراوانی تحمل کردند.
 ج) رسول خدا در آغاز پیامبری، به صورت محدود و پنهانی، افراد را به پرستش خدای یگانه و ایمان به روز رستاخیز دعوت می‌کرد.
 د) در جنگ بدر، ۳۰۰ رزمنده مسلمان بر ۹۵۰ جنگجوی قریش پیروز شدند.

۱) «الف» - «ج» ۲) «الف» - «د» ۳) «ب» - «ج» ۴) «ب» - «د»

۶۵- کدام شکل «کشاورزی»، «تجارت با شام»، «عدم وجود مراکز علمی» را در مکه (۱) و یثرب (۲) به درستی نشان داده است؟

۶۶- در کدام گزینه به مهم‌ترین گروه‌های مخالفان امت و حکومت نوپای اسلامی در عصر پیامبر (ص) اشاره شده است؟

- (۱) بت‌پرستان مکه و مدینه، یهودیان و مسیحیان ساکن شبه‌جزیره عربستان
- (۲) مسیحیان نجران، یهودیان یثرب و مشرکان مکه
- (۳) بت‌پرستان یثرب، منافقان و مسیحیان ساکن مکه
- (۴) مشرکان مکه، منافقان و یهودیان ساکن مدینه

۶۷- کدام گزینه درباره‌ی اهل صفه درست است؟

- (۱) گروهی از انصار که در بدو ورود پیامبر به مدینه در ساخت مسجد به ایشان کمک کردند و ارتباط نزدیکی با ایشان برقرار نمودند.
- (۲) یتیمان بی‌بضاعتی که زمین مسجدی که پیامبر در بدو ورود به مدینه آن را به همراه مسلمانان ساخت، به پیامبر اهدا کردند.
- (۳) مهاجران بی‌بضاعتی که در جوار مسجد ساخته‌شده به دست رسول خدا و مسلمانان در مدینه، سکونت گزیدند.
- (۴) گروهی از یاران پیامبر که ایشان را در هجرت از مکه به مدینه همراهی کردند.

۶۸- کدام گزینه تقدم و تأخر رویدادهای زیر را (از چپ به راست) به درستی نشان می‌دهد؟

(الف) سپاهی بزرگ از جنگجویان قبیله قریش و قبیله‌های هم‌پیمان آن، به قصد جبران شکست بدر و نابودی اسلام راهی مدینه شدند.

(ب) رسول خدا پس از پایان مراسم حج و هنگام بازگشت به مدینه، در مکانی به نام غدیر خم، طی خطبه‌ای طولانی، مهم‌ترین وصیت خود را ایراد کرد.

(ج) به دنبال نزول آیات جهاد، رسول خدا تصمیم به تشکیل نیروی نظامی گرفت.

(د) قرآن این صلح را فتح و پیروزی آشکار برای اسلام معرفی کرده است.

۶۹- کدام موارد از جمله رویدادهای تاریخ اسلام در فاصله سال‌های ۱۱ تا ۱۳ بعثت پیامبر (ص)، به شمار می‌رود؟

(الف) پس از دعوت شدن شش نفر از مردم یثرب به اسلام، آنان در شهر خود به تبلیغ اسلام پرداختند.

(ب) به فرمان الهی و در پی بهانه‌جویی یهودیان قبله مسلمانان تغییر یافت.

(ج) پیامبر (ص)، حضرت علی را به عنوان برادر خویش برگزید.

(د) هفتاد و پنج نفر از اهالی یثرب در عقبه با رسول خدا پیمانی بستند.

- (۱) «الف» - «ج» (۲) «الف» - «د» (۳) «ب» - «د» (۴) «ب» - «ج»

۷۰- مؤلفان کتاب درسی تاریخ (۲) از بعثت پیامبر اسلام تا پایان صفویه، برای توضیح رویدادهای زیر، به کدام منابع

استناد کرده‌اند؟

(الف) وجود رقابت و درگیری‌های پیاپی اوس و خزرج در یثرب

(ب) خصوصیات و رفتارهای منافقان مدینه

(ج) انتخاب علی (ع) به عنوان برادر توسط حضرت محمد

(د) بی‌اعتقادی بت‌پرستان به جهان پس از مرگ

(۱) الف (مورخان - ب) سیره‌نویسان - ج) آیات قرآن - د) منابع حدیثی

(۲) الف (سیره‌نویسان - ب) منابع حدیثی - ج) سیره‌نویسان - د) آیات قرآن

(۳) الف (مورخان - ب) منابع حدیثی - ج) آیات قرآن - د) منابع حدیثی

(۴) الف (سیره‌نویسان - ب) سیره‌نویسان - ج) مورخان - د) آیات قرآن

جغرافیا

۷۱- یک جغرافی دان قصد دارد یک محیط جغرافیایی را براساس ملاک‌هایی تقسیم‌بندی (ناحیه‌بندی) کند. با توجه به این موضوع، کدام گزینه به پاسخ دقیق پرسش‌های زیر اشاره دارد؟

- الف) کدام گزینه می‌تواند اصلی‌ترین ملاک‌های این شخص برای کنار هم قرار دادن چند پدیده به عنوان یک ناحیه باشد؟
 ب) هدف این فرد از ناحیه‌بندی این محیط چه چیزی می‌تواند باشد؟
 ج) کدام توضیح در مورد کار این جغرافی‌دان درست است؟

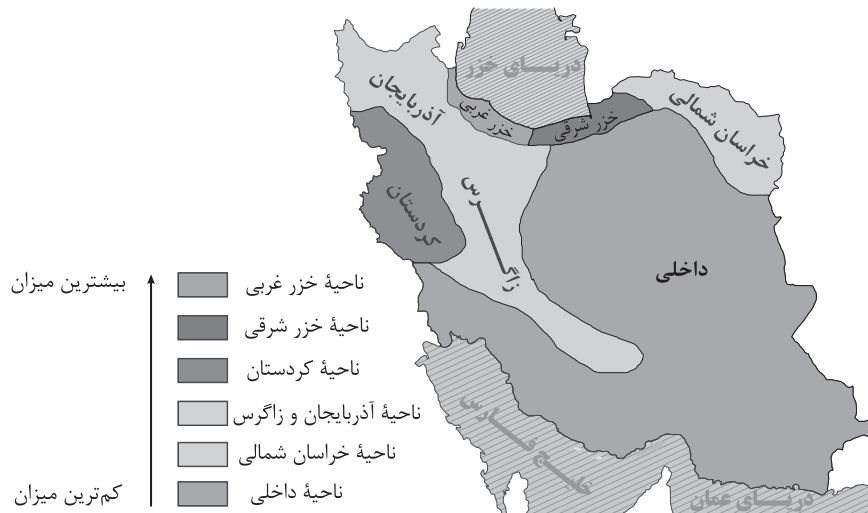
۱) الف) تمایز پدیده‌های ناحیه نسبت به پدیده‌های اطراف / ب) کمک به برنامه‌ریزی صحیح / ج) این فرد برای انجام کار ناحیه‌بندی از نظریات پژوهشگران حوزه زیست‌شناسی و جامعه‌شناسی استفاده می‌کند و سعی می‌کند ملاک ناحیه‌بندی را بر مبنای نظر آن‌ها تعیین کند.

۲) الف) همگونی و وحدت پدیده‌ها / ب) عینی کردن مطالعات / ج) این فرد، فرایند ناحیه‌بندی را تنها مختص به علم جغرافی می‌داند و باور دارد چگونگی انجام این کار، تا حد زیادی به نگرش و شیوه کار او بستگی دارد.

۳) الف) تمایز پدیده‌های ناحیه نسبت به پدیده‌های اطراف / ب) عینی کردن مطالعات / ج) این فرد برای انجام کار ناحیه‌بندی از نظریات پژوهشگران حوزه زیست‌شناسی و جامعه‌شناسی استفاده می‌کند و سعی می‌کند ملاک ناحیه‌بندی را بر مبنای نظر آن‌ها تعیین کند.

۴) الف) همگونی و وحدت پدیده‌ها / ب) کمک به برنامه‌ریزی صحیح / ج) این فرد، فرایند ناحیه‌بندی را تنها مختص به علم جغرافی می‌داند و باور دارد چگونگی انجام این کار، تا حد زیادی به نگرش و شیوه کار او بستگی دارد.

۷۲- با بررسی نواحی بارشی در کشور ما، کدام مورد به مفهوم درستی اشاره دارد؟

۱) با توجه به قرارگیری ناحیه بارشی کردستان در مناطق کردنشین ایران، می‌توان گفت در دسته‌بندی نواحی بارشی به دو عامل میزان بارش (طبیعی) و پراکندگی قومی (عامل انسانی) توجه شده است.

۲) با توجه به پرجمعیت بودن مناطق شمالی و شمال غرب کشور (به نسبت مناطق شرقی، جنوبی و مرکزی) می‌توان گفت میزان بارش و چگونگی آن، تنها عامل تأثیرگذار بر پراکندگی جمعیت ایران است.

۳) اگر جغرافی‌دان این تقسیم‌بندی را بر مبنای ویژگی‌های عمده بارش انجام داده باشد، او تماماً از معیارها و ملاک‌های طبیعی استفاده کرده است.

۴) اگر داده‌های این نقشه را با داده‌های توزیع پوشش گیاهی در ایران ترکیب کنیم، می‌توانیم به این نتیجه برسیم که دوری و نزدیکی به دریا و منابع آبی، مهم‌ترین عامل در تراکم پوشش گیاهی و شدت بارش در کشور است.

۷۳- با توجه به موارد زیر در خصوص رابطه متقابل انسان با نواحی، کدام گزینه درست است؟

- الف) حکومت‌ها و تصمیم‌گیری‌های سیاسی به شدت بر نواحی تأثیر می‌گذارند.
 ب) هر ناحیه شرایط خاصی را به انسان‌ها ارائه می‌کند و انسان‌ها در چارچوب آن شرایط دست به عمل می‌زنند.
 ج) هر ناحیه کره زمین با دیگر نواحی مبادلات اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی دارد.
 د) انسان‌ها در محیط‌های طبیعی تغییراتی به وجود می‌آورند. آن‌ها برای زندگی و بهره‌برداری از محیط طبیعی از شیوه‌ها و ابزارهای متفاوتی استفاده می‌کنند.

۱) عبارت «احداث راه‌آهن در نواحی مرتفع و کوهستانی، دشوارتر و پرهزینه‌تر از زمین‌های پست و جلگه‌ای است» به مورد «د» اشاره دارد.

۲) عبارت «رشد کارخانه‌های کوچک و بزرگ در امتداد محورهای ارتباطی شهر تهران» به مورد «ب» اشاره دارد.

۳) عبارت «پاک‌سازی قومی، باعث تخریب ناحیه مسلمان‌نشین میانمار شده است» به مورد «الف» اشاره دارد.

۴) عبارت «بازارهای شناور بانکوک ناحیه‌ای تجاری و گردشگری را به وجود آورده است که تقریباً تمام گردشگران خارجی از آن بازدید می‌کنند» به مورد «ج» اشاره دارد.

۷۴- یک پژوهشگاه علوم جغرافیایی قصد دارد بین چند پروژه مختلف ناحیه‌بندی، یک پروژه را انتخاب کند. جدول زیر

پروژه‌های پیشنهادی به این پژوهشگاه هستند. با توجه به این جدول، کدام گزینه درست است؟

ردیف	توضیح پروژه
۱	تعیین مرز دو ناحیه زبانی کردی و ترکی در شهر ارومیه
۲	تعیین مرز ناحیه جنگلی و ناحیه کوهستانی اطراف آن

۱) ممکن است در اثر تصمیم‌گیری‌های سیاسی، مرزهای مورد نظر در پروژه ۱ تغییر کند - مرزهای سیاسی به ندرت بر مرزهای پروژه ۱ و ۲ منطبق نیستند.

۲) ممکن نیست در اثر فعالیت‌های انسانی، مرزهای مورد نظر در پروژه ۲ تغییر کند - مرزهای سیاسی با مرزهای احتمالی پروژه ۲ منطبق نیستند.

۳) انجام پروژه ۱ نسبت به پروژه ۲ ساده‌تر است - به احتمال بالا، مرزهای سیاسی بر مرزهای احتمالی پروژه ۲ منطبق هستند، اما بر مرزهای احتمالی پروژه ۱ منطبق نیستند.

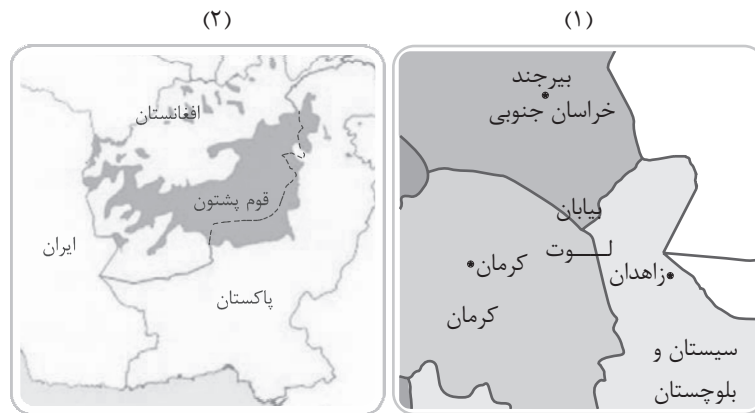
۴) این پژوهشگاه برای انجام پروژه شماره ۱ کار دشوارتری در پیش خواهد داشت - معمولاً مرزهای سیاسی با مرزهای احتمالی پروژه ۱ و ۲ منطبق نیستند.

۷۵- کدام گزینه جاهای خالی جمله زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«هر ناحیه جغرافیایی دارای است که بیشترین را دارد.»

- ۱) وحدت - میزان تفاوت با سایر نواحی
 ۲) کانون - همگونی
 ۳) مرکز - ثبات
 ۴) معیارها و ملاک‌هایی - تأثیر در ناحیه‌بندی

۷۶- با توجه به تصاویر زیر، محتوای کدام گزینه درست است؟

- (۱) در صورت مهاجرت کامل اقوام پشتون ساکن در پاکستان به کشور افغانستان، می‌توان گفت تا حدودی مرزهای سیاسی با مرزهای انسانی منطبق شده‌اند.
- (۲) عدم انطباق مرزهای سیاسی با مرز نواحی طبیعی (شکل ۱) بسیار معمول است اما عدم انطباق مرزهای سیاسی با مرز نواحی انسانی (شکل ۲) بسیار نادر است.
- (۳) نواحی مشخص شده در شکل ۱ تحت مدیریت نهادهای اداری و سیاسی هستند اما در نواحی شکل ۲ چنین نیست.
- (۴) در خصوص مفهوم ناحیه‌بندی، تعیین مرز نواحی شکل ۱ دشوارتر از نواحی شکل ۲ است.

۷۷- کدام گزینه در مورد مفهوم آب‌وهوا و ناحیه درست است؟

- (۱) دانشمندان برای پی‌بردن به نوع آب‌وهوای یک ناحیه، داده‌های آماری مربوط به آب‌وهوا (دما، رطوبت، فشار و ...) را در یک دوره بلندمدت پیش‌بینی می‌کنند.
- (۲) هوا وضعیت گذرای هواکره و آب‌وهوا وضعیت دائمی و پایدار یک ناحیه است.
- (۳) آب‌وهوا مهم‌ترین عامل پدیدآمدن نواحی مختلف است.
- (۴) ویژگی‌های آب‌وهوایی متفاوت موجب می‌شود که بخش‌های مختلف زمین با یکدیگر تفاوت داشته باشند.

۷۸- با توجه به موارد زیر، کدام گزینه درست است؟

- (الف) نور خورشید مهم‌ترین منبع انرژی در نواحی مختلف زمین است.
- (ب) دریافت انرژی خورشیدی در مناطق مختلف کره زمین برابر نیست.
- (ج) هوا همیشه از جایی که فشار بیشتری وجود دارد به سمت جایی که فشار کم‌تری دارد جریان می‌یابد.
- (۱) مورد «الف» و «ب» به علل به وجود آمدن نواحی مختلف آب‌وهوایی و مورد «ج» به علت شکل‌گیری باد اشاره دارد.
- (۲) مورد «الف» و «ب» به علل تغییر آب‌وهوا در یک منطقه و مورد «ج» به علت تغییر هوا در یک ناحیه اشاره دارد.
- (۳) مورد «الف» مهم‌ترین عامل به وجود آمدن ویژگی‌های آب‌وهوایی در نواحی مختلف زمین و مورد «ب» مهم‌ترین عامل تفاوت وضعیت هوا در طول شبانه‌روز است.
- (۴) مورد «ب» توضیح می‌دهد که چرا با حرکت به سمت عرض‌های بالاتر جغرافیایی، دمای هوا افزایش می‌یابد و مورد «الف» به تأثیر زاویه خورشید در پدیدآمدن فصل‌ها اشاره دارد.

- ۷۹- با توجه به «عوامل وقوع بارش در یک منطقه» و «انواع بارش»، کدام گزینه درست است؟
- الف) نواحی هر چه از اقیانوس‌ها و دریاها دورتر باشند، رطوبت آن‌ها کم‌تر و خشکی هوایشان بیشتر است.
- ب) اگر در یک ناحیه عامل صعود هوای مرطوب شکل نگیرد، بارندگی ایجاد نمی‌شود.
- ج) در بارندگی کوهستانی، نواحی مرتفع و کوهستان‌ها با توجه به شکل و جهتی که دارند، باعث می‌شوند توده هوا به طرف قله بالا برود و این موضوع به وسیله کاهش دمای توده هوا، موجب بارش می‌شود.
- ۱) با توجه به قرارگیری اکثر بیابان‌های گرم جهان در اطراف مدار رأس‌السرطان و رأس‌الجدی، می‌توان گفت مورد «الف» و «ب» به صورت مشترک مانع از بارش در این مناطق شده‌اند.
- ۲) سواحل جنوبی کشور ما با وجود این که به منابع آبی دسترسی دارند (مورد الف) اما به واسطه نبود کوه‌های مرتفع، بارش در آن‌ها بسیار کم است.
- ۳) می‌توان گفت وجود دو مورد از هر کدام از عوامل «الف»، «ب» و «ج» در یک ناحیه، منجر به بارش در آن منطقه خواهد شد.
- ۴) اگر ابرها از سمت غرب به سمت یک کوه در حرکت باشند، دامنه غربی نسبت به دامنه شرقی بارش بیشتری خواهد داشت.
- ۸۰- کدام گزینه عبارت زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟
- «دو عامل استقرار مرکز پرفشار و دوری از منابع رطوبت، باعث ایجاد بیابان می‌شوند. با توجه به این موضوع می‌توان گفت»
- ۱) علت شکل‌گیری بیشتر بیابان‌های گرم جهان، قرارگیری در اطراف مدار رأس‌السرطان و رأس‌الجدی و به صورت کلی استقرار مرکز پرفشار در اطراف آن‌ها است
- ۲) در تبدیل یک ناحیه به ناحیه بیابانی، عواملی چون ناهمواری‌ها و جریان‌های آبی، تأثیر بیشتری از عواملی چون عرض جغرافیایی و دوری و نزدیکی به مناطق پرفشار دارند
- ۳) بیابان‌ها در هر نقطه از کره زمین می‌توانند به وجود بیایند و تنها شرط آن، دوری از منابع رطوبتی است
- ۴) تنها شرط شکل‌گیری یک بیابان، قرارگیری یک ناحیه در مناطق پرفشار جنب حازه‌ای (اطراف مدار رأس‌السرطان و رأس‌الجدی) است

فلسفه

۸۱- به چه دلیلی مباحث فلسفی را پایه و اساس مباحث سایر علوم می‌دانیم؟

- (۱) فلسفه هر چند که یک دانش خاص به حساب می‌آید، اما بحث آن حول محور یک موجود خاص نیست.
- (۲) فلسفه دارای روش عقلی و استدلالی محض است که از این حیث منحصر به فرد بوده و موجب تمایز آن است.
- (۳) مباحث سایر علوم بدون داشتن پاسخ مناسب برای سؤالات اساسی، نتیجه‌ای برای ما نخواهند داشت.
- (۴) بحث و گفت‌وگو در رابطه با ویژگی‌های موجودات، کار یک فیلسوف نیست بلکه در سایر علوم بحث می‌شود.

۸۲- فایده نظری تفکر در کدام مورد به درستی بیان شده است؟

- (۱) واسطه رسیدن انسان از معلومات به مجهولات است.
- (۲) با تفکر، پاسخ سؤالات خود را می‌یابیم.
- (۳) با تفکر، امور روزانه خود را سامان می‌دهیم.
- (۴) قوه پرسشگری خود را تقویت می‌کنیم.

۸۳- کدام مورد را نمی‌توان از دلایل سقراط برای این که خود را سوفیست ننماید، دانست؟

- (۱) معنای امروزی کلمه سوفیست
- (۲) معنای ابتدایی کلمه سوفیست
- (۳) روحیات شخصی سقراط
- (۴) معنای امروزی کلمه فیلسوفیا

۸۴- آیا پژوهش درباره زیست‌شناسی با پژوهش درباره مبادی علم زیست‌شناسی متفاوت است؟ چرا؟

- (۱) بله، زیرا اولی در حوزه دانش زیست‌شناسی است و دومی در حوزه دانش هستی‌شناسی.
- (۲) خیر، زیرا در هر دو مورد علی‌رغم تفاوت در روش، موضوع پژوهش یکسان است.
- (۳) بله، زیست‌شناس صلاحیت بررسی مسائل زیست‌شناسی را دارد و بررسی مبانی این علم در تخصصش نیست.
- (۴) خیر، زیرا زیست‌شناس توانایی بررسی تمام موضوعات مربوط به زیست‌شناسی را دارد.

۸۵- کدام مورد، عبارت روبه‌رو را به درستی کامل می‌کند؟ «اصالت فرد به معنای»

- (۱) تأکید بر اهمیت و ارزش فرد به عنوان یک موجود مستقل و مختار است که فرد را به عنوان محور اصلی تحلیل‌ها و تصمیم‌گیری‌ها در نظر می‌گیرد
- (۲) تأکید بر اهمیت و ارزش فرد و جامعه است. در این رویکرد، فرد به عنوان یک موجود اجتماعی با ویژگی‌ها، هنجارها و ارزش‌های خاص خود در نظر گرفته می‌شود
- (۳) تأکید بر ارزش‌ها و باورهای مشترک اعضای جامعه است که این ارزش‌ها می‌توانند شامل اخلاقیات، مذهب، نگرش به خانواده، کار و زندگی اجتماعی باشند
- (۴) تأکید بر حفظ هویت فرهنگی و همچنین ایجاد انسجام اجتماعی و تقویت روابط میان اعضای جامعه است

۸۶- هر کدام از گزاره‌های زیر به ترتیب در کدام دانش مورد بررسی قرار می‌گیرد؟

- (الف) رضاشاه با کودتا به قدرت رسید.
- (ب) تاریخ به سمت غایتی معین حرکت می‌کند.
- (ج) هستی حد و مرز ندارد.
- (د) می‌توان با استفاده از حس، هستی را شناخت.
- (۱) تاریخ / فلسفه تاریخ / هستی‌شناسی / معرفت‌شناسی
- (۲) فلسفه تاریخ / تاریخ / معرفت‌شناسی / هستی‌شناسی
- (۳) تاریخ / تاریخ / هستی‌شناسی / معرفت‌شناسی
- (۴) فلسفه تاریخ / فلسفه تاریخ / معرفت‌شناسی / معرفت‌شناسی

۸۷- کسی که بدون توجه به سخنان علمی اصرار دارد که همراه داشتن نعل اسب برای او خوش‌شانسی می‌آورد، به کدام فایده تفکر فلسفی دست نیافته است؟

- (۱) معنابخشی به زندگی
(۲) استقلال در اندیشه
(۳) رهایی از عادات غیرمنطقی
(۴) دوری از مغالطات

۸۸- با توجه به عبارت «فلسفه هر کس معنادهنده به زندگی اوست» کدام مورد نادرست است؟

(۱) باورها، ارزش‌ها و تفکرات فلسفی هر فرد باعث ایجاد معنای خاصی در زندگی او می‌شود و می‌تواند بر تصمیمات و رفتارهای او تأثیر بگذارد.

(۲) هر فرد براساس دیدگاه‌ها و ایده‌هایش معنای خاصی برای زندگی‌اش می‌سازد و ممکن است از خانواده، فرهنگ، دین یا حتی تجربه‌های شخصی ناشی شود.

(۳) با توجه به این‌که هر فرد ممکن است فلسفه متفاوتی داشته باشد، این تنوع می‌تواند منجر به دیدگاه‌های گوناگون درباره زندگی و چالش‌های فردی شود.

(۴) انسان‌ها به طور جمعی به دنبال اهداف و حقایق در زندگی هستند و فلسفه می‌تواند راهی برای بررسی این موارد باشد.

۸۹- کدام مورد در رابطه با تمثیل غار افلاطون صحیح است؟

(۱) وقتی یک زندانی از غار بیرون می‌آید، ناگهان حقایق بر او هویدا شده و متوجه واقعی نبودن سایه‌ها می‌شود.

(۲) زنجیر دست و پا برای زندانیان نماد تعصبات غیرمنطقی و عاداتی است که انسان به آن‌ها مبتلا است.

(۳) هدف نهایی افلاطون از بیان تمثیل غار، رساندن انسان به سوی آزادی حقیقی می‌باشد.

(۴) تنها عامل نرسیدن انسان به حقیقت، توجه به زندگی روزانه و اشتغالات آن است.

۹۰- در کدام گزینه، اقدام انجام‌شده با نظریه فلسفی مقابل آن، هماهنگی دارد؟

(۱) ساخت بیمارستان مخصوص افراد آسیب‌پذیر جامعه توسط دولت. (اصالت فرد)

(۲) آزادسازی مبلغ قراردادهای بازیگران و فوتبالیست‌ها به میزان دلخواه. (اصالت فرد)

(۳) عدم ممنوعیت خرید و فروش اسلحه گرم در ایالات متحده آمریکا. (اصالت جامعه)

(۴) اعمال محدودیت در خرید، نگهداشت و فروش مواد منفجره نظامی. (اصالت فرد)

مهم ترین ویژگی های آزمون های خیلی سبز در پایه های دهم و یازدهم:

- ۱- برگزاری دست کم یک آزمون در ماه بر اساس روال تدریس در مدرسه
- ۲- برگزاری آزمون های ویژه برای زمان های خاص (میان ترم، ترم، پس از عیدو...)
- ۳- امکان جبران عقب ماندگی ها یا دوره مطالب برای تثبیت آن ها

پاسخ نامه تشریحی آزمون را ساعت ۱۶ از صفحه
شخصی خودتان در سایت آزمون خیلی سبز دریافت کنید.

azmoon.kheilisabz.com

پاسخ نامہ آزمون آزمائشی حلی سبز

پایہ یازدهم

مرحله سوم

رشته انسانی

سال تحصیلی ۱۴۰۳-۰۴

تاریخ برگزاری: ۰۹/آذر/۱۴۰۳

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	رئوف اسلام دوست - محمد بهرامی - محمدرضا راسخ - علی شہرایی - محسن فراہانی
زبان و ادبیات فارسی	بہنام کیانی شاہوندی - مہدی کرانی - حسینعلی موسی زاده
علوم اجتماعی	الہام رضایی
روان شناسی	مہدی جاہدی
زبان عربی	موسی کاظم غلامی
تاریخ	عارف گلیوری
جغرافیا	سعید بہروزی فر
فلسفہ (۱)	نگین تربتی سنجانی - حمیدرضا قنبری - مجید قدرتی پور - احمد منصور - فیروز نژادنجف

نام درس	مسئول درس	گزینشگر	مؤلف پاسخ نامہ	کارشناسان علمی	ویراستاران به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	محسن فراہانی	محسن فراہانی	محسن فراہانی	علی شہرایی	ابوالفضل ناصری پگاہ نادری آسیاب
زبان و ادبیات فارسی	ابوالفضل قاضی فخر آستانہ	ابوالفضل قاضی فخر آستانہ	ابوالفضل قاضی فخر آستانہ	نگار کاتبی	مائده سهل الدین
علوم اجتماعی	فروغ نجمی تیموریان	فروغ نجمی تیموریان	فروغ نجمی تیموریان	فرناز سلیمانی	مرتضی عزیزی محمدعلی یوسفی
روان شناسی	مہدی جاہدی	مہدی جاہدی	مہدی جاہدی	نگار کاتبی	فرزانه خاجی
زبان عربی	موسی کاظم غلامی	موسی کاظم غلامی	سمانہ ریحانی	منیژہ خسروی	سمانہ ریحانی
تاریخ	عارف گلیوری	عارف گلیوری	عارف گلیوری	خدیدجہ جنت علیپور	وجیہہ صادقی مالواجردی
جغرافیا	سعید بہروزی فر	سعید بہروزی فر	سعید بہروزی فر	مریم صالحی	کیان کیانی دوست واقع بہروز یحیی
فلسفہ (۱)	مجید قدرتی پور	مجید قدرتی پور	مجید قدرتی پور	پارسا پورکمال	علی سلوکی

سرپرست محتوایی: فاطمہ آقاجانیپور
مشاور محتوایی: مریم صالحی

آزمون آزمائشی خلی سیر

الناز علی یاری زاده	سرپرست تولید
منیژه حق دوست - راضیه سادات خلدی نسب زہرا صفری - محیا غنی فرد زہرا فرہادی مہر - مریم مسلمی زادہ ساعده نمازی	ویراستاران فنی
مونا آندستا سارا گنجی آزادپور	رسام
سحر ازلی تاش - مریم حسین زادہ سپیدہ سخایی - مائدہ صبری نیلوفر فرخجستہ - مہدیہ گل پور لیلا نعمت پور	صفحه آرایی

اگر ارزش گزاره $p \wedge \sim q$ درست باشد، ارزش کدام یک از گزاره‌های زیر درست است؟

$$(p \vee \sim q) \wedge \sim p \quad (۲)$$

$$p \wedge (q \vee \sim p) \quad (۱)$$

$$(q \wedge \sim p) \vee (p \wedge \sim q) \quad (۴)$$

$$(p \wedge q) \vee (\sim p \wedge \sim q) \quad (۳)$$

زیرمبحث: فصل ۱- درس ۱

ارزش گزاره عطفی $p \wedge q$ وقتی درست است که ارزش p و ارزش q درست باشد.

Hint

گزاره‌های مرکب اصلی

دربش Box

جدول ارزش چهار گزاره مرکب اصلی:

		فصلی	عطفی	شرطی	دوشرطی
p	q	$p \vee q$	$p \wedge q$	$p \Rightarrow q$	$p \Leftrightarrow q$
T	T	T	T	T	T
T	F	T	F	F	F
F	T	T	F	T	F
F	F	F	F	T	T

یک جمله مهم در مورد هر کدام از گزاره‌های مرکب:

گزاره فصلی $p \vee q$ فقط زمانی نادرست است که هر دو گزاره نادرست باشند.	۱
گزاره عطفی $p \wedge q$ فقط زمانی درست است که هر دو گزاره درست باشند.	۲
گزاره شرطی $p \Rightarrow q$ فقط زمانی نادرست است که p (مقدم) درست و q (تالی) نادرست باشد.	۳
گزاره دوشرطی $p \Leftrightarrow q$ زمانی درست است که p و q هم‌ارزش (یا هر دو درست یا هر دو نادرست) باشند.	۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: گزاره $p \wedge \sim q$ یک گزاره عطفی است و ارزش آن زمانی درست است که هم ارزش p و هم ارزش $\sim q$ درست باشد،

پس ارزش p درست و ارزش q نادرست است.

گام دوم: ارزش هر یک از گزینه‌ها را مشخص می‌کنیم:

$$(۱) \text{ گزینه } ۱: p \wedge (q \vee \sim p) \equiv T \wedge (F \vee \sim T) \equiv T \wedge (F \vee F) \equiv T \wedge F \equiv F$$

$$(۲) \text{ گزینه } ۲: (p \vee \sim q) \wedge \sim p \equiv (T \vee \sim F) \wedge \sim T \equiv (T \vee T) \wedge F \equiv T \wedge F \equiv F$$

$$(۳) \text{ گزینه } ۳: (p \wedge q) \vee (\sim p \wedge \sim q) \equiv (T \wedge F) \vee (\sim T \wedge \sim F) \equiv F \vee (F \wedge T) \equiv F \vee F \equiv F$$

$$(۴) \text{ گزینه } ۴: (q \wedge \sim p) \vee (p \wedge \sim q) \equiv (F \wedge \sim T) \vee (T \wedge \sim F) \equiv (F \wedge F) \vee (T \wedge T) \equiv F \vee T \equiv T$$

کدام یک از گزاره‌های زیر با گزاره $\sim (q \Rightarrow p)$ هم‌ارز است؟

$$\sim p \wedge q \text{ (۲)}$$

$$p \Rightarrow q \text{ (۱)}$$

$$\sim p \Rightarrow \sim q \text{ (۴)}$$

$$p \wedge \sim q \text{ (۳)}$$

زیرمبحث: فصل ۱- درس ۱

یا جدول ارزش‌گذاری رسم کنید یا از تبدیل شرطی به فصلی استفاده کنید.

Hint

پاسخ خیلی تشریحی ✓ از جدول ارزش گزاره‌ها استفاده می‌کنیم:

					صورت سؤال	گزینه (۱)	گزینه (۲)	گزینه (۳)	گزینه (۴)
p	q	$\sim p$	$\sim q$	$q \Rightarrow p$	$\sim (q \Rightarrow p)$	$p \Rightarrow q$	$\sim p \wedge q$	$p \wedge \sim q$	$\sim p \Rightarrow \sim q$
T	T	F	F	T	F	T	F	F	T
T	F	F	T	T	F	F	F	T	T
F	T	T	F	F	T	T	T	F	F
F	F	T	T	T	F	T	F	F	T

این دو ستون با هم برابرند.

پس داریم:

$$\sim (q \Rightarrow p) \equiv \sim p \wedge q$$

با استفاده از تبدیل شرطی به فصلی و دموگان داریم:

به‌جوردیگه

دموگان

$$\sim q \Rightarrow p \equiv \sim (\sim q \vee p) \equiv q \wedge \sim p \equiv \sim p \wedge q$$

تبدیل شرطی به فصلی
جاب‌جایی

پس $\sim (q \Rightarrow p)$ با $\sim p \wedge q$ هم‌ارز است.

(۱) گزینه (۱)، عکس گزاره $q \Rightarrow p$ است که برابر $p \Rightarrow q$ می‌باشد.

گول نخوری

(۲) قوانین دموگان فقط برای گزاره‌های عطفی و فصلی هستند و نمی‌توانیم از آن روی گزاره شرطی استفاده کنیم.

تذکر: گزینه (۴) عکس نقیض گزاره $q \Rightarrow p$ است که آن را به صورت $\sim p \Rightarrow \sim q$ نمایش می‌دهیم و داریم:

$$q \Rightarrow p \equiv \sim p \Rightarrow \sim q$$

گزاره $q \Rightarrow ((\sim p \Rightarrow q) \vee (\sim q \Rightarrow p))$ در کدام حالت نادرست است؟

- ۱) p و q درست
 ۲) p و $\sim q$ درست
 ۳) $\sim p$ و q درست
 ۴) $\sim p$ و $\sim q$ درست

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۱

قوانین مهم جبر گزاره‌ها که باید آن‌ها را بلد باشیم را در جدول زیر آورده‌ایم:

درس Box

اسم قانون	فرم ریاضی
۱ جابه‌جایی	$p \vee q \equiv q \vee p$ $p \wedge q \equiv q \wedge p$
۲ شرکت‌پذیری	$p \vee (q \vee r) \equiv (p \vee q) \vee r$ $p \wedge (q \wedge r) \equiv (p \wedge q) \wedge r$
۳ پخشی	$p \vee (q \wedge r) \equiv (p \vee q) \wedge (p \vee r)$ $p \wedge (q \vee r) \equiv (p \wedge q) \vee (p \wedge r)$
۴ دمورگان	$\sim (p \vee q) \equiv \sim p \wedge \sim q$ $\sim (p \wedge q) \equiv \sim p \vee \sim q$
۵ جذب	$p \vee (p \wedge q) \equiv p$ $p \wedge (p \vee q) \equiv p$
۶ تبدیل شرطی به فصلی	$p \Rightarrow q \equiv \sim p \vee q$
۷ تبدیل دوشروطی به شرطی	$p \Leftrightarrow q \equiv (p \Rightarrow q) \wedge (q \Rightarrow p)$
۸ عکس نقیض گزاره شرطی	$p \Rightarrow q \equiv \sim q \Rightarrow \sim p$

پاسخ خیلی تشریحی ✓ جدول ارزش گزاره صورت سؤال را رسم می‌کنیم:

p	q	$\sim p$	$\sim q$	$\sim p \Rightarrow q$	$\sim q \Rightarrow p$	$(\sim p \Rightarrow q) \vee (\sim q \Rightarrow p)$	$(\sim p \Rightarrow q) \vee (\sim q \Rightarrow p) \Rightarrow q$
T	T	F	F	T	T	T	T
T	F	F	T	T	T	T	F
F	T	T	F	T	T	T	T
F	F	T	T	F	F	F	T

با توجه به جدول فوق، ارزش گزاره $q \Rightarrow ((\sim p \Rightarrow q) \vee (\sim q \Rightarrow p))$ زمانی نادرست است که ارزش گزاره p درست و ارزش گزاره q نادرست (ارزش گزاره $\sim q$ درست) باشد؛ پس گزینه (۲) جواب است.

بهبود دیگره \rightarrow ابتدا گزاره داده‌شده را ساده می‌کنیم:

$$((\sim p \Rightarrow q) \vee (\sim q \Rightarrow p)) \Rightarrow q \equiv ((\sim(\sim p) \vee q) \vee (\sim(\sim q) \vee p)) \Rightarrow q \equiv ((p \vee q) \vee (q \vee p)) \Rightarrow q \equiv (p \vee q) \Rightarrow q$$

با تبدیل گزاره شرطی به فصلی داریم:

$$(p \vee q) \Rightarrow q \equiv (p \vee q) \vee q \equiv (\sim p \wedge \sim q) \vee q \equiv (\sim p \vee q) \wedge \underbrace{(\sim q \vee q)}_T \equiv \sim p \vee q \equiv p \Rightarrow q$$

ارزش گزاره $p \Rightarrow q$ زمانی نادرست است که ارزش p درست و ارزش q نادرست ($\sim q$ درست) باشد؛ پس گزینه (۲) درست است.

۴ اگر ارزش $p \wedge q \wedge r$ نادرست و ارزش $p \Rightarrow \sim p$ درست باشد، ارزش کدام گزاره زیر با بقیه متفاوت است؟

$$q \vee (\sim p \wedge r) \quad (۲)$$

$$p \Rightarrow (q \wedge \sim r) \quad (۱)$$

$$\sim r \Leftrightarrow \sim q \vee p \quad (۴)$$

$$r \Leftrightarrow q \wedge p \quad (۳)$$

زیرمبحث: فصل ۱- درس ۱

ارزش هر یک از گزاره‌های p ، q و r را مشخص کنید.

دروس Box

گزاره عطفی $p \wedge q$ فقط در حالتی درست است که هر دو گزاره درست باشند.

گزاره فصلی $p \vee q$ فقط در حالتی نادرست است که هر دو گزاره نادرست باشند.

گزاره شرطی $p \Rightarrow q$ فقط در حالتی نادرست است که مقدم p درست و تالی q نادرست باشد.

گزاره دوشروطی $p \Leftrightarrow q$ در حالتی که ارزش گزاره‌های p و q یکسان باشند، گزاره دوشروطی درست است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓ ابتدا ارزش گزاره‌های p ، q و r را با توجه به اطلاعات داده شده به دست می‌آوریم. چون p و $\sim p$ ارزش مخالف هم دارند و گزاره

شرطی $p \Rightarrow \sim p \equiv T$ است، پس p نادرست است و گزاره شرطی به انتهای مقدم درست می‌شود.

چون گزاره دوشروطی ارزش نادرست دارد و از طرفی گزاره p نادرست است، پس گزاره $q \wedge r$ درست است، یعنی r و q هر دو درست هستند.

حال به بررسی گزینه‌ها می‌پردازیم:

$$p \Rightarrow (q \wedge \sim r) \equiv F \Rightarrow (T \wedge F) \equiv T \quad \text{(به انتهای مقدم درست است)} \quad \text{گزینه (۱):}$$

$$q \vee (\sim p \wedge r) \equiv T \vee (T \wedge T) \equiv T \quad \text{گزینه (۲):}$$

$$r \Leftrightarrow q \wedge p \equiv T \Leftrightarrow (T \wedge F) \equiv T \Leftrightarrow F \equiv F \quad \text{گزینه (۳):}$$

$$\sim r \Leftrightarrow \sim q \vee p \equiv F \Leftrightarrow (F \vee F) \equiv F \Leftrightarrow F \equiv T \quad \text{گزینه (۴):}$$

در جای خالی کدام رابط‌های منطقی را قرار دهیم تا ارزش گزاره $((p \vee q) \Rightarrow r) \square (p \Rightarrow r) \wedge (q \Rightarrow r)$ همواره درست باشد؟

- $\Leftrightarrow, \Rightarrow$ (۲) \wedge, \vee (۱)
 \vee, \Leftrightarrow (۴) \Leftrightarrow, \wedge (۳)

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۱

بهترین راه برای حل این سوالات رسم جدول ارزش گذاری است.

Hint

گزاره‌های مرکب اصلی

دستی Box

جدول ارزش چهار گزاره مرکب اصلی:

		فصلی	عطفی	شرطی	دوشرطی
p	q	$p \vee q$	$p \wedge q$	$p \Rightarrow q$	$p \Leftrightarrow q$
T	T	T	T	T	T
T	F	T	F	F	F
F	T	T	F	T	F
F	F	F	F	T	T

یک جمله مهم در مورد هر کدام از گزاره‌های مرکب:

۱	گزاره فصلی $p \vee q$ فقط زمانی نادرست است که هر دو گزاره نادرست باشند.
۲	گزاره عطفی $p \wedge q$ فقط زمانی درست است که هر دو گزاره درست باشند.
۳	گزاره شرطی $p \Rightarrow q$ فقط زمانی نادرست است که p (مقدم) درست و q (تالی) نادرست باشد.
۴	گزاره دوشرطی $p \Leftrightarrow q$ زمانی درست است که p و q هم‌ارزش (یا هر دو درست یا هر دو نادرست) باشند.

ارزش گزاره را در ۴ حالت با رابط‌های $\vee, \wedge, \Rightarrow, \Leftrightarrow$ بررسی می‌کنیم: پاسخ خیلی تشریحی ✓

p	q	r	$p \vee q$	$(p \vee q) \Rightarrow r$	$p \Rightarrow r$	$q \Rightarrow r$	$(p \Rightarrow r) \wedge (q \Rightarrow r)$	\Leftrightarrow	\Rightarrow	\wedge	\vee
T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T
T	T	F	T	F	F	F	F	T	T	F	F
T	F	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T
T	F	F	T	F	F	T	F	T	T	F	F
F	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T
F	T	F	T	F	T	F	F	T	T	F	F
F	F	T	F	T	T	T	T	T	T	T	T
F	F	F	F	T	T	T	T	T	T	T	T

بنابراین اگر در جای خالی رابط‌های \Rightarrow و \Leftrightarrow را قرار دهیم، ارزش گزاره همواره درست می‌شود.

با توجه به استدلال زیر، کدام گزینه درست است؟

- مقدمه ۱: اگر میلیارد در شوم، ماشین می خرم.
مقدمه ۲: میلیارد شده‌ام.
∴: ماشین خریدم.

(۲) مغالطه است.

(۱) قیاس استثنایی است.

(۴) نتیجه این استدلال می‌تواند نادرست باشد.

(۳) نه مغالطه است و نه قیاس استثنایی.

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۲

درس‌Box

(۱) قیاس استثنایی:

قیاس استثنایی را به شکل زیر نمایش می‌دهیم. فرض می‌کنیم که هر دو مقدمه درست باشد؛ یعنی $p \equiv T$. از طرفی، $p \Rightarrow q$ هم باید ارزش درست داشته باشد و داریم:

$$۱ \text{ مقدمه } : p \Rightarrow q$$

$$۲ \text{ مقدمه } : p$$

$$\therefore q$$

$$p \Rightarrow q \equiv T \xrightarrow{p \equiv T} T \Rightarrow q \equiv T$$

گزاره شرطی $T \Rightarrow q$ فقط زمانی دارای ارزش درست است که ارزش q هم درست باشد، پس نتیجه می‌گیریم که $q \equiv T$ ، پس قیاس استثنایی همیشه درست است.

(۲) مغالطه:

مغالطه را به شکل زیر نمایش می‌دهیم:

$$۱ \text{ مقدمه } : p \Rightarrow q$$

$$۲ \text{ مقدمه } : q$$

$$\therefore p$$

فرض می‌کنیم مقدمه ۱ و ۲ هر دو درست باشند، یعنی $q \equiv T$ و $p \Rightarrow q \equiv T$ ؛ پس داریم:

$$p \Rightarrow q \equiv T \xrightarrow{q \equiv T} p \Rightarrow T \equiv T$$

ارزش گزاره $p \Rightarrow T$ همواره درست است و ارتباطی به ارزش p ندارد. یعنی p می‌تواند درست یا نادرست باشد. به همین دلیل روش استدلال مغالطه نادرست است، چون نمی‌توانیم ارزش گزاره p را مشخص کنیم.

استدلال داده‌شده به صورت زیر است: ✓ پاسخ خیلی تشریحی

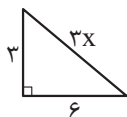
$$۱ \text{ مقدمه } : p \Rightarrow q$$

$$۲ \text{ مقدمه } : p$$

$$\therefore q$$

این استدلال یک قیاس استثنایی است و نتیجه آن، همواره درست است. پس گزینه (۱) درست است.

مثلت قائم‌الزاویه زیر مفروض است. یک دانش‌آموز برای محاسبه x گام‌های زیر را انجام داده است. این دانش‌آموز در کدام گام اشتباه کرده است؟

$3^2 + 6^2 = 3x^2$	نوشتن رابطه فیثاغورس	گام ۱
$9 + 36 = 3x^2 \Rightarrow 45 = 3x^2$	ساده کردن طرفین	گام ۲
$15 = x^2$	تقسیم طرفین بر ۳	گام ۳
$x = \pm\sqrt{15}$	جذrgیری از دو طرف و به دست آوردن مقدار x	گام ۴

(۱) گام اول و دوم

(۲) گام دوم و سوم

(۳) گام سوم و چهارم

(۴) گام اول و گام چهارم

زیرمبحث: فصل ۱- درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

رابطه فیثاغورس در مثلث قائم‌الزاویه داده شده، به صورت $(3x)^2 = 3^2 + 6^2$ است، ولی این دانش‌آموز در گام اول هنگام نوشتن سمت راست تساوی اشتباه کرده و فقط x را به توان ۲ رسانده است. همچنین این دانش‌آموز در گام چهارم، پس از جذrgیری از طرفین، مقدار x را به صورت $x = \pm\sqrt{15}$ به دست آورده است، درحالی‌که $3x$ طول وتر است و $x = -\sqrt{15}$ اشتباه است؛ پس در گام چهارم باید مقدار x برابر با $x = \sqrt{15}$ باشد. پس این دانش‌آموز در گام اول و چهارم اشتباه کرده است. حواستان باشد که در محاسبات گام دوم و سوم، هیچ خطایی رخ نداده است.

عبارت فارسی «نصف مربع مجموع دو عدد از مربع مجموع نصف دو عدد بزرگتر است» با کدام گزینه معادل است؟

$$\frac{1}{4}(x+y)^2 > \left(\frac{x}{4}\right)^2 + \left(\frac{y}{4}\right)^2 \quad (2)$$

$$\left(\frac{x+y}{4}\right)^2 > \left(\frac{x}{4}\right)^2 + \left(\frac{y}{4}\right)^2 \quad (1)$$

$$\left(\frac{x+y}{4}\right)^2 > \frac{x^2}{4} + \frac{y^2}{4} \quad (4)$$

$$\frac{1}{4}(x+y)^2 > \left(\frac{x+y}{4}\right)^2 \quad (3)$$

زیرمبحث: فصل ۱- درس ۲

در تبدیل عبارت فارسی به ریاضی همیشه از آخر به اول می‌آییم. مثلاً برای نوشتن مجموع مربع دو عدد، ابتدا مربع دو عدد را می‌نویسیم و سپس آن‌ها را جمع می‌کنیم:

$$x^2, y^2 \xrightarrow{\text{مجموع مربع دو عدد}} x^2 + y^2$$

گام اول: دو عدد را x و y در نظر می‌گیریم و نصف مربع مجموع دو عدد را به صورت ریاضی می‌نویسیم:

$$\text{نصف مربع مجموع دو عدد} = \frac{1}{4}(x+y)^2 \Rightarrow \text{مربع مجموع دو عدد} = (x+y)^2 \Rightarrow x+y = \text{مجموع دو عدد}$$

گام دوم: مربع مجموع نصف دو عدد را به صورت ریاضی می‌نویسیم:

$$\text{مربع مجموع نصف دو عدد} = \frac{x}{4} + \frac{y}{4} = \frac{x+y}{4} \Rightarrow \text{نصف دو عدد} = \frac{x}{4}, \frac{y}{4}$$

$$\Rightarrow \text{مربع مجموع نصف دو عدد} = \left(\frac{x+y}{4}\right)^2$$

گام سوم: پس عبارت صورت سؤال برابر است با:

$$\frac{1}{4}(x+y)^2 > \left(\frac{x+y}{4}\right)^2$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۹ کدام یک از گزینه‌های زیر درست است؟

- (۱) اگر طول و عرض یک مستطیل را ۳ برابر کنیم، مساحت آن نیز ۳ برابر می‌شود.
 (۲) در یک مثلث قائم‌الزاویه به اضلاع قائمه a و b وتر c ، اگر a را دو برابر کنیم، وتر نیز ۲ برابر می‌شود.
 (۳) اگر n^2 زوج باشد، n زوج است. ($n \in \mathbb{Z}$)
 (۴) اگر طول یک مستطیل را دو برابر و عرض آن را نصف کنیم، محیط مستطیل تغییر نمی‌کند.

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

هر چهار گزینه را بررسی می‌کنیم:

گزینه (۱): اگر طول و عرض یک مستطیل به ترتیب a و b باشند، مساحت مستطیل برابر $S = ab$ می‌شود. اگر طول و عرض مستطیل را ۳ برابر کنیم داریم:

$$3a = \text{طول جدید}$$

$$3b = \text{عرض جدید}$$

$$\text{مساحت جدید} = (3a) \times (3b) = 9ab$$

پس مساحت مستطیل جدید ۹ برابر مساحت مستطیل اولیه می‌شود.

گزینه (۲): در مثلث قائم‌الزاویه با اضلاع قائمه a و b و وتر c داریم:

$$c^2 = a^2 + b^2$$

اگر ضلع a را دو برابر کنیم، طول وتر برابر می‌شود با:

$$c_{\text{جدید}}^2 = (2a)^2 + b^2 \Rightarrow c_{\text{جدید}}^2 = 4a^2 + b^2 \Rightarrow c_{\text{جدید}} = \sqrt{4a^2 + b^2}$$

پس با دو برابر کردن ضلع a ، وتر دو برابر نمی‌شود.

گزینه (۳): اگر n^2 زوج باشد، n زوج است. ($n \in \mathbb{Z}$)

با استفاده از عکس نقیض، گزاره فوق را اثبات می‌کنیم. یعنی نشان می‌دهیم اگر n زوج نباشد، آن‌گاه n^2 زوج نیست (فرد است):

$$n \text{ فرد است} \Rightarrow n = 2k + 1 \Rightarrow n^2 = (2k + 1)^2 = 4k^2 + 4k + 1$$

$$n^2 = 2(2k^2 + 2k) + 1$$

$$\Rightarrow n^2 = 2(\underbrace{2k^2 + 2k}_m) + 1 = 2m + 1 \Rightarrow n^2 \text{ فرد است.} \Rightarrow n \text{ زوج می‌باشد.}$$

گزینه (۴): فرض می‌کنیم طول و عرض مستطیل اولیه برابر a و b باشند، اگر طول مستطیل را دو برابر و عرض آن را نصف کنیم داریم:

$$\text{محیط مستطیل اولیه} = 2a + 2b$$

$$\text{محیط مستطیل جدید} = 2a + 2\left(\frac{b}{2}\right) = 2a + b$$

پس محیط مستطیل جدید با محیط مستطیل اولیه برابر نیست.

۱۰ در کدام گزینه خطای استدلال وجود ندارد؟

$$(1) (0 < a < b, n > 0) \Rightarrow a^n > b^n$$

$$(2) (a < b < 0, n \in \mathbb{N}) \Rightarrow a^{2n} < b^{2n}$$

$$(3) a < 0 < b \Rightarrow a + c < b + c$$

$$(4) (a, b \neq 0, a < b) \Rightarrow \frac{1}{a} > \frac{1}{b}$$

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

همه گزینه‌ها را بررسی می‌کنیم.

گزینه (۱): در عبارت $(0 < a < b, n > 0) \Rightarrow a^n > b^n$ ، a و b دو عدد مثبت هستند و عدد b از a بزرگ‌تر است. n هم یک عدد مثبت است و داریم:

$$\text{نادرست } a = \frac{1}{3}, b = \frac{1}{4}, n = 2 \Rightarrow \left(\frac{1}{3}\right)^2 > \left(\frac{1}{4}\right)^2 \Rightarrow \frac{1}{9} > \frac{1}{16}$$

$$\text{نادرست } a = 2, b = 3, n = 2 \Rightarrow 2^2 > 3^2 \Rightarrow 4 > 9$$

با توجه به مثال‌های بالا، می‌توان گفت که نتیجه‌گیری گزینه (۱) نادرست است.

گزینه (۲): در عبارت $(a < b < 0, n \in \mathbb{N}) \Rightarrow a^{2n} < b^{2n}$ ، a و b دو عدد منفی هستند و عدد a از b کوچک‌تر است. n هم یک عدد طبیعی است و داریم:

$$\text{نادرست } a = -3, b = -2, n = 1 \Rightarrow (-3)^2 < (-2)^2 \Rightarrow 9 < 4$$

با توجه به مثال بالا، می‌توان گفت که نتیجه‌گیری گزینه (۲) نادرست است.

گزینه (۳): در یک نامساوی مانند $a < b$ می‌توان به طرفین مقدار ثابت c را اضافه کرد و نامساوی همچنان برقرار است:

$$a < 0 < b \Rightarrow a + c < b + c$$

گزینه (۴): در عبارت $(a, b \neq 0, a < b) \Rightarrow \frac{1}{a} > \frac{1}{b}$ ، a و b دو عدد مخالف صفر هستند و عدد a از b کوچک‌تر است و داریم:

$$\text{نادرست } a = -2, b = 2 \Rightarrow \frac{1}{-2} > \frac{1}{2}$$

با توجه به مثال بالا می‌توان گفت که نتیجه‌گیری گزینه (۴) نیز نادرست است.

گول نخوری ✗ اگر دقت نکنید و اعداد a و b را مانند مثال ارائه‌شده مثبت و منفی در نظر نگیرید ممکن است در دام گزینه (۴) بیفتید.

پایه‌های آوایی کدام بیت با دیگر ابیات متفاوت است؟

- (۱) گر لب شیرین آن بت بر لب شیرین بُدی
 (۲) لب ز هم بردار یکدم تا هم اندر تیرماه
 (۳) خویشتن‌بینان ز حسنت لافگاهی ساختند
 (۴) دل‌گشت چون دل‌داده‌ای جان‌شد ز کار افتاده‌ای
- جان مانی سجده کردی صورت پرویز را
 آسمان در پیشت اندر جل کشد نوروز را
 هین ببند از غمزه درها کوی عشق‌آباد را
 تا ریخت پر هر باده‌ای از جام دل در جام ما

زیرمبسط: درس ۲

پاسخ‌خیلی تشریحی ✓

دل گشت چن / دل دا د ای / جان شُد ز کا / زَف تا د ای: مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن
 بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): گر لَبِ شی / ری نِ آن بُت / بر لِبِ شی / رین بُ دی: فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

گزینه (۲): لب ز هم بر / دا ر یک دم / تا ه من در / تی ر ماه: فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

گزینه (۳): خی ش تن بی / نان ز حس نت / لاف گا هی / ساخ تند: فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

دو هجای نخست بیت چهارم «بلند» هستند، اما بیت‌های دیگر با هجای بلند و سپس کوتاه شروع شده‌اند.

تیزبازی

توجه: هجای کشیده در اصل یک هجای بلند و یک هجای کوتاه چسبیده به هم است.

۱۲

نشانه‌های هجایی کدام گزینه با مصراع «دل‌آراما نگارا چون تو هستی» یکسان است؟

- (۱) غصه‌ای باشد که چون تو گوهری / آید از دریا برون بیرون میا
 (۲) گر بود ای شوخ‌چشم رای تو بر خون من / بر سر و دیده نهم رایت رای تو را
 (۳) تو چشم آتشین در خواب می‌کن / که ما را چشم و دل باری کباب است
 (۴) ز زلفت زنده می‌دارد صبا انفاس عیسی را / ز رویت می‌کند روشن خیالت چشم موسی را

زیرمبسط: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

د ل ا را م ا ن گ ا ر ا چُن ا ت هَس تِی: U / --- U / --- U / ---

گزینه (۳): ت چش م آ ت شین در خا / ب می‌کن: U / --- U / --- U / ---

اگر در خوانش یا تبدیل کوتاه به بلند شک داشتید، مصراع دوم را هجابندی کنید.

تیزبازی

مثال گزینه (۳): ک ما را چش / م دل باری / ک با بست: U / --- U / --- U / --- (مفاعیلن مفاعیلن فعولن)

گزینه‌های (۱) و (۲) با هجای بلند آغاز شده‌اند؛ پس نادرست هستند.

تیزبازی

بیت گزینه (۴) با هجای کوتاه و حتی وزن مفاعیلن آغاز شده، بنابراین ممکنه توی دام این گزینه بیفتی!

گول نخوری

اگر پایه‌های آوایی ابیات زیر را با توجه به نشانه‌های «- - - - -» و «- - - - -» مرتب

کنید، به ترتیب کدام گزینه درست است؟

الف) گو به غارت می‌بری دل باک نیست	دل تو را بساد و جگرخواری مرا
ب) چگونه شرح آن گویم که جانم	ز عشق این سخن مست و خراب است
ج) تم این جاست سقیم و دلم آن جاست مقیم	فلک این جاست ولی کوکب سیار آن جاست
د) ای روح بخش بی‌بدل وی لذت علم و عمل	باقی بهانه است و دغل کاین علت آمد وان دوا
ه) عاشق مهجور نگر عالم پرشور نگر	تشنهٔ مخمور نگر ای شه خمار بیا

(۱) الف - د - ب - ج

(۲) الف - د - ه - ب - ج

(۳) الف - د - ب - ه - ج

(۴) ه - الف - ب - ج - د

زیرمبحث: درس ۲

الف) گو ب غارت / می ب ری دل / باک نیست: - - - - - / - - - - - / - - - - -

ب) چ گو ن شر / ح آن گو یم / ک جا نم: - - - - - / - - - - - / - - - - -

در چنین سؤالاتی لازم نیست همهٔ بیت‌ها رو بررسی کنی. به گزینه‌ها نگاه کن؛ ممکنه با دو یا سه مصراع به پاسخ نهایی برسی.

گزینه‌های «ج» و «ه» رو اگر اشتباه بخونید، به جواب اشتباه می‌رسید.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تیزبازی

گول نخوری ✗

۱۴

نشانه‌های هجایی کدام مصراع از چهار بار تکرار «- - U -» تشکیل شده است؟

- (۱) کوه پابرجا گمان می‌کردمش دردا که بود از حبایی سست‌بنیان‌تر اساس دوستی
 (۲) دوست دارم که بپوشی رخ همچون قمرت تا چو خورشید نبینند به هر بام و درت
 (۳) روی اگر پنهان کند سنگین‌دل سیمین‌بدن مشک غمّاز است نتواند نهفتن بوی را
 (۴) مهر اگر آرد بسی بی‌جا و بی‌هنگام آرد قهر اگر دارد بسی ناساز و ناهنجار دارد

زیرمبنا: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓ مه ر گر آ رد ب سی بی ا جا و بی هن ا گام آ زد: - - U - / - - U - / - - U - / - - U -

بیت (۱) و (۳) همین وزن را دارد، اما دسته پایانی کامل نیست؛ یعنی: - U - است. **گول نخوری**

نکته اگر وزنی: - U - / - - U U / - - U U / - - U U باشد، در اصل، وزن دسته نخست هم باید مانند دیگر دسته‌ها (U U -) بشود.

۱۵

کدام ابیات از چهار پایه آوایی ساخته شده‌اند؟

- (الف) خورشید را حاجب تویی امید را واجب تویی
 (ب) عارف گوینده بگو تا که دعای تو کنم
 (ج) بی ادب تنها نه خود را داشت بد
 (د) چو بینی یتیمی سرافکننده پیش
 (ه) همچو دیو از وی فرشته می‌گریخت
- مطلب تویی طالب تویی هم منتها هم مبتدا
 چون که خوش و مست شوم هر سحری وقت دعا
 بلکه آتش در همه آفاق زد
 مده بوسه بر روی فرزند خویش
 بهر نانی چند آب چشم ریخت

(۲) الف - ب - ج

(۱) الف - ب - د

(۴) ب - ج - د

(۳) الف - ج - د

زیرمبحث: درس ۲

 Hint دیگر بیتها را خودتان تقطیع هجایی کنید.

- (الف) خر شی د را / حاجب ت یی / ء م می د را / واجب ت یی: ۴ پایه آوایی
 (ب) ع ا ر ف گو / ین د ب گو / تا ک د ع ا / ی ت ک نم: ۴ پایه آوایی
 (د) چ یی نی / ی تی می / س ز ف کن / د پیش: ۴ پایه آوایی

 گول نخوری موارد «ج»، «د»، «ه» به دلیل برابری در حجم نوشته، ممکنه تو رو به شک بندازه.

 نکته طولانی بودن مصراع می‌تواند دلیل بر تعداد زیاد پایه‌های آوایی باشد، اما همیشه دقیقاً این‌گونه نیست؛ چون وزن ۴ (فعولن) می‌تواند در یک مصراع کوتاه قرار بگیرد.

در کدام بیت تشبیه به کار رفته است؟

- (۱) در گلشنی که گل‌ها دامن‌کشان گذشتند
 (۲) چو با حیب نشینی و باده پیمایی
 (۳) خواهم ز پس پرده تقوا به در افتم
 (۴) ز پرداز دل روشن سیه شد روزگار من
- بلبل ز ساده‌لوحی در فکر آشیان است
 به یاد دار محبان بادپیما را
 چندی به زبان همه‌کس چون خبر افتم
 به روشنگر چه از آئینه جز زنگار می‌ماند؟

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گزینه (۳): در مصراع دوم این گزینه، «من» به «خبر» تشبیه شده و «چون» ادات تشبیه است: من مانند خبر به زبان همه‌کس افتم و «پرده تقوا» اضافه تشبیهی است. در سایر گزینه‌ها تشبیه دیده نمی‌شود.

گول نخوری در بررسی بودن یا نبودن تشبیه در متن‌ها، مراقب «چو» یا «چون» باش که همه‌جا اون‌ها رو ادات تشبیه فرض نکنی؛ درست مثل واژه‌هایی که ادات تشبیه نیستن، ولی گاهی معنی ادات تشبیه رو دارن؛ باید به این ضرب‌المثل ایمان بیاریم که «هر گردی گردو نیست».

نکته واژه‌هایی مانند «چو» و «چون» که اغلب آن‌ها را به عنوان ادات تشبیه می‌شناسیم، گاهی در معانی «چگونه، چرا، هنگامی که و...» به کار می‌روند. در این حالت این واژه‌ها ادات تشبیه محسوب نمی‌شوند و تشبیه نمی‌سازند؛ مانند «چو» در بیت (۲). از طرفی دیگر، برخی واژه‌ها که در اصل ادات تشبیه نیستند با کمی تغییر به عنوان ادات تشبیه به کار می‌روند؛ مانند «شیوه» و «کردار» که در سروده‌های زیر به صورت «به شیوه» و «به کردار» آمده‌اند و ادات تشبیه هستند. و او به شیوه باران پر از طراوت تکرار بود.

فرود آمد از دژ به کردار شیر کمر بر میان بادپایی به زیر

کدام بیت فاقد تشبیه است؟

- (۱) از سفیدی دیدهٔ یعقوب شد صبح امید
 (۲) پیشانی عفو تو را پرچین نسازد جرم ما
 (۳) چو ذرهٔ گرچه حقیرم بین به دولت عشق
 (۴) گفتمش سلسلهٔ زلف بتان از پی چیست؟
- منزلی جز قصر شیرین نیست جوی شیر را
 آینه کی بر هم خورد از زشتی تمثالها؟
 که در هوای رخت چون به مهر پیوستم
 گفت حافظ گله‌ای از دل شیدا می‌کرد

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در گزینهٔ (۲)، نه ادات تشبیه دیده می‌شود و نه تشبیه اسنادی. «پیشانی عفو» نیز اضافهٔ استعاری است نه تشبیهی؛ پس هیچ تشبیهی ندارد.

تشبیه در سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): تشبیه اسنادی دارد: دیدهٔ یعقوب (مانند) صبح امید (سپید) شد. (کنایه از کورشدن)

گزینهٔ (۳): تشبیه گسترده در این بیت دیده می‌شود: (من) چو ذرهٔ حقیرم. (در مصراع دوم این بیت «چون» به معنی «چگونه»

آمده و ادات تشبیه نیست.)

گزینهٔ (۴): اضافهٔ تشبیهی در بیت وجود دارد: سلسلهٔ زلف (در این بیت «بت» استعاره از معشوق است.)

در پیدا کردن و شمارش تشبیه‌ها مراقب اضافهٔ استعاری باش؛ زیرا بسیار شبیه به اضافهٔ تشبیهی است و باید تفاوت این دو در نظر بگیری تا از قافله عقب نمونی.

گول نخوری ✗

در اضافهٔ تشبیهی هم «مشبه» وجود دارد و هم «مشبه‌به»، اما در اضافهٔ استعاری «مشبه‌به» در ترکیب اضافی نیامده و فقط ویژگی آن به عنوان مضاف وجود دارد؛ مانند ترکیب «پیشانی عفو» که در آن مضاف‌الیه (عفو) مشبه است، اما مشبه‌به (مثلاً انسان) نیامده و مضاف (پیشانی) ویژگی آن است.

نکته

۱۸ در کدام بیت تشبیه اضافی دیده نمی‌شود؟

۱۸

- (۱) قوت بازوی پرهیز به خوبان مفروش
 (۲) مهمان شاهم هر شی بر خوان احسان و وفا
 (۳) از گوشه بامت سر پرواز ندارم
 (۴) دریای شورانگیز چشمانت چه زیباست
- که در این خیل حصاری به سواری گیرند
 مهمان صاحب‌دولتم که دولتش پاینده باد
 ای کاش که مرغ دلم از بال و پر افتد
 آنجا که باید دل به دریا زد همین‌جاست

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓ در گزینه (۱)، دو ترکیب اضافی هست: «قوت بازو» که نه تشبیهی است، نه استعاری و «بازوی پرهیز» که استعاری است، نه تشبیهی.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): در این بیت دو اضافه تشبیهی وجود دارد: خوان احسان: تشبیه احسان به خوان (سفره)، خوان وفا: تشبیه وفا به خوان

گزینه (۳): مرغ دل: تشبیه دل به پرند (مرغ)

گزینه (۴): دریای چشمان: تشبیه چشمان به دریا (شورانگیز صفت است).

برخی از ترکیب‌های اضافی در مبحث آرایه‌ها نمی‌گنجد و مربوط به دستور زبان‌اند؛ پس موقع بررسی اضافه تشبیهی یا استعاری با آن‌ها کاری نداریم، مانند: اضافه ملکی، اضافه اختصاصی، اضافه اقتراعی و ...

نوع تشبیه در کدام بیت متفاوت است؟

- (۱) سلسله موی دوست حلقه دام بلاست
 (۲) برق با شوقم شراری بیش نیست
 (۳) بلبل چو من به عشق گلی گشته مبتلا
 (۴) در گوهر جان بنگر اندر صدف این تن
- هر که در این حلقه نیست فارغ از این ماجراست
 شعله طفل نی سواری بیش نیست
 وندر چمن فکنده ز فریاد غلغلی
 کز دست گران جانی انگشت همی خاید

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

هنگامی که سه یا چهار رکن تشبیه در متن حضور داشته باشند، تشبیه از نوع گسترده است؛ مانند تشبیه در گزینه (۳) همین سؤال. گاهی نیز از ارکان تشبیه فقط ارکان اصلی آن (مشبه و مشبه‌به) ذکر می‌شود. در این حالت تشبیه را بلیغ یا فشرده می‌گویند. تشبیه فشرده به سه شکل می‌تواند پدید آید: (۱) تشبیه اسنادی: زمانی که مشبه و مشبه‌به در یک جمله اسنادی به عنوان مسند و مسندالیه ذکر می‌شوند؛ مانند: موی دوست، حلقه دام است. شعله، طفلی نی سوار است. (۲) تشبیه اضافی: زمانی پدید می‌آید که مشبه و مشبه‌به در یک ترکیب اضافی به عنوان مضاف و مضاف‌الیه بیایند؛ مانند: سلسله مو، صدف تن (۳) تشبیه درون‌واژه‌ای: زمانی که مشبه و مشبه‌به در یک واژه مرکب به عنوان اجزای آن واژه حضور دارند، دیده می‌شود؛ مانند: گیسو کمند (تشبیه گیسو به کمند)، ماهرخ (تشبیه رخ به ماه).

تشبیه در این گزینه از نوع گسترده است: مشبه: بلبل، مشبه‌به: من، وجه‌شبهه: مبتلا شدن به عشق، ادات تشبیه: چو. در سایر گزینه‌ها تشبیه از نوع تشبیه فشرده (اضافی، اسنادی) است.

✓ پاسخ خیلی تشریحی

۲۰. تعداد تشبیه در کدام بیت متفاوت است؟

تا ز آینه خاطر ببرد زنگ مرا	۱) ای رخت آینه جان می چون زنگ بیار
ز ابر دیده کنارم به اشک تر می گشت	۲) چو ابر زلف تو پیراهن قمر می گشت
راستی را چه شب تیره و خوش مهتابی است	۳) پرتو روی چو ماه تو در آن زلف سیاه
در آبگون ساغر فکن آن آب آتش رنگ را	۴) مگذار مطرب را دمی کز چنگ بنهد چنگ را

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در گزینه (۴)، دو تشبیه وجود دارد: آبگون ساغر (تشبیه ساغر (جام) به آب) و آب آتش رنگ (تشبیه آب (شراب) به آتش)؛ اما در سایر گزینه‌ها هر کدام سه تشبیه هست: گزینه (۱) رخ تو آینه جان است، می چون زنگ، آینه خاطر. گزینه (۲) ابر زلف، زلف تو پیراهن قمر (چهره) است، ابر دیده. گزینه (۳) روی چو ماه تو، زلف تو شب تیره است، روی تو مهتاب است.

گاهی تشبیه در مفهوم کلی یک بیت پنهان است و برای درک آن باید معنی و مفهوم کل بیت را در نظر بگیریم. این نوع از تشبیه را «تشبیه پنهان» می‌نامند که دانستن نام آن برای شما الزامی نیست، اما آن را بشناسید تا بتوانید در آزمون‌های مختلف آن را شناسایی کنید. در گزینه (۳) در تشبیه زلف به شب و رخ به مهتاب، با چنین تشبیهی روبه‌رو هستیم.

۲۱ کدام گزینه کاملاً درست بیان شده است؟

- (۱) سعدی نه تنها در ادبیات تعلیمی سخنگوی ضمیر خودآگاه ایرانی است، در سرودن غزل‌های عارفانه نیز سرآمد است.
- (۲) ابن یمین شاعر عصر سربداران و مردی دهقان پیشه است که قدرت شاعری او در غزلیاتش آشکار می‌شود.
- (۳) خواجه چند مثنوی به تقلید از پنج گنج نظامی سروده است و در غزل‌های خود از حافظ تأثیر پذیرفته است.
- (۴) عبید زاکانی در منظومه موش و گربه ناهنجاری‌های اجتماعی را به شیوه طنز و تمثیل بیان کرده است.

مشاوره هنگام پاسخ‌دادن به چنین تست‌هایی باید گزینه‌ها را خیلی دقیق بخوانید و به شاخصه‌های هر شاعر یا نویسنده، توجه ویژه داشته باشید، زیرا ممکن است تنها بخشی از عبارات ذکرشده نادرست باشد!!!

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): سعدی نه تنها در ادبیات تعلیمی سخنگوی ضمیر ناخودآگاه ایرانی است، در سرودن غزل‌های عاشقانه نیز سرآمد شاعران و نویسندگان فارسی‌زبان است.
- گزینه (۲): ابن یمین شاعر عصر سربداران، مردی دهقان پیشه بود که قدرت شاعری خود را در قطعات اخلاقی آشکار کرده است.
- گزینه (۳): خواجه چند مثنوی به تقلید از پنج گنج نظامی سروده است و غزل‌های او بر حافظ تأثیر گذار بوده است.

۲۲ نام صاحبان کتاب‌های «تاریخ جهانگشا- مرصادالعباد - مجالس سبعة - لمعات» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- (۱) عطاملک جوینی - مولانا - شمس قیس رازی - جامی
 (۲) عطاملک جوینی - نجم دایه - مولوی - فخرالدین عراقی
 (۳) خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی - مولانا - شمس قیس رازی - جامی
 (۴) خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی - نجم‌الدین رازی - مولانا - فخرالدین عراقی

زیرمبحث: درس ۱

درس‌Box

نام کلیه آثار و صاحبان آن‌ها مربوط به درس یکم فنون یازدهم در جدول زیر آمده است:

مولانا جلال‌الدین بلخی (مولوی)	نظم: مثنوی معنوی / دیوان شمس - نثر: فیه ما فیه / مجالس سبعة / مکاتیب
سعدی شیرازی	نثر: گلستان (نثر مسجع) - نظم: بوستان (قالب مثنوی)
فخرالدین عراقی	عشاق‌نامه (مثنوی) - لمعات (نظم و نثر)
نجم‌الدین رازی (نجم دایه)	مرصاد العباد من المبدأ الی المعاد
خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی	جامع‌التواریخ
شمس قیس رازی	المعجم فی معاییر اشعارالعجم
خواجه کرمانی	چند مثنوی به تقلید از پنج گنج نظامی
سلمان ساوجی	جمشید و خورشید (مثنوی)
عبید زاکانی	موش و گربه / رساله دلگشا / اخلاق‌الاشراف / صدپند
حمدالله مستوفی	تاریخ گزیده
عبدالرحمان جامی	بهارستان / نفحات‌الانس / تحفة‌الأحرار
دولت‌شاه سمرقندی	تذکره دولت‌شاه
عطاملک جوینی	تاریخ جهانگشا

پاسخ خیلی تشریحی ✓ عطاملک جوینی نویسنده کتاب تاریخ جهانگشا است و خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی مؤلف «جامع‌التواریخ» است که با توجه به این نکته، گزینه‌های (۳) و (۴) رد می‌شوند و مرصاد‌العباد، از آثار نجم‌الدین رازی، معروف به نجم دایه است و به این ترتیب گزینه (۲) انتخاب می‌شود.

گول نخوری ✗ توجه داشته باش که نجم‌الدین رازی رو با نجم‌الدین کبری اشتباه نگیری.

علوم و فنون ادبی

از نظر تاریخ ادبیات، در عبارت زیر چند خطا وجود دارد؟ **۲۳**

«سلمان ساوجی، در غزل توجه خاصی به سعدی و حافظ داشته و دارای قصایدی نیز در سبک خراسانی است. مثنوی جمشید و خورشید او به شیوه داستان‌های نظامی سروده شده است.»

مشاوره دقت کنید که شماره گزینه‌ها و تعداد خطاهای ذکر شده در هر گزینه برابر نیست!

یک (۴)

دو (۳)

سه (۲)

چهار (۱)

زیرمبحث: درس ۱

سلمان ساوجی، در غزل توجه خاصی به سعدی و مولوی داشته و دارای قصایدی نیز در سبک عراقی است. مثنوی جمشید و خورشید او به شیوه داستان‌های نظامی سروده شده است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

سلمان ساوجی از شاعران قرن هشتم است.

نکته

۲۴

از دیدگاه تاریخ ادبیات، کدام یک از قسمت‌های مشخص شده نادرست است؟

«جامی معروف‌ترین شاعر قرن نهم است. بهارستان را به تقلید از گلستان سعدی نوشت و در کتاب نفحات‌الانس خود نیز شیوهٔ مرصادالعباد را در بیان حقایق عرفانی و ذکر احوال عارفان به کار برد. او مثنوی‌هایی به پیروی از نظامی سرود که تحفة‌الأحرار یکی از آن‌هاست.»

۴ (۴)

۳ (۳)

۲ (۲)

۱ (۱)

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

جامی معروف‌ترین شاعر قرن نهم است. کتاب بهارستان را به تقلید از گلستان سعدی نوشت و در کتاب نفحات‌الانس خود نیز شیوهٔ تذکرة‌الاولیای عطار را در بیان حقایق عرفانی و ذکر احوال عارفان به کار برد. او همچنین مثنوی‌هایی به پیروی از نظامی سرود که تحفة‌الأحرار یکی از آن‌هاست.

نکته

چند بیت از اشعار جامی در کتاب درسی ذکر شده است که معمولاً طراحان از آن استفاده می‌کنند و چون مربوط به داستان لیلی و مجنون است معمولاً آن را به نام نظامی مطرح می‌کنند؛ توجه داشته باشید که این ابیات سرودهٔ جامی است.

گفت به مجنون صنمی در دمشق	کای شده مستغرق دریای عشق
عشق چه و مرتبهٔ عشق چیست؟	که از غَوَاص در دریا نفس بیرون نمی‌آید
عاشق یک‌رنگ و حقیقت‌شناس	گفت که ای محو امید و هراس
نیست به‌جز عشق و در این پرده کس	اول و آخر همه عشق است و بس

۲۵ از دیدگاه تاریخ ادبیات، کدام مورد کاملاً درست نیست؟

- ۱) در زمان شاهرخ، هنرمندان، قرآن کریم و شاهنامه فردوسی را به خط خوش نگاشتند و با تصاویری زیبا آراستند.
- ۲) در عهد تیموریان، علاوه بر گسترش هنرهای چون مینیاتور، معماری و تذهیب، تاریخ‌نویسی نیز ادامه یافت.
- ۳) شعر فارسی در قرن هفتم نرم و دلنشین شد و با کمرنگ شدن قصیده، غزل که زبان عشق و دل بود، گسترش یافت.
- ۴) ادبیات عرفانی بر عواطف انسانی، ترویج روحیه تسامح و تساهل، خدمت به خلق، آزادی و اعتقاد به بی‌ثباتی دنیا تکیه داشت.

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در زمان بایسنقر میرزا فرزند شاهرخ، هنرمندان، قرآن کریم و شاهنامه فردوسی را به خط خوش نگاشتند و با تصاویری زیبا آراستند. بررسی گزینه‌ها:

گزینه ۱): پس از مرگ تیمور، شاهرخ توانست شهر هرات را مرکز فرمانروایی خود قرار دهد. او با علاقه‌ای که به هنر و فرهنگ اسلامی پیدا کرده بود، از هنرمندان خوشنویس، نقاش و شاعر حمایت نمود. بایسنقر میرزا پسر او نیز هنرمند و هنردوست بود و در زمان او هنرمندان، قرآن کریم و شاهنامه فردوسی را به خط خوش نگاشتند و با تصاویری زیبا آراستند و آثاری ماندگار از هنر اسلامی عرضه کردند.

گزینه ۲): تیموریان تقریباً از نیمه دوم قرن هشتم تا اوایل قرن دهم در ایران حکومت کردند و ویرانگری‌های آن‌ها ادامه داشت. البته بازماندگان تیمور، همچون بازماندگان چنگیز، کم‌وبیش از فرهنگ ایرانی تأثیر پذیرفتند و بعد از مدتی در ایران متمدن شدند. در عهد آنان علاوه بر گسترش هنرهای چون مینیاتور، معماری و تذهیب، تاریخ‌نویسی ادامه یافت و ادبیات رونقی تازه گرفت؛ کسانی مانند جامی و دولت‌شاه کتاب‌های ارزشمندی نوشتند. هرچند این رونق بنیادی نبود و کتاب‌های تحقیقی این دوره عمدتاً سطحی و ادبیات این دوره نیز تقلیدی و فاقد نوآوری بود.

گزینه ۳): شعر فارسی در قرن هفتم نرم و دلنشین و برخوردار از معانی عمیق انسانی و آسمانی شد و اکثر شاعران از حاکمان روی برتافتند. در نتیجه، قصیده که پیش از این در خدمت ستایش فرمانروایان بود، کمرنگ شد و غزل که زبان دل و عشق بود، گسترش یافت. گزینه ۴): با حمله ویرانگر مغولان و بعد از آن، هجوم وحشیانه تیمور و حکومت ظالمانه این دو، نه تنها بناها و آبادانی‌ها، بلکه بنیان فرهنگ و اخلاق نیز تباہ و ویران گردید و دوستداران فرهنگ و اخلاق که سرخورده و مأیوس شده بودند، اغلب منزوی شدند و به تصوف پناه بردند تا به آرامش برسند. آن‌ها برای تسکین خود به ادبیاتی روی آوردند (ادبیات عرفانی) که بر عواطف انسانی، ترویج روحیه تسامح و تساهل، خدمت به خلق، آزادی و اعتقاد به بی‌ثباتی دنیا تکیه داشت.

کدام یک از گزینه‌های زیر به ترتیب در مورد دیدگاه اول در خصوص تعامل میان جهان‌های مختلف، درست ولی در مورد اغلال و سلاسل، نادرست است؟

- (۱) با ایجاد تفاوت بین علوم انسانی و علوم طبیعی، ظرفیت‌ها و قابلیت‌هایی را از علوم انسانی و اجتماعی سلب می‌کند. - در صورتی به وجود می‌آید که افراد و فرهنگ جامعه، هویتی مشترکانه داشته باشند.
- (۲) جهان ذهنی و فردی افراد را تابع فرهنگ دانسته و جهان تکوینی را ماده‌خامی برای دخل و تصرف جوامع می‌دانند. - زنجیره‌هایی هستند که انسان را در دنیا و آخرت به بند می‌کشند.
- (۳) جهان تکوینی را به جهان طبیعت محدود می‌کنند و جهان طبیعت را مهم‌تر از جهان ذهنی و فرهنگی می‌دانند. - باورها و اعمالی هستند که انسان با آن حقیقت خویش و جهان هستی را درک می‌کند.
- (۴) ذهن افراد و فرهنگ، هویتی طبیعی و مادی دارند و علوم مربوط به آن‌ها نظیر علوم طبیعی است. - باورها و اعمالی هستند که نمی‌گذارند انسان حقیقت خود و جهان هستی را درک کند.

زیرمبحث: درس ۱

درس‌ی Box

جهان تکوینی را به جهان طبیعت محدود می‌کند. ←
 جهان طبیعت را مهم‌تر از جهان ذهنی و جهان فرهنگی می‌داند. ←
 ذهن افراد و فرهنگ را دارای هویتی طبیعی و مادی می‌داند که با علوم طبیعی بررسی می‌شوند. ←
 بین علوم طبیعی و علوم انسانی تفاوتی قائل نیست. ←
 ظرفیت‌ها و قابلیت‌های علوم انسانی و اجتماعی را سلب می‌کند. ←

باورها و اعمالی هستند که نمی‌گذارند انسان حقیقت خویش و جهان هستی را درک کند. ←
 اغلال و سلاسل - زنجیره‌هایی که انسان را در دنیا و آخرت به بند می‌کشند. ←

طرفداران دیدگان اول بین علوم طبیعی و علوم انسانی تفاوتی قائل نیستند و نادیده گرفتن این تفاوت، ظرفیت‌ها و قابلیت‌هایی را از علوم انسانی و اجتماعی سلب می‌کند.

اگر انسان از خود و جهان هستی شناخت درستی نداشته باشد. از تعامل صحیح با جهان هستی باز می‌ماند و نمی‌تواند استعدادهايش را بیرواند و شکوفا کند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی گزینه‌ها:

- گزینه (۱): نادرست: با نادیده گرفتن تفاوت بین علوم انسانی و علوم طبیعی، ظرفیت‌ها و قابلیت‌هایی را از علوم انسانی و اجتماعی سلب می‌کند - نادرست: مربوط به تعامل جهان تکوینی با انسان است.
- گزینه (۲): نادرست: مربوط به دیدگاه دوم است - درست
- گزینه (۳): درست - نادرست: باورها و اعمالی هستند که نمی‌گذارند انسان حقیقت خود و جهان هستی را درک کند.
- گزینه (۴): درست - درست

کدام گزینه به ترتیب به ویژگی «فرهنگ جبرگرا و غیرمسئول» و «مدینه فاسقه» اشاره می‌کند؟

- ۱) بر نقش انسان‌ها در تعیین سرنوشتشان تأکید می‌کنند. - گمان می‌کنند ملت‌های دیگر نتوانسته‌اند به موقعیتی که آنان به دست آورده‌اند برسند.
- ۲) قدرت مقاومت را از انسان‌ها می‌گیرند و آن‌ها را به موجوداتی منفعل تبدیل می‌کنند. - جامعه‌ای که عقاید و ارزش‌های آن حق باشد، اما هنجارها و رفتارهای آن همسو با حق نباشد.
- ۳) زمینه نفوذ سلطه‌گران را فراهم می‌آورد و باعث قطبی‌شدن جهان می‌شود. - جامعه‌ای که هنجارها و رفتارهای آن حق باشد، اما عقاید و ارزش‌های آن همسو با حق نباشد.
- ۴) انسان در این فرهنگ، محکوم به سرنوشتی محتوم است. - جامعه‌ای که عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و رفتارهای آن موافق و همسو با حق باشد.

زیرمبحث: درس ۲ و ۳

درس‌Box

← نقش انسان را در تعیین سرنوشت خود، انکار می‌کند.

← قدرت مقاومت را از انسان می‌گیرد.

← انسان را به موجودی منفعل تبدیل می‌کند که نمی‌تواند آینده‌اش را براساس اراده و عمل خود بسازد.

← زمینه نفوذ سلطه‌گران را فراهم می‌آورد.

← انسان را به سرنوشتی محتوم، محکوم می‌کند.

← طالع‌بینی

← یکی از انواع جوامع از نظر فارابی

← دارای عقاید و ارزش‌های (لایه‌های عمیق) حق

← دارای هنجارها و رفتارهای (لایه‌های سطحی) باطل

← فرهنگی که عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و رفتارهای آن مطابق نیازهای فطری باشد فرهنگ حق است.

← فارابی جامعه‌ای را که عقاید و ارزش‌های آن حق باشد، اما هنجارها و رفتارهای آن موافق و همسو با حق نباشد را مدینه فاسقه می‌نامند.

✓ پاسخ خیلی تشریحی بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱): نادرست: نقش انسان‌ها در تعیین سرنوشتشان را انکار می‌کند - نادرست: مربوط به مدینه تغلب است.

گزینه ۲): نادرست: قطبی‌شدن جهان، مربوط به ارزش عدالت است - نادرست: برعکس است.

گزینه ۴): درست - نادرست: مربوط به مدینه فاضله است.

هر یک از موارد زیر به ترتیب با کدام گزینه در ارتباط است؟

- ابعاد ذهنی، اخلاقی و روانی انسان را شامل می‌شود.
 - هر نوع عقیده و اخلاقی فرهنگ متناسب با خود را جست‌وجو می‌کند.
 - کانون ثروت و قدرت را مورد توجه قرار می‌دهد.
 - فرهنگ با آن از هویت خود دفاع می‌کند.
- (۱) جهان ذهنی - تناسب جهان فردی و ذهنی - فرهنگ سلطه - عقلانیت
 (۲) جهان فرهنگی - تعامل جهان فرهنگی و اجتماعی - فرهنگ سرمایه‌داری - حقیقت
 (۳) جهان اجتماعی - تعامل جهان فردی و اجتماعی - فرهنگ استکبار - حقیقت
 (۴) جهان فردی - تناسب جهان ذهنی و فرهنگی - فرهنگ سرمایه‌داری - عقلانیت سطح اول

زیرمبحث: درس ۱ و ۲

- سرمایه‌داری کانون ثروت و قدرت را مورد توجه قرار می‌دهد و کشورهای دیگر را پیرامون آن به خدمت می‌گیرد.
- بین دو بخش ذهنی و فرهنگی جهان انسانی تناسب و هماهنگی وجود دارد. هر فرهنگی نوع خاصی از عقاید و خصوصیات ذهنی را در افراد به وجود می‌آورد و به همان نوع از عقاید و خصوصیات اجازه بروز می‌دهد.
- اگر فرهنگی نتواند به پرسش‌های بنیادین بشر درباره انسان و جهان پاسخ دهد، توانایی دفاع از هویت خود را نخواهد داشت.

درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی گزینه‌ها:

- ابعاد ذهنی، اخلاقی و روانی انسان‌ها به بخش فردی یا ذهنی جهان انسانی مربوط می‌شود. (رد گزینه‌های (۲) و (۳))
- بین دو بخش ذهنی و فرهنگی جهان انسانی، تناسب و هماهنگی وجود دارد. هر فرهنگی نوع خاصی از عقاید و خصوصیات ذهنی را در افراد به وجود می‌آورد و به همان نوع از عقاید و خصوصیات اجازه بروز می‌دهد. هر نوع عقیده و اخلاقی نیز فرهنگ متناسب با خود را جست‌وجو می‌کند. (رد گزینه‌های (۱) و (۲)).
- فرهنگ سرمایه‌داری، کانون ثروت و قدرت را مورد توجه قرار می‌دهد (رد گزینه‌های (۱) و (۳))
- عقلانیت سطح اول، به پرسش‌های بنیادین بشر درباره انسان و جهان پاسخ می‌دهد. اگر فرهنگی نتواند به این پرسش‌ها پاسخ دهد، توانایی دفاع از هویت خود را نخواهد داشت (رد گزینه‌های (۲) و (۳))

- ناتوانی در دفاع از هویت خود، همان بحران هویت است که مربوط به عقلانیت سطح اول می‌شود، اما بحران روحی و روانی مربوط به ویژگی معنویت است.
- از طرف دیگر پرسش درباره مرگ و زندگی مربوط به معنویت و پرسش درباره انسان و جهان مربوط به ویژگی عقلانیت است.

نکته

کدام گزینه در مورد «مغولان» درست، ولی در مورد «ایرانیان باستان» نادرست است؟

- (۱) با قدرت نظامی خود، مناطق وسیعی از جهان را تصرف کردند، ولی فرهنگ آن‌ها، قومی و قبیله‌ای بود و شایستگی‌های جهانی شدن را نداشت. - فتوحاتی فراتر از مرزهای جغرافیایی‌شان داشتند و جهان‌گشایی‌های آن‌ها به جهانی شدن فرهنگشان منجر شد.
- (۲) آنان به سرعت تحت تأثیر فرهنگ‌هایی قرار می‌گرفتند که به لحاظ نظامی از آن‌ها شکست خورده بودند. - فتوحاتی فراتر از مرزهای جغرافیایی‌شان داشتند، اما جهان‌گشایی‌های آن‌ها به جهانی شدن فرهنگشان منجر نشد.
- (۳) با حمله نظامی به چین، هند و ایران، فرهنگ و دین جوامع را دگرگون کرد و فرهنگ خود را به آن‌ها تحمیل کرد. - آنان به سرعت تحت تأثیر فرهنگ‌هایی قرار می‌گرفتند که به لحاظ نظامی از آن‌ها شکست خورده بودند.
- (۴) غلبه نظامی آن‌ها، همواره با گسترش فرهنگی همراه بوده و برای مناطق تحت تصرف، هویت‌های جدیدی ایجاد می‌کردند. - جهان‌گشایی‌های آن‌ها به جهانی شدن فرهنگشان منجر نشد.

زیرمبحث: درس ۳

- **مغولان:** با قدرت نظامی خود، مناطق وسیعی از جهان را تصرف کردند ولی فرهنگ آن‌ها، قومی و قبیله‌ای بود و شایستگی‌های جهانی شدن را نداشت. آنان به سرعت تحت تأثیر فرهنگ‌هایی قرار می‌گرفتند که به لحاظ نظامی از آنان شکست خورده بودند. این‌گونه بود که امپراتوری مغول در چین، هند و ایران تحت تأثیر فرهنگ‌های اقوام مغلوب، هویتی چینی، هندی و ایرانی پیدا کرد و به صورت سه حکومت مستقل درآمد.
- **ایرانیان باستان:** فتوحاتی فراتر از مرزهای جغرافیایی‌شان داشتند، اما جهان‌گشایی‌ها به جهانی شدن فرهنگ آنان منجر نشد.

درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی گزینه‌ها:

گزینه (۱): درست - نادرست: فرهنگ آنان جهانی نشد.

گزینه (۲): درست - درست

گزینه (۳): نادرست: تحت تأثیر فرهنگ این کشورها قرار می‌گرفت و خودش دچار تحول هویتی شد. - نادرست: مربوط به مغولان است.

گزینه (۴): نادرست: فرهنگ آن‌ها شایستگی جهانی شدن را نداشت - درست

در تاریخ اقوامی بوده‌اند که با قدرت نظامی بر دیگر اقوام تسلط پیدا کرده‌اند. غلبه نظامی گرچه به حضور مستقیم مهاجمان در مناطق جغرافیایی مورد تهاجم منجر می‌شود، همواره گسترش فرهنگی آن‌ها را به دنبال نمی‌آورد.

نکته

۳۰ هر یک از دوره‌های زمانی «قرن‌های ۱۷ و ۱۸ م»، «قرن بیستم»، «قرن ۱۵ م» و «قرن ۱۹ م» به چه موضوعی اشاره می‌کنند؟

- ۱) شکل‌گیری استعمار - اوج استعمار - بزرگ‌ترین برده‌داری تاریخ بشر - شکل‌گیری استعمار نو
- ۲) بزرگ‌ترین برده‌داری تاریخ بشر - شکل‌گیری جنبش‌های استقلال‌طلبانه در کشورهای مستعمره - شکل‌گیری استعمار - اوج استعمار
- ۳) اوج استعمار قدیم - شکل‌گیری استعمار نو - شکل‌گیری جنبش‌های استقلال‌طلبانه در کشورهای مستعمره - اوج استعمار نو
- ۴) پیشرفت در زمینه‌های دریانوردی و فنون نظامی - اوج استعمار نو - بزرگ‌ترین برده‌داری تاریخ بشر - شکل‌گیری استعمار فرانو

زیرمبحث: درس ۳

درس‌Box

• سلطه جهان غرب بر کشورهای دیگر به سلطه نظامی محدود نشد. بلکه به مرور، اشکال جدیدی از آن پدیدار شد.
• استعمار نوعی جهان‌گشایی و امپراتوری است که از قرن پانزدهم توسط اروپاییان آغاز شد و در قرن نوزدهم به اوج رسید. در این مدت تصرفات اروپاییان از ۳۵ درصد زمین به ۶۷ درصد رسید.

شاید فکر کنید که تاریخ و دوره‌های زمانی در درس جامعه‌شناسی اهمیتی ندارند! اما برخلاف تصور شما، حداقل در این درس تمامی تاریخ‌های ارائه‌شده و تمامی دوره‌های زمانی مهم هستند.

از جمله: تاریخ شکل‌گیری استعمار، تاریخ اوج استعمار، تاریخ بزرگ‌ترین برده‌داری، تاریخ شکل‌گیری استعمار نو، تاریخ کودتاهای نظامی ایران

نکته

- پاسخ خیلی تشریحی ✓
- قرن‌های ۱۷ و ۱۸ م ← برپایی بزرگ‌ترین برده‌داری تاریخ بشر در دوران استعمار (قدیم)
 - قرن بیستم ← شکل‌گیری استعمار نو و وقوع جنبش‌های استقلال‌طلبانه کشورهای مستعمره
 - قرن ۱۵ ← شکل‌گیری استعمار (قدیم)

- قرن ۱۹ ← اوج استعمار (قدیم) به سه دلیل ← پیشرفت در زمینه‌های
 - ← فنون نظامی
 - ← اقتصاد صنعتی
 - ← دریانوردی

۳۱

هر یک از موارد زیر به ترتیب با کدام مفهوم در ارتباط است؟

- بحران روحی و روانی
- فروپاشی مقاومت فرهنگی منطقه تحت تصرف
- کودتای نظامی
- استعمارگران و مجریان، هر دو پنهان

●

- ۱) معنویت - امپریالیسم فرهنگی - استعمار نو - استعمار فرانو
- ۲) عقلانیت - پذیرش برتری فرهنگی جامعه مسلط - به قدرت رساندن نیروهای وابسته به استعمارگران - امپریالیسم
- ۳) عدم پاسخ به پرسش درباره مرگ و زندگی - استعمار فرانو - امپریالیسم سیاسی - استعمار فرانو
- ۴) حقیقت - وجه اشتراک استعمار فرانو و امپریالیسم فرهنگی - امپریالیسم اقتصادی - استعمار نو

زیرمبحث: درس ۲ و ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی گزینه‌ها:

- بحران روحی و روانی مربوط به عدم وجود ویژگی معنویت است. فرهنگی که ارزش معنویت را ندارد، نمی‌تواند به پرسش‌های انسان درباره زندگی و مرگ پاسخ دهد (رد گزینه‌های (۲) و (۴)).
- در امپریالیسم فرهنگی، مقاومت فرهنگی منطقه‌ای که تحت تصرف اقتصادی یا نظامی جامعه‌ای دیگر قرار گرفته است، از بین می‌رود و قوم مغلوب، برتری فرهنگی جامعه مسلط را می‌پذیرد.

نکته

با این‌که این جمله در کتاب درسی فقط برای امپریالیسم فرهنگی آمده است، اما به لحاظ مفهومی می‌توانیم آن را به استعمار فرا نو هم نسبت دهیم. در این صورت تمامی گزینه‌ها در این قسمت، درست خواهند بود.

- در استعمار نو، دولت‌های استعمارگر برای به قدرت رساندن نیروهای وابسته به خود از کودتای نظامی استفاده می‌کردند (رد گزینه‌های (۳) و (۴)).

نکته

- در استعمار فرا نو، استعمارگران و مجریان آن‌ها، هر دو پنهان‌اند (رد گزینه‌های (۲) و (۴)).
- در استعمار قدیم، استعمارگران حضور مستقیم و آشکار دارند و مجریان نیز در کنار استعمارگران وجود دارند.
- در استعمار نو، استعمارگران پنهان و مجریان آشکارند.

عبارت‌های کدام گزینه به ترتیب به «هستی‌شناسی»، «معرفت‌شناسی» و «انسان‌شناسی» فرهنگ اسلام اشاره دارند؟

- (۱) عقل در فرهنگ اسلام، زیباترین و محبوب‌ترین مخلوق خداوند است. - انسان از دیدگاه اسلام، موجودی مختار، مسئول، متعهد، دارای فطرتی الهی و خلیفه خداوند در زمین است. - اصول اعتقادی اسلام، اصول و ارزش‌های ثابتی است که همه انبیاء در طول تاریخ، برای تبلیغ آن مبعوث شده‌اند.
- (۲) اصول و ارزش‌های اسلام به قوم و گروه خاصی تعلق ندارند، بلکه جهان‌شمول هستند. - انسان مسئول آبادکردن این جهان و موظف به پرهیز از فساد در آن است. - توحید از خداوند واحدی حکایت دارد که خدای قوم و قبیله خاصی نیست.
- (۳) سعادت و عزت انسان در نزدیک شدن به خداوند و رسیدن به مقام خلافت الهی است. - همه موجودات از خداوند واحد پدید آمده‌اند و به سوی او باز می‌گردند. - انسان مسئول آبادکردن این جهان و موظف به پرهیز از فساد در آن است.
- (۴) توحید، از خداوند واحدی حکایت دارد که خدای قوم و قبیله خاصی نیست، بلکه خداوند همه آدمیان و پروردگار همه جهان‌ها است. - عقل در فرهنگ اسلام، زیباترین و محبوب‌ترین مخلوق خداوند است. - انسان از دیدگاه اسلام، موجودی مختار، مسئول، متعهد، دارای فطرتی الهی و خلیفه خداوند در زمین است.

زیرمبحث: درس ۱ و ۴

هستی‌شناسی فرهنگ اسلام:

- اسلام دین یک عصر و نسل خاص نیست.
- اصول اعتقادی و ارزش‌های اسلام، اصول و ارزش‌های ثابتی است که همه انبیاء در طول تاریخ برای تبلیغ و ترویج آن مبعوث شده‌اند.
- این اصول و ارزش‌ها مطابق با نظام آفرینش و موافق با فطرت آدمیان‌اند و به قوم و گروه خاصی تعلق ندارند، بلکه جهان‌شمول هستند.
- توحید، از خداوند واحدی حکایت می‌کند که خدای قوم و قبیله خاصی نیست، بلکه خداوند همه آدمیان و پروردگار همه جهان‌هاست.
- همه موجودات از او پدید آمده‌اند و به سوی او باز می‌گردند.
- او عالم را حکیمانه آفریده و تدبیر می‌کند.

انسان‌شناسی فرهنگ اسلام:

- انسان از دیدگاه اسلام، موجودی مختار، مسئول، متعهد، دارای فطرتی الهی و خلیفه خداوند در زمین است.
- سعادت و عزت انسان ← نزدیکی به خداوند و رسیدن به مقام خلافت الهی
- شقاوت و ذلت انسان ← فراموشی حقیقت الهی خود و دیگر موجودات
- به‌کارگیری تمامی ظرفیت‌های الهی خویش برای زندگی محدود این جهان
- انسان مسئول آبادکردن این جهان و موظف به پرهیز از فساد در آن است.

معرفت‌شناسی فرهنگ اسلام:

- عقل در فرهنگ اسلام، زیباترین و محبوب‌ترین مخلوق خداوند است.
- پیامبران برای شکوفایی عقل آدمیان، اجرای عدالت و جلوگیری از چرخش ثروت در دست اغنیا و آزادسازی مستضعفان از حاکمیت مستکبران مبعوث شده‌اند.

این سؤال، یک سؤال کاملاً مفهومی است که عیناً در کتاب درسی پیدا نمی‌کنید. شما در درس اول پرسش‌های بنیادی را خواندید و در مقدمه درس ۴ چند ویژگی فرهنگ اسلام را می‌خوانید! اما آیا می‌دانستید که این ویژگی‌ها، همان پاسخ فرهنگ اسلام به سه دسته پرسش بنیادین است؟ با حل این تست، این نکته ترکیبی مهم را یاد می‌گیرید!

جامعه‌شناسی

پاسخ‌دهی تشریحی ✓ بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): معرفت‌شناسی - انسان‌شناسی - هستی‌شناسی

گزینه (۲): هستی‌شناسی - انسان‌شناسی - هستی‌شناسی

گزینه (۳): انسان‌شناسی - هستی‌شناسی - انسان‌شناسی

در کدام گزینه، همه موارد به «دوران خلافت» مربوط می‌شود؟

- (۱) ارزش‌ها، هنجارها و رفتارهای جاهلی دوباره در جامعه اسلامی نمایان شد. - در مقابل نفوذ و سلطه فرهنگ غرب، مقاومت‌هایی شکل گرفت. - گروه‌های مختلف از سراسر شبه‌جزیره به مدینه آمدند.
- (۲) شمال غربی شبه‌جزیره تحت نفوذ و سلطه امپراتوری روم بود. - عقاید و ارزش‌های جهان اسلام از مرزهای جغرافیایی و سیاسی جوامع مختلف عبور کرد. - استبداد ایلی و قومی به استبداد استعماری تبدیل شد.
- (۳) ارزش‌ها و رفتارهای جاهلی دوباره در جامعه اسلامی نمایان شد و قدرت را براساس روابط قبیله‌ای و عشیره‌ای شکل داد. - فرهنگ اسلامی به دلیل قدرت و غنای خود، گروه‌های مهاجم بیگانه را درون خود هضم و جذب کرد. - قدرت‌هایی مانند سلجوقیان، مغولان و... در چهارچوب فرهنگ قومی و قبیله‌ای رفتار می‌کردند.
- (۴) قدرت‌هایی مانند خوارزمشاهیان، عثمانی و... مانع از آشکارشدن کامل ظرفیت‌های فرهنگ اسلامی می‌شدند. - فرهنگ جاهلی به ناچار ظاهر اسلامی به خود گرفته بود. - جنوب شرقی شبه‌جزیره تحت تأثیر و سلطه شاهنشاهی ایران بود.

زیرمبحث: درس ۴

دین‌Box

نمایان شدن دوباره عقاید و ارزش‌های جاهلی

تشکیل قدرت براساس مناسبات قبیله‌ای و عشیره‌ای

عبور عقاید و ارزش‌های اسلام از مرزهای جغرافیایی و سیاسی جوامع مختلف با تلاش و کوشش عالمان مسلمان

هضم و جذب گروه‌های بیگانه در درون فرهنگ خود به دلیل قدرت و غنای فرهنگی

ناگزیرساختن گروه‌های مهاجم بیگانه به استفاده از مفاهیم و ارزش‌های دینی حداقل در ظاهر

غلبه قدرت‌های قومی و قبیله‌ای مثل سلجوقیان، مغولان، خوارزمشاهیان و عثمانی و ممانعت آن‌ها از آشکارشدن ظرفیت‌های فرهنگ اسلامی به طور کامل

ویژگی‌های دوران خلافت -

• دوران خلافت از زمان رحلت رسول خدا (ص) آغاز شد و در طول خلافت اموی، عباسی و عثمانی ادامه یافت.

• فرهنگ جاهلی در عصر نبوی تا فتح مکه، در برابر اسلام آشکارا مقاومت کرده بود و از آن پس به ناچار ظاهر اسلامی به خود گرفته بود. در دوران خلافت، ارزش‌ها، هنجارها و رفتارهای جاهلی دوباره در جامعه اسلامی نمایان شد و به تدریج قدرت در جامعه اسلامی را براساس روابط قبیله‌ای و عشیره‌ای شکل داد.

بررسی سایر گزینه‌ها: ✓ پاسخ خیلی تشریحی

گزینه (۱): دوران خلافت - عصر بیداری اسلامی - عصر نبوی

گزینه (۲): قبل از ظهور اسلام (دوران جاهلیت) - دوران خلافت - دوران استعمار

گزینه (۴): دوران خلافت - عصر نبوی - قبل از ظهور اسلام (دوران جاهلیت)

عبارت‌های زیر به ترتیب در کدام قسمت از جدول قرار می‌گیرند؟ **۳۴**

استبداد ایلی و قومی	استبداد استعماری
«الف»	«ب»

- ممنوع‌شدن استفاده از چادر و روبنده برای زنان ایرانی در سال ۱۳۱۴ ه. ش
- حذف مظاهر فرهنگ اسلامی
- هویتی غیراسلامی
- خودداری از رویارویی مستقیم با فرهنگ اسلامی

(۱) «ب» - «ب» - «الف و ب» - «الف»

(۳) «ب» - «الف» - «الف و ب» - «ب»

(۲) «الف» - «الف و ب» - «ب» - «الف»

(۴) «الف» - «ب» - «الف» - «الف و ب»

زیرمبحث: درس ۴

درس‌Box

قدرت سیاسی جوامع اسلامی که تا قبل از استعمار، بیشتر قومی و قبیله‌ای بود، در دوران استعمار از طریق سازش با دولت‌های غربی، با قدرت استعمارگران پیوند خورد و استبداد ایلی و قومی به صورت استبداد استعماری درآمد.

استبداد ایلی و قومی و استبداد استعماری، هر دو هویتی غیراسلامی دارند. بنابراین این عبارت می‌تواند در هر دو قسمت «الف» و «ب» قرار بگیرد.

نکته

پاسخ خیلی تشریحی ✓

استبداد ایلی و قومی:

- هویت غیراسلامی
- پشتوانه و پیشینه اسلامی
- خودداری از رویارویی مستقیم با فرهنگ اسلامی
- حفظ ظاهر دینی
- مثال ← تکیه دولت به فرمان ناصرالدین شاه در تهران

استبداد استعماری:

- هویت غیراسلامی
- عمل در سایه قدرت و سلطه فرهنگ غرب
- تأمین نیازهای اقتصادی و فرهنگی جهان غرب
- حذف مظاهر دینی و اسلامی
- مثال ← ممنوعیت استفاده از چادر و روبنده در سال ۱۳۱۴ توسط رضاشاه

۳۵

درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را مشخص کنید.

- ناسیونالیسم و مارکسیسم با وجود این که وحدت امت اسلامی را مخدوش می‌کردند، مورد حمایت مردمی که در دامان فرهنگ اسلامی تربیت یافته بودند، قرار می‌گرفتند.
- دولت‌های استعمارگر غربی با تکیه بر قدرت نظامی و اقتصادی خود، بیشتر سیاستمداران جوامع اسلامی را مغلوب خود ساختند.
- کودتای آمریکایی - انگلیسی نوژه با هدف ضربه‌زدن به انقلاب اسلامی ایران طراحی شده بود.
- فرهنگ‌هایی که به حقیقت قائل نیستند، نمی‌توانند معیار و میزانی برای سنجش عقاید و ارزش‌های مختلف داشته باشند.

(۲) ن - د - ن - د

(۱) د - ن - د - ن

(۴) ن - ن - د - د

(۳) د - د - ن - ن

زیرمبدا: درس‌های ۲، ۳ و ۴

درس‌Box

- بسیاری از نخبگان کشورهای اسلامی تا قبل از انقلاب اسلامی ایران، برای مقابله با سلطه استعمار، از مکاتب و روش‌های غربی مانند ناسیونالیسم (ملی‌گرایی)، باورها و نمادها که دل‌بستگی و تعلق به ملت، سرزمین، قوم و نژاد را اصل قرار می‌دهد و این‌ها را آرمان اساسی انسان‌ها و تعیین‌کننده هویت ملت‌ها می‌داند، یا مارکسیسم استفاده می‌کردند.
- مارکسیسم: تفکری برگرفته از اندیشه‌های مارکس است که انقلاب طبقاتی (انقلاب کارگران علیه سرمایه‌داران) را تنها راه‌هایی از چنگال نظام سرمایه‌داری و مشکلات آن می‌داند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی عبارت‌های نادرست:

- ناسیونالیسم و مارکسیسم، علاوه بر این که وحدت امت اسلامی را مخدوش می‌کردند، مورد حمایت مردمی که در دامان فرهنگ اسلامی تربیت یافته بودند نیز قرار نمی‌گرفتند.
- دولت‌های استعمارگر غربی با تکیه بر قدرت نظامی و صنعتی خویش، بیشتر سیاستمداران و دولت‌مردان جوامع اسلامی را مغلوب ساختند.

چند گزاره از میان گزاره‌های زیر مصداقی برای هدف «کنترل» در روان‌شناسی است؟

- فروشگاه‌ها سبدهای خرید را بزرگ‌تر تولید می‌کنند تا مشتریان به خرید بیشتر سوق داده شوند.
- پژوهش‌ها نشان داده استفاده از رنگ‌های آبی ملایم در طراحی داخلی، موجب القای احساس آرامش می‌شود.
- مدیران شرکت‌های بزرگ با تشکیل باشگاه مشتریان برای افزایش دفعات خرید مشتریان تلاش می‌کنند.
- در مدیریت به سودی که روی کاغذ وجود داشته اما دارایی هنوز فروخته نشده باشد، سود محقق‌نشده می‌گویند.

- (۱) چهار
(۲) یک
(۳) دو
(۴) سه

زیرمبحث: درس ۱

دروس: Box

توصیف	بیان روشن و تا حد ممکن دقیق از چیستی مفهوم و موضوع مورد نظری است که قصد مطالعه و بررسی آن را داریم.
تبیین	تبیین ناظر بر چرایی اتفاق افتادن یک پدیده است. یعنی هر دانشمند هنگام تبیین در حال بیان علل اتفاق افتادن آن پدیده در جهان است.
پیش‌بینی	تلاش برای برآورد پدیدآمدن یا پدیدنیامدن متغیر مورد مطالعه در زمان آینده.
کنترل	مداخله جهت پدیدآمدن یا جلوگیری از پدیدآمدن پدیده مورد بررسی در آینده.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

زمانی که فرد، گروه یا شرکتی برای محقق شدن یا جلوگیری از تحقق پدیده یا متغیری تلاش کند، هدف کنترل دیده می‌شود. برای مثال معلمی تلاش کند تا نمره دانش‌آموزان در امتحان افزایش پیدا کند یا پلیسی تلاش کند تا تخلف‌های رانندگی کاهش پیدا کند. بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: فروشگاه تلاش کرده تا با برنامه‌ریزی در مورد اندازه سبدهای خرید، فروش خود را افزایش دهد. یعنی فروشگاه برای افزایش متغیر «میزان خرید مشتریان» تلاش کرده؛ پس هدف «کنترل» دیده می‌شود.

عبارت دوم: زمانی که گزاره گویای رابطه بین دو متغیر باشد، هدف «تبیین» دیده می‌شود؛ همان‌طور که در این عبارت استفاده از رنگ آبی ملایم عامل القای احساس آرامش دانسته شده است.

عبارت سوم: طراحی و اجرای باشگاه مشتریان موجب افزایش فروش می‌شود و شرکتی با آگاهی از این رابطه و استفاده از آن برای افزایش فروش خود تلاش کرده است؛ پس هدف «کنترل» دیده می‌شود.

عبارت چهارم: زمانی که مختصات و ویژگی‌های متغیری توضیح داده شود و چیستی آن مد نظر باشد هدف «توصیف» به چشم می‌خورد، همان‌طور که در این عبارت مفهوم سود محقق‌نشده تعریف شده است.

درستی یا نادرستی عبارات زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- آگاهی دانشمند از فرایند و روش پژوهش، یعنی نحوه تعریف عملیاتی و مسیر پژوهش مهم‌ترین تفاوت او با افراد عادی است.
- روان‌شناسی به اندازه باقی علوم تکرارپذیر نیست؛ زیرا نمی‌توان زمان را برگرداند و با محیط متفاوت شرایط را مشاهده کرد.
- مشاهده‌پذیر بودن پدیده‌های روان‌شناختی منحصر به مشاهده مستقیم نیست و می‌توان متغیرها را براساس آثار آن‌ها بررسی کرد.
- هر چه از احساس به سمت شناخت پایه (توجه، ادراک و حافظه) و در ادامه به شناخت عالی پیش برویم پردازش پیچیده‌تر می‌شود.

(۱) نادرست - نادرست - درست - نادرست

(۲) نادرست - نادرست - درست - درست

(۳) درست - درست - نادرست - نادرست

(۴) درست - درست - نادرست - درست

زیرمبحث: درس ۱

بررسی عبارت‌ها:

✓ پاسخ خیلی تشریحی

عبارت اول: **نادرست**؛ مهم‌ترین تفاوت فرد عادی و دانشمند در قاعده‌مندی و نظام‌دار بودن فعالیت‌های دانشمند در مقایسه با فرد عادی است.

عبارت دوم: **نادرست**؛ به سبب رعایت مسائل اخلاقی، پیچیدگی‌های پژوهش‌های مربوط به انسان و تأثیر ارزش‌ها در نگاه و تفسیر پدیده‌های انسانی، روان‌شناسی به اندازه سایر علوم تکرارپذیر نیست.

عبارت سوم: **درست**؛ فرایندهای ذهنی (شناخت) به صورت مستقیم قابل مشاهده نیستند، اما می‌توان آن‌ها را به واسطه آثار و کارکردهایشان بررسی کرد.

عبارت چهارم: **نادرست**؛ هر چه از شناخت پایه به سمت شناخت عالی پیش برویم پردازش پیچیده می‌شود. احساس نیازمند پردازش نیست؛ زیرا فرایندی کاملاً زیست‌شناختی است.

کدام گزینه در خصوص ویژگی‌های رشد در دوره کودکی درست است؟

- (۱) کودکان سراسر دنیا با توجه به ویژگی‌های فرهنگی شیوه‌های بروز پشیمانی و محبت متفاوتی دارند.
- (۲) انسان‌ها ذاتاً اجتماعی هستند و به همین خاطر از بدو تولد تمایل به تعامل و بازی‌های گروهی دارند.
- (۳) رشد وزن کودکان منظم است و وزن آن‌ها در یک‌سالگی یک و نیم برابر وزنشان در شش‌ماهگی است.
- (۴) کودکان تا انتهای دوازده‌سالگی برای قضاوت پردازش ادراکی دارند، یعنی به نیت افراد توجه نمی‌کنند.

مشاوره اکثر سؤالات درس دوم در کنکورهای اخیر به صورت ترکیبی بوده و برای طرح آن‌ها از مباحث مختلف درس استفاده می‌شود؛ کم‌تر سؤالی را در کنکورهای سال‌های اخیر می‌توان یافت که تنها از یک مبحث درس دوم، برای مثال رشد اجتماعی کودک، طرح شده باشد.

زیرمبحث: درس ۲

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): هیجانات ساده مانند محبت تحت تأثیر نظام پردازش‌های فردی نیست و بروز آن‌ها در سراسر دنیا به یک صورت است، اما هیجانات پیچیده مانند پشیمانی تحت تأثیر پردازش‌های فردی است و بروز آن‌ها اشکال متنوعی دارد؛ یعنی با توجه به نوع ارزیابی بروز متفاوتی می‌یابند.

گزینه (۲): آدمی ذاتاً اجتماعی است، اما از بدو تولد توانایی شرکت در بازی‌های گروهی را ندارد و به موازات رشد بازی‌های او از بازی‌های انفرادی به سمت بازی‌های گروهی و قاعده‌مند می‌رود.

گزینه (۳): وزن نوزاد در شش‌ماهگی دو برابر و در یک‌سالگی سه برابر زمان تولد اوست؛ به همین قیاس در یک‌سالگی یک و نیم برابر شش‌ماهگی خواهد بود. (سه تقسیم بر دو)

گزینه (۴): کودکان در سنین کودکی اول براساس واقعیات بیرونی و بدون توجه به نیت دیگران قضاوت اخلاقی می‌کنند، اما با واردشدن به سنین کودکی دوم برای قضاوت نیت افراد را در نظر می‌گیرند.

والا یک ماه دیگر ۱۴ ساله می‌شود. درستی یا نادرستی عبارات زیر به ترتیب در رابطه با او در کدام گزینه آمده است؟

- در تشخیص درستی و نادرستی مهارت دارد، اما تمام دانسته‌های اخلاقی او بروز رفتاری ندارد.
- احساس می‌کند منحصربه‌فرد است و با تمام دوستان و آشنایان خود متفاوت است.
- با وجود این که سبک پردازش او غالباً مفهومی است، اما گاهی دست به انتخاب‌هایی صرفاً براساس ظاهر می‌زند.
- در جست‌وجوی هویت، والا به دنبال شباهت‌ها و تفاوت‌های خود با دیگران می‌گردد تا وجوه تمایزش را بشناسد.

(۱) نادرست - نادرست - درست - نادرست

(۲) نادرست - نادرست - نادرست - نادرست

(۳) درست - درست - نادرست - درست

(۴) درست - درست - درست - درست

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: درست؛ برای این که شناخت (دانسته‌ها) تبدیل به عمل اخلاقی (بروز رفتاری) شوند باید به عقاید، باورها و ارزش‌های فرد تبدیل شود. به همین خاطر ممکن است فردی بداند سیگار کشیدن ضرر دارد اما سیگار بکشد.

عبارت دوم: درست؛ نوجوانان به سبب تغییرات شناختی زیاد خود، احساس منحصربه‌فرد بودن اغراق‌آمیز دارند، یعنی احساس می‌کنند با دیگران متفاوت‌اند.

عبارت سوم: درست؛ سبک پردازش نوجوانان غالباً مفهومی است، یعنی در اکثر مواقع براساس ویژگی‌های کیفی و ظاهری تصمیم می‌گیرند، اما گاهی هم براساس پردازش ادراکی یعنی صرفاً براساس ویژگی‌های ظاهری تصمیم می‌گیرند.

عبارت چهارم: درست؛ هویت به معنای تمایز فرد با دیگران، یعنی شباهت‌ها و تفاوت‌های ظاهری و باطنی با دیگران است و سن شروع هویت‌یابی مرحله نوجوانی است.

۴۰

در هر یک از موقعیت‌های زیر به ترتیب کدام یک از منابع توجه به چشم می‌خورد؟

- یاشار در دانشگاه مهندسی عمران خوانده و هنگام خرید خانه بیش از سایرین به کیفیت ساخت ساختمان توجه می‌کند.
- مهدی با صدای انفجارهای پی‌درپی از خواب بیدار شد و وقتی رد دود را دید، فهمید مغازه روبرویی آتش گرفته است.
- داریوش بر خلاف فرزندش پس از پسندیدن طرح و رنگ لباس به پارچه آن دست می‌کشد تا جنس خوب بخرد.

۱) اطلاعات موجود در حافظه - تحریک گیرنده‌های حسی - سبک پردازش

۲) اطلاعات موجود در حافظه - سبک پردازش - انتظارات افراد

۳) انتظارات افراد - تحریک گیرنده‌های حسی - سبک پردازش

۴) انتظارات افراد - سبک پردازش - انتظارات افراد

زیرمبحث: درس ۳

کرتس Box

منابع توجه: منابع توجه مشخص می‌کنند از میان محرک‌های احساس‌شده، کدام محرک انتخاب شود.

زمانی که انتخاب محرک تحت تأثیر تحریک گیرنده‌ها به وسیله محرک بیرونی باشد، منبع توجه «تحریک گیرنده‌ها» است.	تحریک گیرنده‌ها به وسیله محرک بیرونی
زمانی که انتخاب محرک تحت تأثیر اطلاعات موجود در حافظه از قبل، به مانند دانش یا مهارت باشد، منبع توجه «اطلاعات موجود در حافظه» است. مانند توجه یک مکانیک به ابزارفروشی در راسته کتاب‌فروشان و توجه دندان‌پزشک به دندان‌های فردی که با او صحبت می‌کند.	اطلاعات موجود در حافظه
زمانی که انتخاب محرک تحت تأثیر سبک پردازش افراد باشد، یعنی فرد محرک‌های فیزیکی یا کیفی را برای ادراک شدن اولویت قرار دهد، منبع مؤثر سبک پردازش است.	سبک پردازش و انتظارات افراد
زمانی که انتخاب محرک تحت تأثیر انتظارات افراد باشد، این منبع دیده می‌شود. برای مثال زمانی که در انتظار دوستان هستیم هر کسی که از روبرو می‌آید را دوست خود می‌بینیم.	انتظارات افراد

بررسی عبارت‌ها: ✓ پاسخ خیلی تشریحی

عبارت اول: زمانی که متناسب با اطلاعات موجود در حافظه از گذشته مانند دانش یا پیشینه شغلی، برخی محرک‌ها را انتخاب کنیم، یعنی به آن‌ها توجه می‌کنیم، منبع توجه اطلاعات موجود در حافظه است.

عبارت دوم: زمانی که محرک به شدتی باشد که فرد به سبب وجود و شدت محرک به آن توجه کند، منبع توجه تحریک حواس به وسیله محرک بیرونی است؛ مانند شرایطی که پشت سرمان خودرویی بوق می‌زند و از جا می‌پریم یا وقتی با صدای انفجار از خواب بیدار می‌شویم.

عبارت سوم: کودکان (به‌خصوص تا مرحله کودکی اول) پردازش ادراکی دارند و نوجوانان و بزرگسالان پردازش مفهومی. در پردازش ادراکی فرد صرفاً به ویژگی‌های ظاهری توجه می‌کند (در مثال صورت سؤال طرح و رنگ لباس)، اما در پردازش مفهومی علاوه بر ویژگی‌های ظاهری به ویژگی‌های کیفی هم توجه می‌شود (در مثال صورت سؤال جنس لباس).

۴۱

شرکت‌های طراحی و تولید پوشاک ورزشی، همواره تلاش می‌کنند تا با عقد قراردادهایی با فدراسیون‌ها و ورزشکاران، تولید البسه ورزشی آن‌ها را در مسابقات به عهده بگیرند. این شرکت‌ها اعتقاد دارند که دیده‌شدن لوگوی آن‌ها در طی مسابقات، در آینده مخاطب را ناخوسته متمایل به خرید محصولات شرکتشان می‌کند. این برنامه‌ریزی بازرگانی براساس کدام یک از مفاهیم علم روان‌شناسی است؟

(۱) خوگیری

(۲) آماده‌سازی

(۳) تفکر ناخودآگاه

(۴) آشنایی نسبی با محرک

زیرمبحث: درس ۳

درس‌ی Box

به همه چیزهایی که در دامنه توجه ما قرار می‌گیرند آگاهی کامل نداریم. آگاهی نسبی به محرک به جای آگاهی کامل از محرک (می‌دانیم مادر صدا زده، ولی از محتوای کلام بی‌خبریم). آماده‌سازی زمانی اتفاق می‌افتد که شناخت و توجه به محرک معینی تحت تأثیر ارائه پیشین همان محرک یا محرک شبیه به آن قرار می‌گیرد. ارائه پیشین آن محرک، دریافت بعدی را آسان می‌کند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓ زمانی که انتخاب محرکی تحت تأثیر مواجهه پیشین با آن محرک باشد، اصل آماده‌سازی به چشم می‌خورد. فراموش نکنید هر جا اشاره به مفهوم «تبلیغات» شد، مد نظر طراح سؤال مفهوم آماده‌سازی بوده است.

هر یک از موقعیت‌های زیر به ترتیب با کدام یک از عوامل مؤثر بر تمرکز مربوط است؟

- لباس محلی پر نقش و نگار بیش از لباس یکدست اداری چشم‌نواز است.
- معمولاً افرادی که دائماً با هم در تعامل‌اند کم‌تر از دیگران متوجه تغییرات هم می‌شوند.
- مادران دانش‌آموزان اصرار به خوردن وعده صبحانه دارند، چون آدم صبحانه نخورده درس نمی‌فهمد.
- برای کمک به پای کتاب‌ماندن کودکان، کتاب‌های کودک نقاشی‌های متنوعی دارند.

- (۱) تغییرات درونی محرک‌ها - آشنایی نسبی با محرک - تأمین مرحله قبل هرم نیازهای مازلو - یکنواختی و ثبات نسبی
- (۲) یکنواختی و ثبات نسبی - یکنواختی و ثبات نسبی - درگیری و انگیزتگی ذهنی - یکنواختی و ثبات نسبی
- (۳) تغییرات درونی محرک‌ها - یکنواختی و ثبات نسبی - درگیری و انگیزتگی ذهنی - تغییرات درونی محرک‌ها
- (۴) یکنواختی و ثبات نسبی - آشنایی نسبی با محرک - تأمین مرحله قبل هرم نیازهای مازلو - تغییرات درونی محرک‌ها

زیرمبحث: درس ۳

دربسی Box

عوامل مؤثر در تمرکز			
ایجاد تمرکز		موانع تمرکز (باعث ایجاد خوگیری)	
درگیری و انگیزتگی ذهنی	تغییرات درونی محرک‌ها	آشنایی نسبی با محرک و موضوع مورد توجه	یکنواختی و ثبات نسبی
انگیزتگی ذهنی یعنی میزان فعالیت ذهنی و درگیری شناختی با موضوعی خاص	اگر محرک از نظر معنایی و یا ظاهری شرایط متنوع و جذابی داشته باشد، عادت از بین می‌رود.	تازگی موضوع ارائه شده تمرکز ایجاد می‌کند.	وقتی موضوع مورد توجه همیشه به صورت یکنواخت ارائه شود فرد به آن موضوع عادت می‌کند.
انگیزتگی روان‌شناختی شامل تفاوت‌های فردی است.		اگر محرک به دفعات متعدد ارائه شود، خوگیری شکل می‌گیرد.	یکنواختی و عدم تمرکز موجب می‌شود ابعاد جدید موضوع مورد توجه قرار نگیرد.
میزان انگیزتگی ذهنی تحت تأثیر عوامل فیزیولوژیکی (تغذیه مناسب و تأمین نیازهای زیستی) و روان‌شناختی (ایجاد هدف و اهمیت‌دهی به آن) است.	مثال کتاب درسی: فرش ایرانی در برابر زیرانداز ساده و تنوع رنگی و تصویری (عناصر زیباشناختی)	برای افزایش تمرکز هنگام مطالعه لازم است تلاش شود تا موضوع مورد مطالعه را به صورت‌های مختلف و از زوایای متفاوت دید.	استفاده از رنگ‌های مختلف در مطالعه و خط کشیدن روی واژگان مهم موجب خارج شدن از یکنواختی و ایجاد تمرکز می‌شود. مثال کتاب درسی: مطالعه با استراحت به جای مطالعه ثابت و بدون وقفه

بررسی عبارت‌ها: ✓ پاسخ خیلی تشریحی

عبارت اول: **تغییرات درونی محرک‌ها**: اگر محرک از نظر معنایی یا ظاهری شرایط متنوع و جذابی داشته باشد، عادت از بین می‌رود و تمرکز بهبود پیدا می‌کند؛ مثلاً فرش ایرانی پر نقش و نگار از یک زیرانداز ساده جلب توجه بیشتری دارد یا یک لباس پر طرح و رنگ از یک لباس ساده و یک‌رنگ اداری بیشتر چشم را به خود می‌گیرد.

عبارت دوم: **یکنواختی و ثبات نسبی**: وقتی موضوع مورد توجه همیشه به صورتی یکنواخت ارائه شود، فرد به آن عادت می‌کند و به ابعاد جدید و تغییرات محرک کم‌تر توجه می‌کند. موضوعی که همه تجربه آن را داریم، برای مثال تغییرات وزن دوستان را که هر روز او را می‌بینیم کم‌تر متوجه می‌شویم.

عبارت سوم: **درگیری و انگیزتگی ذهنی**: انگیزتگی ذهنی تحت تأثیر عوامل فیزیولوژیکی به مانند تغذیه مناسب و تأمین نیازهای زیستی است.

عبارت چهارم: **تغییرات درونی محرک‌ها**: هر چه قدر جزئیات و تنوع یک محرک بیشتر باشد، موجب افزایش تمرکز می‌شود؛ یعنی فرد بهتر می‌تواند توجه خود را بر روی آن حفظ کند. این تغییرات درونی می‌تواند در طراحی و نقاشی‌های کتاب‌های کودک صدق کند.

هر یک از موقعیت‌های زیر به ترتیب با موارد کدام گزینه مرتبط است؟

- بسته بیسکویت مهدی یکی بیشتر از همیشه داشت، انگار دستگاه حذف بسته‌های غیراستاندارد کارخانه کار نکرده بود.
 - از قرن‌ها قبل در فرهنگ شفاهی ایرانی ضرب‌المثل «پیدا کردن سوزن در انبار کاه» نشان‌دهنده کار بسیار دشوار و ناممکن است.
 - سنسورهای دود داخل واحدهای ساختمان‌های نوساز به نحوی طراحی شده‌اند که اگر شدت دود زیاد شد آژیر بزنند.
 - ایلیا به بادمجان حساسیت دارد و مادرش برخلاف همیشه مواد اولیه غذای مهمانی را چک نکرده و بدن ایلیا ورم کرده است.
- ۱) از دست دادن محرک - هر دو مانع موفقیت در جست‌وجو - مهم‌ترین مانع آن خستگی است - هشدار کاذب
- ۲) اصابت یا ردیابی درست - مهم‌ترین مانع موفقیت خستگی است - شباهت محرک انحرافی با هدف موجب خطا است - هشدار کاذب
- ۳) اصابت یا ردیابی درست - مهم‌ترین مانع موفقیت خستگی است - شباهت محرک انحرافی با هدف موجب خطا است - یکی از دو خطای ردیابی درست علامت
- ۴) از دست دادن محرک - هر دو مانع موفقیت در جست‌وجو - مهم‌ترین مانع آن خستگی است - یکی از دو خطای ردیابی درست علامت

زیرمبحث: درس ۳

درسی Box

کارکردهای توجه											
در یک بستر مکانی (محرک وجود دارد، اما نمی‌دانیم در چه مکانی.)	استمرار ردیابی درست علامت (محرک ارائه می‌شود، اما نمی‌دانیم چه زمانی.)	در یک بستر زمانی (تشخیص ارائه محرک)									
جست‌وجو به دنبال یافتن یک محرک مکانی در زمینه یا بافت مکانی بدون اطلاع از محل آن هستیم.	به توانایی فرد برای یافتن محرک هدف در یک دوره زمانی طولانی گوش‌به‌زنگی می‌گویند.	به انتخاب علامت یا محرک هدف از میان علائم و محرک‌های انحرافی ردیابی درست علامت می‌گویند.									
سرعت پیدا کردن محرک هدف در میان محرک‌های انحرافی تابع میزان منحصربه‌فرد بودن (ویژگی منحصربه‌فرد) محرک هدف و تعداد عوامل انحرافی است.	مهم‌ترین دلیل از بین رفتن گوش‌به‌زنگی خستگی است.	علامت یا محرک هدف علامتی است که فرد باید آن را انتخاب کند.									
هر چه عوامل انحرافی بیشتر باشد سرعت یافتن محرک هدف کاهش پیدا می‌کند. مثال کتاب درسی: تعداد حرف O میان Lها	توانایی استمرار در گوش‌به‌زنگی در سنین مختلف متفاوت است.	علائم یا محرک‌های انحرافی محرک‌هایی هستند که دائماً مانع انتخاب هدف و حواس پرتی می‌شوند.									
	در گوش‌به‌زنگی می‌دانیم محرک ارائه می‌شود، اما زمان ارائه آن را نمی‌دانیم.	این‌که از دست دادن را فدای هشدار کاذب کنیم یا برعکس بستگی به اهمیت تکلیف دارد. تکالیف دشوارتر با هشدار کاذب بیشتری همراه است.									
هر چه محرک هدف دارای ویژگی‌های منحصربه‌فردتری باشد، سرعت یافتن محرک افزایش پیدا می‌کند. مثال کتاب درسی: در مقایسه با O در میان Lها	مثال کتاب درسی: زنگ تفریح (برای مقابله با گوش‌به‌زنگی) - آمادگی برای زلزله - پرش عقربۀ ثانیه‌شمار ساعت (بعد از نیم ساعت کاهش)	<table border="1"> <tr> <td>علامت</td> <td>ردیابی علامت</td> <td>ردیابی نشدن علامت</td> </tr> <tr> <td>حاضر</td> <td>اصابت یا تصمیم درست</td> <td>از دست دادن محرک هدف</td> </tr> <tr> <td>غایب</td> <td>هشدار کاذب</td> <td>رد درست</td> </tr> </table>	علامت	ردیابی علامت	ردیابی نشدن علامت	حاضر	اصابت یا تصمیم درست	از دست دادن محرک هدف	غایب	هشدار کاذب	رد درست
علامت	ردیابی علامت	ردیابی نشدن علامت									
حاضر	اصابت یا تصمیم درست	از دست دادن محرک هدف									
غایب	هشدار کاذب	رد درست									
مثال کتاب درسی: یافتن خودرو در پارکینگ		مثال کتاب درسی: تشخیص نور - بوق گیت فلزیاب در فرودگاه									

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: دستگاه کارخانه می‌بایست بسته‌های بیسکوئیت با تعداد بیشتر یا کم‌تر را از خط تولید کنار بگذارد؛ پس محرک هدف او بسته‌های اشتباه و روش ردیابی علامت او کنار گذاشتن از خط تولید بوده است. در موقعیت صورت سؤال، محرک هدف حاضر است، زیرا بسته از خط تولید رد شده و مهدی آن را خریده است، اما دستگاه آن را ردیابی نکرده است؛ پس موقعیت از دست دادن محرک به چشم می‌خورد.

عبارت دوم: یافتن سوزن در انبار کاه مصداق کارکرد جست‌وجو است، زیرا محرک هدف را در یک بافت مکانی دنبال می‌کنیم. در کارکرد جست‌وجو، دو مانع برای موفقیت وجود دارد: (۱) محرک هدف منحصر به فرد نباشد که سوزن نسبت به کاه منحصر به فرد نیست. (۲) تعداد عوامل انحرافی زیاد باشد، که تعداد کاه زیاد است؛ پس هر دو مانع موفقیت در کارکرد جست‌وجو وجود دارد.

عبارت سوم: در شرایطی که در یک بازه زمانی طولانی به دنبال محرک باشیم، برای مثال روزها سنسور دود منتظر سنجش دود و زدن آژیر باشد، کارکرد گوش‌به‌زنگی دیده می‌شود. هم‌چنین مهم‌ترین عامل شکست در فرایند گوش‌به‌زنگی خستگی است.

عبارت چهارم: محرک هدف مادر ایلیا بادمجان بوده است و نحوه ردیابی محرک او جلوگیری از خورده شدن غذا توسط ایلیا است. در موقعیت صورت سؤال محرک هدف حاضر است و ردیابی نشده، چون ایلیا آن را خورده است؛ پس خطای از دست دادن محرک که یکی از دو خطای ردیابی درست علامت است، اتفاق افتاده است.

یکی از هنرهای ایرانی شماره‌دوزی است که در آن نقطه‌های دوخته شده جدا از هم اما مطابق یک طرح کلی کنار هم قرار گرفته و موجب ادراک طرحی یکدست و پیوسته می‌شوند. کدام مفهوم روان‌شناختی این پدیده را توضیح می‌دهد؟

(۲) خطای شناختی

(۱) اصل مشابهت

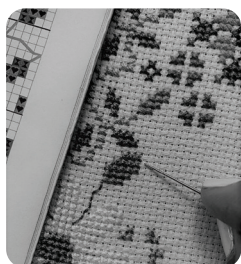
(۴) اصل استمرار

(۳) اصل شکل و زمینه

زیرمبحث: درس ۳

درس‌Box

	<p>ادراک ما از یک شکل تحت تأثیر زمینه‌های مختلف تغییر می‌کند.</p>	<p>اصل شکل و زمینه</p>
	<p>وقتی چند شیء در کنار یکدیگر باشند ما آن‌ها را در یک گروه ادراک می‌کنیم.</p>	<p>اصل مجاورت</p>
	<p>اشیا را بر اساس شباهت آن‌ها در یک مقوله طبقه‌بندی می‌کنیم.</p>	<p>اصل مشابهت</p>
	<p>ما گرایش داریم اشکال را به صورت متصل و پیوسته ببینیم نه منقطع و غیر پیوسته.</p>	<p>اصل استمرار</p>
	<p>ما تمایل داریم اشیای ناقص را به صورت کامل ببینیم.</p>	<p>اصل تکمیل (تقارب)</p>

✓ پاسخ‌خوبی تشریحی در شماره‌دوزی، مطابق تصویر مقابل، نقطه‌هایی جدا از هم دوخته می‌شوند. برای ادراک شکل کلی، نقطه‌های هم‌رنگ در یک گروه ادراک شده و برای مثال طرح گل ادراک می‌شود. با توجه به این نکته، این هنر مبتنی بر اصل مشابهت گشتالت است.

۴۵

درستی و نادرستی عبارات زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- تعداد پله‌های خانه و تعداد دکمه‌های لباسمان را نمی‌دانیم، چون هیچ‌وقت برای شمردن آن‌ها انگیخته نبوده‌ایم.
- ضرب‌المثل «چو عضوی به درد آورد روزگار / دگر عضوها را نماند قرار» تداعی‌کننده مفهوم جبران حسی است.
- هر چه قدر رفتارهای مورد نیاز برای دو تکلیف متفاوت‌تر باشد، آسیب توجه پراکنده کم‌تر می‌شود.
- با وجود توالی احساس توجه ادراک در مسیر طبیعی، هم ادراک بدون احساس و هم احساس بدون ادراک ممکن است.

(۱) درست - درست - درست - نادرست

(۲) نادرست - درست - نادرست - درست

(۳) نادرست - نادرست - نادرست - درست

(۴) درست - نادرست - درست - نادرست

زیرمبحث: درس ۳

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عبارت اول: نادرست؛ تعداد پله‌های خانه و تعداد دکمه‌های لباسمان را نمی‌دانیم، چون هیچ‌وقت اراده‌ای برای شمردن آن‌ها نداشته‌ایم.

عبارت دوم: درست؛ زمانی که یکی از اعضای حسی آدمی آسیب ببیند، دیگر حواس آدمی تقویت شده تا حس از دست‌رفته را جبران کند. به این پدیده جبران حسی می‌گویند که با خواندن بیت (آسیب یک عضو و تغییر رفتار دیگر اعضا) تداعی می‌شود.

عبارت سوم: نادرست؛ شباهت بیشتر، مهارت بیشتر و دشواری کم‌تر آسیب‌های توجه پراکنده را کاهش می‌دهد.

عبارت چهارم: درست؛ ادراک بدون احساس توهم نام داشته و بسیاری از محرک‌های احساس شده به سبب نبود توجه وارد ساختار شناختی نشده و ادراک نمی‌شوند؛ پس هم ادراک بدون احساس و هم احساس بدون ادراک ممکن است.

عربی، زبان قرآن

• عَيْنُ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (٥٢-٤٦):

﴿مَنْ بَعَثْنَا مِنْ مَرْقَدَانَا؛ هَذَا مَا وَعَدْنَا الرَّحْمَانُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ﴾

٤٦

- ١) چه کسی ما را از مرقدمان برانگیخته است؛ این همان وعده [خداوند] رحمان به ما است و فرستادگان راست گفته بودند.
- ٢) آن که ما را از مرقدمان برانگیخته کیست؛ این وعده‌ای که [خدای] بخشایشگر به ما داده است و فرستادگان راست گفتند.
- ٣) چه کسی ما را از مرقدمان برانگیخت؛ یقیناً این چیز را [خداوند] مهربان به ما وعده داده بود و رسولان نیز صادق بودند.
- ٤) کیست که ما را از مرقد خود برانگیخت؛ این چیزی است که [خداوند] بخشنده به ما وعده داد و رسولان راست گفته بودند.

مشاوره در آزمون‌ها غالباً سؤال اول عربی یکی از آیات قرآن داخل کتاب هست؛ پس حتماً از قبل معنای آیات رو با دقت یاد بگیرین، چون گاهی ممکنه نکاتی داشته باشن که نیاز به بررسی شدن قبل از آزمون دارن!

زیرمبحث: درس ٢

Hint به ترجمه «هذا ما» خوب دقت کن!

١) هرگاه بعد از اسم اشاره کلمه‌ای بدون «ال» بیاید، غالباً خبر است و نباید به شکل گروه اسمی ترجمه شود.

مثال: هذا ما ← این چیزی است ✓

هذا ما ← این چیز ✗

٢) ترکیب «مَنْ...» اسم مفعول می‌سازد.

مثال: مُرْسَلُونَ ← فرستادگان، رسولان ✓

مُرْسَلُونَ ← فرستندگان ✗

پاسخ خیلی تشریحی ✓ **کلمات مهم:** «مَنْ: چه کسی»، «بَعَثْنَا: ما را برانگیخت»، «هذا ما: این چیزی است که»، «وَعَدْنَا: به ما وعده داد»، «صَدَقَ: راست

گفتند، راست گفته بودند»، «الْمُرْسَلُونَ: رسولان».

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ١): همان (ترجمه صحیحی برای «ما: چیزی» نیست). - وعده ... به ما است («وَعَدَ» فعل است نه اسم) ← به ما وعده داد) -

گزینه ٢): آن که (اضافی است) - این وعده‌ای ... به ما داده است (اولاً ترجمه دقیق برای «وَعَدْنَا» نیست، ثانیاً «ما» ترجمه نشده است).

گزینه ٣): یقیناً (معادلی در آیه شریفه ندارد). - این چیز را («ما» خبر است نه مفعول) ← این چیزی است. - نیز (اضافی است). -

صادق بودند (نباید به صورت اسنادی ترجمه شود) ← راست گفتند).

چون قبل از «صَدَقَ» و «وَعَدَ» که ماضی هستند، فعل ماضی «بَعَثَ» قرار گرفته، پس می‌توانیم «صَدَقَ» و «وَعَدَ» را هم به صورت

ماضی ساده و هم به صورت ماضی بعید ترجمه کنیم.

با ترجمه صحیح «هذا ما: این چیزی است» می‌تونی ٣ تا گزینه اول رو حذف کنی!

تیزبازی

«إِيَّاكَ وَمُصَادَقَةَ الْمَرْءِ الَّذِي مَا جَرَّبْتَهُ فَإِنَّهُ قَدْ يَضُرُّكَ مَعَ أَنَّهُ يَحِبُّ أَنْ يَكُونَ نَافِعًا لَكَ!»:

۴۷

مشاوره در حل تست‌های ترجمه تک‌عبارتی می‌تونین تفاوت بین گزینه‌ها رو پیدا کنین یا این‌که برای خودتون «کلیدواژه» انتخاب کنین و به بررسی اون‌ها در گزینه‌ها بپردازین!

- ۱) از دوستی با کسی که آزموده نیست پرهیز کن؛ زیرا او با این‌که دوست دارد که به تو سود برساند، گاهی آسیب می‌زند!
- ۲) خودداری کن از دوستی فردی که او را نیازموده‌ای؛ چراکه او با این‌که گاهی دوست دارد برای تو سودمند باشد، به تو زیان می‌رساند!
- ۳) از دوست‌شدن با شخصی که آزمون نشده است بر حذر باش؛ زیرا او گاهی به تو ضرر می‌زند با این‌که دوست دارد برایت سودمند باشد!
- ۴) از دوستی کردن با فردی که او را نیازموده‌ای بر حذر باش؛ چراکه او با این‌که دوست دارد برایت سودمند باشد، گاهی به تو ضرر می‌رساند!

زیرمبحث: درس ۲

Hint به صیغه «جَرَّبْتَ» توجه کن!

دربخش Box

- ۱) هر وقت ترکیب (إِيَّاكَ + وَ + اسم معرفه) را دیدید، «إِيَّاكَ» را به صورت «بپرهیز، برحذر باش، تو را برحذر می‌دارم» ترجمه کنید. به این ساختار که شخص را از امر ناپسندی مثل «دروغ» برحذر می‌دارد، اسلوب «تَحذِير» (هشدار دادن) می‌گویند.
مثال: إِيَّاكَ وَ الْكُذْبَ؛ فَإِنَّ الْكُذْبَ يُسَوِّدُ الْوَجْهَ ← از دروغ بپرهیز؛ زیرا دروغ چهره را سیاه می‌کند.
- ۲) در ترکیب «قَدْ + فعل مضارع»، «قَدْ» را به صورت «گاهی، شاید» ترجمه می‌کنیم.
مثال: قَدْ يَضُرُّكَ: گاهی (شاید) به تو ضرر می‌زند.

کلمات مهم: «إِيَّاكَ وَ مُصَادَقَةَ ... : از دوستی با ... بپرهیز»، «الْمَرْءِ الَّذِي: فردی که»، «مَا جَرَّبْتَهُ: او را نیازموده‌ای»، «فَإِنَّهُ: چراکه او»، «قَدْ يَضُرُّكَ: گاهی به تو ضرر می‌زند»، «مَعَ أَنَّهُ: با این‌که»، «أَنْ يَكُونَ نَافِعًا: سودمند باشد».

بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه ۱): آزموده نیست (اولاً «جَرَّبْتَ» للمخاطب است، ثانياً معلوم است، ثالثاً متعدی است و نباید به صورت اسنادی ترجمه شود ← او را نیازموده‌ای) - به تو سود برساند («نَافِعًا» در «أَنْ يَكُونَ نَافِعًا لَكَ» اسم است، نه فعل ← برایت سودمند باشد) - آسیب می‌زند (ضمیر «كَ» در «يَضُرُّكَ» ترجمه نشده است).
- گزینه ۲): گاهی دوست دارد («قَدْ» در جای مناسب خود ترجمه نشده و باید بر سر فعل «يَضُرُّكَ» ترجمه شود).
- گزینه ۳): آزمون نشده است (مانند گزینه ۱)).

«هذه النظارة الشمسية التي أهدى صديقي إليّ ليست من المنتجات الوطنية بل صنعت في المصانع الصينية!»: ٤٨

- (١) این عینک آفتابی که به دوستم هدیه کردم از تولیدات ملی نیست، بلکه در کارخانه‌های چینی ساخته شده است!
- (٢) این دوربین خورشیدی که دوستم به من هدیه داد برای تولیدکنندگان ملی نیست، بلکه در کارگاه‌های چینی ساخته شده است!
- (٣) این عینک آفتابی که دوستم به من هدیه داده است از تولیدات ملی نیست، بلکه در کارخانه‌های چینی ساخته شده است!
- (٤) این دوربین خورشیدی را که هدیه دوستم به من است برای تولیدکنندگان ملی نیست، بلکه در کارگاه‌های چین ساخته می‌شود!

مشاوره ترجمه اسم اشاره با کلمه بعد از اون، از سوالات پرتکرار کنکوره؛ پس خوب قاعده‌ش رو یاد بگیر / «آهدی» از اون دسته کلماتیه که طراحان به‌عنوان دام زیاد به کار می‌برن؛ پس باید بتونی خوب تشخیص بدی که کجا فعله و کجا اسم تفضیله!

زیرمبحث: درس ٢

کلیدواژه‌های زیادی رو می‌تونی تو این سؤال برای خودت انتخاب کنی! «النظارة الشمسية» یعنی چی؟ / فعل «آهدی» رو چه‌طور باید ترجمه کرد؟!

Hint

دربش Box

(١) هرگاه بعد از اسم اشاره، اسم «ال» دار بیاید، به صورت گروه اسمی ترجمه می‌شوند، نه به شکل مبتدا و خبر.

مثال: هذه النظارة الشمسية ← این عینک آفتابی ✓

هذه النظارة الشمسية ← این عینک آفتابی است. ✗

(٢) ترکیب «مُ... - ...» اسم مفعول می‌سازد.

مثال: مُنتجات ← تولیدات ✓

مُنتجات ← تولیدکنندگان ✗

پاسخ خیلی تشریحی ✓ کلمات مهم: «هذه النظارة الشمسية: این عینک آفتابی»، «آهدی ... إليّ: به من هدیه داده است»، «من المُنتجات الوطنية: از تولیدات ملی»، «صُنِعَتْ: ساخته شده است»، «المصانع الصينية: کارخانه‌های چینی».

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (١): به دوستم («صديقي» فاعل است نه مفعول) - هدیه کردم («آهدی» للغائب است نه للمتکلم وحده).

گزینه (٢): دوربین خورشیدی (النظارة الشمسية: عینک آفتابی) - برای تولیدکنندگان (اولاً «من» یعنی «از»، ثانياً «مُنتجات» اسم مفعول است نه اسم فاعل ← از تولیدات) - کارگاه‌ها (المصانع: کارخانه‌ها).

گزینه (٤): دوربین خورشیدی (مانند گزینه (٢)) - هدیه دوستم به من است («آهدی» فعل است نه اسم) - برای تولیدکنندگان (مانند گزینه (٢)) - کارگاه‌ها (مانند گزینه (٢)) - چین (الصينية: چینی) - ساخته می‌شود («صُنِعَتْ» ماضی است نه مضارع).

«آهدی» می‌تواند اسم تفضیل به معنای «هدایت‌کننده/ترین»، یا فعل ماضی للغائب به معنای «هدیه کرد» باشد. با ترجمه کردن باید متوجه شوید که کدام یک مد نظر است.

نکته

«أختي الفهامة كانت نموذجاً لي و تُرشدني دائماً إلى الصفات الطيبة و عندما لا أقبلُ كلامها تُجادلني بأحسن الطريق!»:

(۱) خواهر بسیار فهمیده‌ام نمونه‌ای برای من بود و مرا پیوسته به صفت‌های نیکو راهنمایی می‌کرد و زمانی که حرفش را قبول نمی‌کردم به بهترین راه با من بحث می‌کرد!

(۲) خواهرم فهمیده و الگویی برای من بود، چون مرا همیشه به صفت‌های خوب راهنمایی می‌کرد و وقتی حرفش را نمی‌پذیرفتم با من به بهترین روش بحث می‌کرد!

(۳) خواهر بسیار فهمیده‌ام الگوی من بود، همیشه من را به خصلت‌های خوب دعوت می‌کرد و وقتی که حرفش را قبول نمی‌کردم با من با روش‌های نیکو بحث می‌کرد!

(۴) خواهرم که فهمیده و الگویی برای من بود، پیوسته من را به صفت‌های برتر راهنمایی می‌کرد و وقتی حرفش را نمی‌پذیرفتم با من با بهترین روش بحث می‌کرد!

مشاوره ترکیبات «وصفی-اضافی» و ترکیب «اسم تفضیل + اسم» جزء ترکیبات مهمی هستند که در سوالات زیاد دیده می‌شن!

زیرمبحث: درس ۱

کلیدواژه‌های زیادی رو می‌تونن برای این سؤال انتخاب کنن. «الفهامة» باید چه‌طور ترجمه بشه؟ / «أحسن الطريق» ترکیب وصفیه یا اضافی؟

(۱) اگر کسی به ضمیر متصل شود، صفت آن همراه با «ال» می‌آید. ← اسم + ضمیر + اسم «ال» دار
به این ترکیب، ترکیب «وصفی - اضافی» می‌گویند.

مثال: أختي الفاضلة ← خواهر دانای من

یادتان باشد که در زبان فارسی، اول صفت و بعد مضاف‌الیه ترجمه می‌شود.

(۲) اسم‌هایی که بر وزن «فَعَال» و «فَعَالَةٌ» هستند و معنای وصفی دارند، در ترجمه آن‌ها از واژه «بسیار» استفاده می‌کنیم که به آن‌ها «اسم مبالغه» می‌گویند.

مثال: فهام: بسیار فهمیده / علامة: بسیار دانا

درسی Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کلمات مهم: «أختي الفهامة»: خواهر بسیار فهمیده‌ام، «كانت نموذجاً: نمونه‌ای / الگویی بود»، «ترشدني: راهنمایی می‌کرد»
«كانت» بر این فعل تأثیر گذاشته ← ماضی استمراری، «الصفات الطيبة: صفت‌های نیکو»، «لا أقبلُ: قبول نمی‌کردم» («كانت»
بر این فعل نیز تأثیر گذاشته ← ماضی استمراری)، «تُجادلني: با من بحث می‌کرد» (همچنان «كانت» نیز تأثیر گذاشته)، «أحسن الطريق: بهترین راه».

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): خواهرم فهمیده (اولاً «الفهامة» صفت است نه خبر، ثانیاً اسم مبالغه است و باید به صورت «بسیار فهمیده» ترجمه شود) - و اضافی است) - چون ترجمه درستی برای «و» نیست).

گزینه (۳): الگوی من («لِي» در «لِي» ترجمه نشده ← الگویی برای من) - «و» ترجمه نشده است - دعوت می‌کرد (ترجمه درستی برای «ترشدني» نیست) - روش‌های نیکو (اولاً «أحسن الطريق» ترکیب اضافی است نه وصفی، ثانیاً «أحسن» اسم تفضیل است، ثالثاً «الطريق» مفرد است ← بهترین راه).

گزینه (۴): که فهمیده (اولاً «که» اضافی است، ثانیاً مانند گزینه (۲) - و الگویی («و» در جای مناسب خود ترجمه نشده و باید بر سر فعل «ترشدني» می‌آمد) - صفت‌های برتر («الطيبة» اسم تفضیل نیست ← صفت‌های نیکو).

وقتی یک بار «كان» در ابتدای عبارت بیاید، می‌تواند بر روی تمام فعل‌هایی که به آن وابسته هستند تأثیر بگذارد و آن افعال به صورت «ماضی استمراری» ترجمه می‌شوند. مانند همین سؤال که «كانت» بر روی فعل‌های «ترشدني»، «لا أقبلُ» و «تُجادلني» اثر گذاشته و هر سه فعل به صورت ماضی استمراری ترجمه شده‌اند.

عربی، زبان قرآن

۵۰ عین الصحیح:

- (۱) أبی طیار و هو یدافع عن الوطن أمام العُدّة عشیّة و غداة: پدرم خلبان است و شبانه‌روز از وطن در برابر تجاوزگران دفاع می‌کند!
- (۲) سمعت صوت طائر کان ینوح فی وکنه؛ لأنّ إحدى فراخه مات: صدای پرندۀ ای را شنیدم که در لانه شیون می‌کرد؛ چون یک جوجه‌اش مرده بود!
- (۳) یُعجبني إنسانٌ ملیحٌ لا یسمحُ للأحزان أن تُمرّر عیشنا: از انسان بانمکی خوشم می‌آید که اجازه نمی‌دهد زندگی ما توسط غصه‌ها تلخ شود!
- (۴) الوالدان یؤثران الأولاد علی أنفسهما و لا یهجرانهم أبداً: پدران و مادران فرزندان را بر خودشان ترجیح می‌دهند و هرگز آنان را ترک نمی‌کنند!

زیرمبث: درس‌های ۱ و ۲

به جمع و مفرد بودن کلمات دقت کن.

«کان + مضارع ← ماضی استمراری»

مثال: کان ینوح ← شیون می‌کرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): لانه (ضمیر «ه» در «وکنه» ترجمه نشده است) - جوجه («فراخ»: «جمع است»).

ترجمه صحیح عبارت: «صدای پرندۀ ای را شنیدم که در لانه‌اش شیون می‌کرد؛ چون یکی از جوجه‌هایش مرده بود.»

گزینه (۳): زندگی ما («عیش» مفعول است) - تلخ شود («تُمرّر» متعدی و معلوم است).

ترجمه صحیح عبارت: ... اجازه نمی‌دهد به غصه‌ها که زندگی ما را تلخ کند.»

گزینه (۴): پدران و مادران («الوالدان» یعنی «پدر و مادر»).

ترجمه صحیح عبارت: «پدر و مادر فرزندان را»

در «یُعجبني إنسانٌ ملیحٌ»، «ی» مفعول و «إنسانٌ» فاعل است؛ پس ترجمه تحت‌اللفظی آن به صورت «انسان بانمکی مرا به شگفت می‌آورد» است؛ اما ترجمه رایج آن به شکل «از انسان بانمکی خوشم می‌آید» می‌باشد.

مشاوره برای حل کردن این نوع تست‌ها به تمرین و تکرار زیادی نیاز داریم؛ پس حتماً قبل از آزمون‌ها برای تمرین کردن این مدل تست‌ها وقت کافی بذارین!

Hint

درس‌Box

نکته

عربی، زبان قرآن

۵۱

«صاحب این آشپزخانه دو کارگر را استخدام کرده است!»:

- (۱) صاحبُ هذا المَطْعَمِ قد اسْتَحْدَمَ اثْنَيْنِ عاملين!
- (۲) صاحبُ هذا المَطْبِخِ قد اسْتَحْدَمَ عاملين اثْنين!
- (۳) قد يَسْتَحْدِمُ صاحبُ هذا المَطْبِخِ اثْنين عاملين!
- (۴) قد اسْتَحْدَمَ صاحبُ هذا المَطْعَمِ عاملين اثْنين!

مشاوره در این مدل سوالات به تفاوت گزینه‌ها مثل زمان فعل‌ها و بود و نبود ضمیرها، مفرد و جمع بودن کلمات و ... خیلی دقت کن!

زیرمبحث: درس ۱

در اعداد شمارشی «یک و دو» اول عدد می‌آید یا معدود؟ / «آشپزخانه» دقیقاً به عربی چی می‌شه؟

(۱) در اعداد شمارشی ۱ و ۲ برخلاف اعداد دیگر، اول معدود و بعد عدد می‌آید.

مثال: دو کتاب ← کتابانِ اثْنانِ

(۲) «قد + فعل ماضی ← ماضی نقلی»

مثال: قد اسْتَحْدَمَ ← استخدام کرده است.

(۳) «قد + فعل مضارع ← گاهی / شاید»

مثال: قد يَسْتَحْدِمُ ← گاهی استخدام می‌کند.

کلمات مهم: «صاحب این آشپزخانه: صاحبُ هذا المَطْبِخِ»، «دو کارگر: عاملينِ اثْنين»، «استخدام کرده است: قد اسْتَحْدَمَ».

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): المَطْعَمِ (به معنای «رستوران» است) - اثْنين عاملين (اول باید معدود بیاید ← عاملينِ اثْنين).

گزینه (۳): قد يَسْتَحْدِمُ «استخدام کرده است» ماضی نقلی است، اما «قد يَسْتَحْدِمُ» به معنای «گاهی استخدام می‌کند» است -

اثْنين عاملين (مانند گزینه (۱)).

گزینه (۴): المَطْعَمِ (مانند گزینه (۱)).

درسی Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

«پیش احمق نه ز عجز است مرا خاموشی / طرف بحث به نادان نشدن دانایی است.» اُیُّ عبارة أقرب من مفهوم هذا البيت؟

۵۲

(۱) إِيَّاكَ و مصادقة الأحمق!

(۲) رُبَّ سَكُوتٍ أَبْلَغُ مِنَ الْكَلَامِ!

(۳) عداوة العاقل خَيْرٌ من صداقة الجاهل!

(۴) لا عوقب الاحمق بمثل السكوت عنه!

مشاوره سوالات مفهوم غالباً بدون تغییر از جملات کتاب درسی طرح می‌شوند؛ پس باید از قبل بررسی شده باشند!

زیرمبحث: درس ۱

مفهوم بیت فارسی: سکوت در برابر نادان از روی ناتوانی نیست، بلکه بهترین جواب در مقابل او، همین سکوت کردن است.

مفهوم بیت فارسی با گزینه (۴) کاملاً برابر است.

ترجمه گزینه (۴): نادان با [چیزی] همانند سکوت در برابرش مجازات نشد.

ترجمه سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): «از دوستی با نادان بپرهیز.»

گزینه (۲): «چه بسا سکوت رساتر از سخن گفتن است.»

گزینه (۳): «دشمنی عاقل بهتر از دوستی نادان است.»

پاسخ خیلی تشریحی ✓

• اقرأ النَّصَّ التالي ثمَّ أجب عن الأسئلة (٥٥-٥٣) بما يناسب النَّصَّ:

كانت هناك شجرة لها أغصان مملوءة بالثمار، كان طفلاً صغيراً يأتي إليها يومياً يلعب معها ويتسلقها (بالا) مي رفت و يأكل من ثمارها؛ فلما يتعب ينام تحت ظلها. مرت الأيام و أصبح الطفل شاباً فانشغل عن الشجرة و لم يرجع إليها. في يوم من الأيام رأت الشجرة الشاب يأتي إليها و هو حزين. قالت الشجرة له بكل حنان: «فالعجب معي ليَزول حزئك»، قال الشاب: «والدي مريض و ما عندي نقودٌ لأتني به إلى الطبيب». قالت الشجرة: «لا توجد معي نقود و لكن خذ ثمارتي و قم ببيعها لتحصل على نقود تحتاج إليها» ففعل الشاب كذلك.

مرت السنوات و الشجرة صارت عجوزاً لا تثمر و كان قلبها ضاق للطفل الذي يلعب معها. في أحد الأيام رجع الابن إليها و هو أصبح رجلاً كبيراً معه طفلان. سرّت الشجرة من أنها كانت تظن أنه جاء بطفليه ليلعبا معها. و لكن لما قربوا منها رأت فاساً (تبر) بيده فيتست. قال الرجل: «سامحيني؛ أنا أريدُ أبنِي بيتاً لعائلتي و أحتاج إلى أخشابك.» أجابت الشجرة حزينة: «ليتني كنتُ قويةً لأعطيك أخشاباً صالحةً لبناء البيت و لكني ضعيفة. لم يُصدق الرجل كلامها فبدأ يقطعها.

ترجمة متن:

درختی وجود داشت که شاخه‌های پُری از میوه داشت. کودک کوچکی هر روز به سوی آن می‌آمد تا با آن بازی کند و از آن بالا می‌رفت و از میوه‌هایش می‌خورد و هنگامی که خسته می‌شد، زیر سایه آن می‌خوابید. روزها گذشت و کودک جوان شد؛ پس از درخت غافل شد و به سوی آن بازنگشت. در یکی از روزها درخت، جوان را دید که به سوی آن می‌رفت در حالی که ناراحت بود. درخت با تمام مهربانی به او گفت: «با من بازی کن تا اندوهت از بین برود.» جوان گفت: «پدرم مریض است و پولی ندارم تا او را به دکتر ببرم.»

درخت گفت: «من پولی ندارم، ولی میوه‌هایم را بگیر و به فروش آن‌ها بپرداز تا پولی را که نیاز داری، به دست آوری.» پس جوان همان‌طور انجام داد. سال‌ها گذشت و درخت پیر شد به طوری که میوه نمی‌داد و دلش برای کودکی که با او بازی می‌کرد تنگ شده بود. در یکی از روزها پسر به سوی آن (درخت) بازگشت در حالی که مرد بزرگی شده بود و دو کودک همراه او بودند. درخت خوشحال شد از این که فکر می‌کرد که او دو کودکش را آورده تا با او بازی کنند، اما وقتی به آن نزدیک شدند، تبری را در دست او دید؛ پس ناامید شد. مرد گفت: «مرا ببخش؛ من می‌خواهم خانه‌ای برای خانواده‌ام بسازم و به چوب‌های تو احتیاج دارم.» درخت با ناراحتی جواب داد: «ای کاش قوی بودم تا به تو چوب‌های خوبی برای ساختن خانه می‌دادم، اما من ضعیفم.» مرد حرف او را باور نکرد و شروع به قطع کردن آن کرد.

عین الجواب الصحيح: «ماذا تسبب بحزن الشاب؟ لأن...»

٥٣

(١) الشاب ما كان لديه بيت ليسكن فيه مع أسرته!

(٢) والدته كانت قد مرضت و ليست لها نقود لتراجع الطبيب!

(٣) أباه كان قد مرض و لا يقدر الإتيان به إلى الطبيب!

(٤) كان الشاب يحتاج إلى نقود كثيرة لتعالج داء والدته!

مشاوره بهتره سوالات درک متن رو در آخر سوالات عربی جواب بدین. برای تشخیص گزینه صحیح یا خطا عجله نکنین و حتماً همه گزینه‌ها رو بخونین و به کلماتی که معنای «هیچ، گاهی، اصلاً، فقط، بعضی و ...» دارن دقت کنین؛ سپس بهترین گزینه رو انتخاب کنین!

زیرمبحث: درس ٢

پاسخ خیلی تشریحی ✓ «چه چیزی منجر به ناراحتی جوان شد؟ زیرا» جواب صحیح را مشخص کن.

ترجمه: «پدرش مریض شده بود و نمی‌توانست او را به دکتر ببرد.»

ترجمه سایر گزینه‌ها:

گزینه (١): جوان خانهای نداشت تا در آن با خانواده‌اش ساکن شود. (طبق متن، علت ناراحتی جوان این مورد نبود).

گزینه (٢): مادرش مریض شده بود و پولی نداشت تا به پزشک مراجعه کند. (طبق متن، پدرش مریض بود نه مادرش).

گزینه (٤): جوان به پول زیادی نیاز داشت تا بیماری پدر و مادرش را معالجه کند. (طبق متن فقط پدرش مریض بود).

۵۴ عین الخطأ حسب النَّص:

- (۱) الشَّجَرَةُ كَانَتْ وَحِيدَةً وَ لَمْ تَكُنْ شَجَرَةً قَرِيبَةً مِنْهَا لِتُصَاحِبَهَا!
- (۲) الشَّجَرَةُ كَانَتْ مَثْمَرَةً وَ الشَّابُّ يَبِيعُ ثَمَارَهَا سَنَوِيًّا لِلْحَصُولِ عَلَى نَقُودٍ!
- (۳) لَمَّا كَبِرَ الطِّفْلُ أَصْبَحَ رَجُلًا غَلِيظَ الْقَلْبِ وَ لَا يَهْتَمُّ بِمَا تَحْتَاجُ إِلَيْهِ الشَّجَرَةُ!
- (۴) الشَّجَرَةُ كَانَتْ تَحِبُّ الرَّجُلَ وَ طِفْلِيهِ مَعَ أَنَّ الرَّجُلَ قَصَدَ أَنْ يَقْطِعَهَا!

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ترجمه گزینۀ (۲): «درخت میوه‌دار بود و جوان میوه‌های آن را هر سال برای به دست آوردن پول می‌فروخت». این گزینۀ غلط است؛ چون جوان فقط وقتی که پدرش مریض شد میوه‌های درخت را فروخت و هر سال این کار را انجام نمی‌داد. ترجمه گزینۀ‌های دیگر:

گزینۀ (۱): درخت تنها بود و درختی نزدیک او نبود تا با آن هم‌نشینی کند. (بله طبق متن، درخت تنها بود و در واقع هم‌نشین او همین کودک بود.)

گزینۀ (۳): هنگامی که کودک بزرگ شد، مرد سنگدلی شد و به آن‌چه درخت به آن نیاز داشت توجه نمی‌کرد. (کاملاً درست است. کودک در بزرگسالی‌اش اصلاً به درخت توجهی نداشت و فقط وقتی پیش درخت رفت که می‌خواست قطعش کند.)

گزینۀ (۴): درخت مرد و دو کودک او را دوست داشت با این‌که مرد قصد داشت که آن را قطع کند. (بله. طبق متن این گزینۀ هم کاملاً صحیح است؛ چون درخت گفت: کاش من قوی بودم تا چوب‌های خوبی بهت می‌دادم...).

۵۵ عین الخطأ في الإعراب و التحليل الصرفي: «لم يُصدّق - لا تُثْمِر - مملوءة - إنشغل»

- (۱) انشغل: فعل ماضٍ - للمفرد الغائب - مزيد ثلاثي من باب انفعال - اسم فاعله: مُنْشِغِل - لازم / فعل و فاعل و الجملة فعلية
 (۲) مملوءة: مفرد مؤنث - اسم مفعول (مأخوذ من فعل مجزئ ثلاثي) - معرب / صفة و موصوفها «أغصان»
 (۳) لا تُثْمِر: فعل مضارع - للغائبة - مزيد ثلاثي (مصدره: إثمار) - معلوم / فعل مع فاعله جملة فعلية
 (۴) لم يُصدّق: فعل مضارع - للغائب - مزيد ثلاثي (اسم فاعله: صادق) - متعَدّ / فعل و فاعله «الرّجل»

مشاوره سؤال از فعل‌های مزيد (مصدر، اسم فاعل یا اسم مفعولشون و ...) جزء سوالات پرتکرار در این بخشه؛ پس قواعد مربوط به اون‌ها رو کامل یاد بگیر!

زیرمبحث: درس ۲

Hint به اسم فاعل و مفعول‌ها خوب دقت کن!

کرتی Box

الف) برای ساخت اسم فاعل و اسم مفعول از فعل‌های ثلاثی مجرد از وزن‌های «فاعل» و «مفعول» استفاده می‌کنیم.

مثال: نَصَرَ (ثلاثی مجرد)

اسم فاعل ← ناصِر (یاری‌کننده)

اسم مفعول ← مَنْصُور (یاری‌شده)

ب) برای ساخت اسم فاعل و اسم مفعول از فعل‌های ثلاثی مزيد به ترتیب از ساختار «مُ...» و «مُ...» استفاده می‌کنیم.

مثال: أَرْسَلَ (ثلاثی مزيد)

اسم فاعل ← مُرْسِل (ارسال‌کننده)

اسم مفعول ← مُرْسَل (ارسال‌شده)

پاسخ خیلی تشریحی ✓ خطای گزینه (۴): اسم فاعله: صَادِق «يُصدّق» ثلاثی مزيد است؛ بنابراین اسم فاعل آن باید با ساختار «مُ...» بیاید ← مُصدّق.

نکته هر فعل مضارعی را که با «ت» شروع می‌شود، مجهول در نظر نگیرید؛ چون می‌تواند ثلاثی مزيد از باب‌های «إفعال، تفعیل، و مُفاعلة» باشد. مانند «ثْمِر» در گزینه (۳) که مضارع از باب «إفعال» است.

عربی، زبان قرآن

• عین الجواب الصحیح للأسئلة التالية (۶۰-۵۶):

عین الخطأ في ضبط حركات الحروف:

۵۶

(۱) الصَّدِيقُ الصَّدُوْقُ مَنْ نَصَحَكَ فِي عَيْبِكَ!

(۲) السَّوَارُ زَيْتَةٌ مِنَ الدَّهَبِ وَ الْفِضَّةِ عَلَى أَيْدِي النِّسَاءِ!

(۳) عَلَى الْمُتَكَلِّمِ أَنْ يَتَكَلَّمَ عَلَى قَدْرِ عَقُولِ الْمُسْتَمْعِينَ!

(۴) الرُّكْبُ جَمَاعَةٌ مِنَ الْمُسَافِرِينَ يُسَافِرُونَ عَلَى الدَّوَابِّ!

مشاوره در این مدل سوالات، اول دقت کن که صحیح رو می‌خواد یا خطا رو؛ سپس برو سراغ وزن فعل‌ها و مصدرهای مزید و اسم فاعل و مفعول‌ها و حرکت نون در آخر جمع‌های مذکر سالم و مثنی و فعل‌های مجهول و ...

زیرمبحث: درس ۲

به حرکت‌های اسم فاعل‌ها بیشتر توجه کن!

Hint

برای ساخت اسم فاعل از فعل‌های ثلاثی مزید از ساختار «مُ... - ...» استفاده می‌کنیم.

درس Box

مثال: اِسْتَمَعَ ← مُسْتَمِع (شنونده)

خطاهای گزینۀ (۳): الْمُتَكَلِّمِ (اسم فاعل است؛ بنابراین عین الفعل آن «ب» می‌گیرد) ← الْمُتَكَلِّمِ - الْمُسْتَمْعِينَ (اسم فاعل است؛

پاسخ خیلی تشریحی ✓

پس عین الفعل آن «ب» می‌گیرد) ← الْمُسْتَمْعِينَ.

۵۷ عین فراغاً تناسبه کلمه «الفضلی»:

- (۱) عَطَاءُ اللَّهِ من عَطَاءِ النَّاسِ!
- (۲) صدیقتی کانت لاعبة بین الرّمیلات فی مدرستنا!
- (۳) تُشجّعک جمیع المعلمات لِصَفَاتِكِ و أخلاقك الحسنة!
- (۴) الأعمال عند الله عملٌ یتنفع به عباده!

مشاوره از مبحث اسم تفضیل، سوالات مختلفی از جمله: ساختن موصوف و صفت، مقایسه بین افراد یا اشیا و ... طرح می شه؛ پس نکات مربوط به اسم تفضیل رو دقیق یاد بگیر!

زیرمبحث: درس ۱

«الفضلی» دارای «ال» و بر وزن «فعلی» است؛ پس در چه جاهایی نمی تونه قرار بگیره؟

(۱) اگر اسمی با ضمیر بیاید، صفت آن همراه با «ال» می آید. ← اسم + ضمیر + اسم «ال» دار
به این ترکیب، ترکیب «وصفی - اضافی» می گویند.

مثال: صفاتك الفضلی (چون «صفات» مؤنث است؛ پس صفت آن هم به صورت مؤنث یعنی «الفضلی» می آید).

(۲) برای مقایسه بین افراد و اشیا، اسم تفضیل باید بر وزن «أفعل» بیاید، حتی اگر مقایسه بین اسم های مؤنث باشد.

مثال: فاطمة أفضل التلميذة في صفنا ← فاطمه بهترین دانش آموز در کلاس ماست.

ترجمه گزینه (۳): «همه معلم ها تو را به خاطر صفات برترت و اخلاق خوبت تشویق می کنند». («صفات» اسمی است که به همراه ضمیر آمده؛ پس صفت آن باید همراه با «ال» بیاید؛ بنابراین «الفضلی» به عنوان صفت، برای «صفات» کاملاً صحیح است که از لحاظ جنس (مؤنث بودن) نیز با هم مطابقت دارند).

بررسی سایر گزینه ها:

گزینه (۱): «بخشیدن خداوند بهتر از بخشیدن مردم است.»

گزینه (۲): «دوست من برترین بازیکن بین هم کلاسی ها در مدرسه ما بود.»

گزینه (۴): «بهترین اعمال نزد خداوند عملی است که بندگان از آن سود ببرند.»

دقت کنید که در هر سه گزینه اسم تفضیل برای «مقایسه» به کار رفته است و برای مقایسه فقط باید از وزن «أفعل» استفاده کرد؛

پس «الفضلی» برای هر سه گزینه مناسب نیست ← أفضل

Hint

درسی Box

پاسخ خیلی تشریحی

عین الخطأ عن التوضیحات للكلمات: ۵۸

- (۱) المتجر: مكانٌ نقومُ فيه بالبيع و الشراء!
- (۲) الأعد: الذي يعبد ربه أكثر من الآخرين!
- (۳) الفتحة: وسيلةٌ تعيننا في فتح الأبواب!
- (۴) المرسل: الذي تستلم رسالةً من الآخرين!

زیرمبحث: درس ۲

Hint با توجه به (اسم مفعول، اسم مبالغه، اسم تفضیل و ...) بودن کلمات، بین کدوم گزینه درست نیست!

پاسخ خیلی تشریحی ✓ «کسی که نامه‌ای را از دیگران دریافت می‌کند.» این توضیحات با «مرسل: ارسال شده» مطابقت ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): مغازه: مکانی که در آن به خرید و فروش می‌پردازیم! ✓
- گزینه (۲): عابدتر: کسی که پروردگارش را بیشتر از دیگران می‌پرستد! ✓
- گزینه (۳): در بازکن: وسیله‌ای که در باز شدن درها به ما کمک می‌کند! ✓

عربی، زبان قرآن

۵۹ عین عبارتہ جاء فیہا اسم مفعول:

- ۱) لَا يُحِبُّ النَّاسَ مَنْ كَانَ مُعْجَبًا بِنَفْسِهِ!
- ۲) أَحَبُّ الْأَعْمَالِ عِنْدِي الْإِهْتِمَامُ بِالرِّيَاضَةِ وَ مُطَالَعَةُ الْكُتُبِ!
- ۳) إِنِّي مُشْتَاقٌ لَزِيَارَةِ أَقْرَبَائِي فِي الْعُطَلَاتِ!
- ۴) إِنَّ الْمِيزَانَ آلَةٌ لِمَعْرِفَةِ وَزْنِ الْأَشْيَاءِ!

مشاوره تشخیص اسم فاعل و اسم مفعول جزء مهم ترین مباحث عربی یازدهم!

زیرمبحث: درس ۲

Hint دنبال کلمه‌ای با ساختار «مُ...» باش که معنای «... شده» رو در خود داشته باشه!

- ۱) برای ساخت اسم فاعل از فعل ثلاثی مزید، از ساختار «مُ...» استفاده می‌کنیم که به معنای «انجام‌دهنده یا دارنده حالت» است. مثال: مُعَلِّمٌ (کسی که آموزش می‌دهد)
- ۲) برای ساخت اسم مفعول از فعل ثلاثی مزید، از ساختار «مُ...» استفاده می‌کنیم که به معنای «انجام‌شده» است. مثال: مُؤَدَّبٌ (کسی که ادب شده)

پاسخ خیلی تشریحی ✓ در تمام گزینه‌ها کلماتی با ساختار اسم فاعل و اسم مفعول وجود دارد که هیچ‌کدام حرکت‌گذاری نشده‌اند؛ پس باید از طریق ترجمه اسم مفعول را پیدا کنیم.

گزینه ۱: «مردم کسی را که خودشیفته است، دوست ندارند.» (مُعْجَبٌ: شیفته‌شده) ← اسم مفعول بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲: «دوست‌داشتنی‌ترین کارها نزد من، توجه به ورزش و مطالعه کتاب‌هاست.» (مُطَالَعَةُ: مطالعه‌کردن) ← مصدر بابِ «مُفَاعَلَةٌ»

گزینه ۳: «همانا من به دیدن نزدیکانم در تعطیلات مشتاق هستم.» (مُشْتَاقٌ: علاقه‌مند، مشتاق) ← اسم فاعل

گزینه ۴: «قطعاً ترازو، وسیله‌ای برای دانستن وزن اشیا است.» (مَعْرِفَةٌ: شناختن، دانستن) ← مصدر

نکته کلماتی که بر وزن «مُفَاعَلَةٌ» هستند، مصدر هستند و نباید آن‌ها را با اسم مفعول اشتباه گرفت.

مثال: «مُطَالَعَةُ، مُجَاهَدَةٌ، مُشَارَكَةٌ» همگی مصدر بابِ «مُفَاعَلَةٌ» هستند.

عربی، زبان قرآن

۶۰. عین «فعالة» تختلف في المعنى:

- (۱) إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ إِلَى الْقِيَامِ بِالْمُنْكَرَاتِ!
- (۲) إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ يَكُونَ عَبْدُهُ صَبَّارَةً عَلَى الْمَصَائِبِ!
- (۳) ابن سینا كان علامة عصره و طبيباً حاذقاً!
- (۴) للمحافظة على هذه الفواكه تحتاج إلى تَلَاجِيَةٍ!

زیرمبحث: درس ۲

دنبال اسم مبالغه‌ای باش که بر وسیله دلالت داره!

 Hint

 درسی Box

سه نوع اسم مبالغه داریم:

- (۱) بر بسیاری صفت یا انجام کار دلالت دارد ← رَزَّاق (بسیار روزی‌دهنده)، فَهَّامَةٌ (بسیار فهمیده)
- (۲) بر شغل دلالت دارد ← خَبَّاز (نانوا)، حَدَّاد (آهنگر)
- (۳) بر ابزار و وسیله دلالت دارد ← فَتَّاحَةٌ (دربازکن)، نَطَّارَةٌ (عینک)

✓ پاسخ خیلی تشریحی «تَلَاجِيَةٌ» در گزینه (۴) به معنای «یخچال» بر وسیله دلالت دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

«أَمَّارَةٌ: بسیار امردهنده»، «صَبَّارَةٌ: بسیار صبور»، «عَلَّامَةٌ: بسیار دانا» به ترتیب در سایر گزینه‌ها، همه بر بسیاری صفت دلالت دارند.

- موارد کدام گزینه درباره منابع تاریخی از ظهور اسلام تا پایان عصر صفوی درست است؟
- الف) محوطه‌ها و بناهای تاریخی به مورخان، برای فهم عمیق‌تر و بازسازی دقیق‌تر گذشته‌ها کمک می‌کنند.
- ب) مراجع و منابع مکتوب تاریخ اسلام و ایران در دوران اسلامی، به پنج دسته تقسیم می‌شوند.
- ج) این اصطخری از جمله نویسندگانی است که با تألیف سفرنامه به تکمیل دانش تاریخی ما از دوران اسلامی کمک می‌کند.
- د) بررسی وسایل و ابزار دست‌ساخته انسان به طور خاص، در قلمرو دانش‌هایی چون باستان‌شناسی، معماری و هنر قرار می‌گیرند.

۱) «ب» - «د»

۲) «ج» - «د»

۳) «الف» - «ج»

۴) «الف» - «د»

زیرمبحث: درس ۱

بررسی عبارت‌های نادرست:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- ب) مراجع و منابع مکتوب تاریخ اسلام و ایران در دوران اسلامی، بسیار متنوع و متعددند.
- ج) کتاب‌هایی با عنوان مشترک المسالک و الممالک تألیف نویسندگان مختلف از جمله ابن اصطخری، از جمله نوشته‌های جغرافیایی (نه سفرنامه) محسوب می‌شوند.

کتاب‌های تاریخی که خود یکی از منابع نوشتاری پژوهش در تاریخ هستند، به پنج دسته تقسیم می‌شوند. حواستان باشد، منابع پژوهش در تاریخ بسیار فراتر از کتاب‌های تاریخی هستند.

گول نخوری

منابع تاریخی از ظهور اسلام تا پایان صفویه، به دو دسته نوشتاری و غیرنوشتاری تقسیم می‌شوند.

نکته

تاریخ

۶۲

کدام گزینه درباره سبک و روش تاریخ‌نگاری مورخان مسلمان نادرست است؟

(۱) طبری بدون هیچ‌گونه دخل و تصرفی در روایت‌ها، عیناً آن‌ها را ذکر می‌کرد.

(۲) بیهقی برخلاف بلاذری سبکی از تاریخ‌نگاری را در پیش گرفت که از اواخر قرن سوم هجری متداول شد.

(۳) دینوری به جای ذکر همه روایات درباره یک موضوع، با مطالعه و مطابقت‌دادن همه روایت‌ها، یک گزارش از مجموع آن‌ها تنظیم می‌کرد.

(۴) طبری در تاریخ‌نویسی هیچ‌گونه نقد و نظری از خود درباره درستی یا نادرستی خبر ارائه نمی‌داد.

زیرمبحث: درس ۲

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): طبری به روش روایی تاریخ‌نگاری می‌کرد و ذکر همه روایات بدون دخل و تصرف از ویژگی‌های تاریخ‌نگاری روایی است.

گزینه (۲): سبک تاریخ‌نگاری ترکیبی که بلاذری از چهره‌های مشهور آن است از اواخر قرن سوم هجری متداول شد. بیهقی به سبک تحلیلی تاریخ‌نگاری می‌کرد.

گزینه (۳): دینوری به سبک ترکیبی تاریخ‌نگاری می‌کرد و تنظیم یک گزارش از مجموع روایات در توصیف تاریخ‌نگاری ترکیبی است.

گزینه (۴): طبری به شیوه روایی تاریخ‌نویسی می‌کرد و در این سبک هیچ‌گونه نقد و نظری درباره خبر ارائه نمی‌شود.

تاریخ‌های عمومی از قرن سوم آغاز شدند و تا اواخر عصر قاجار تداوم یافتند (تاریخ‌نگاری ترکیبی از اواخر قرن سوم متداول شد).

نکته

۶۳ در کدام گزینه نام نویسندگان آثار ذکر شده در جدول، به درستی آمده است؟

الف	مروج الذهب
ب	فتوح البلدان
ج	زندگی شگفت آور تیمور
د	قابوس نامه

۱) الف) عنصرالمعالی ب) ابن عربشاه ج) ابوعلی مسکویه د) مسعودی

۲) الف) عنصرالمعالی ب) ابن عربشاه ج) مسعودی د) ناشناس

۳) الف) مسعودی ب) بلاذری ج) ابن عربشاه د) عنصرالمعالی

۴) الف) مسعودی ب) بلاذری ج) ناشناس د) ابوعلی مسکویه

مشاوره در سؤالات چندبخشی، بهترین و سریع‌ترین راه رسیدن به پاسخ، رد گزینه است. لازم است از یکی دو مورد مطمئن باشید و با حذف گزینه‌های دیگر به پاسخ برسید.

زیرمبحث: درس ۱ و ۲

مروج الذهب نوشته مسعودی، فتوح البلدان نوشته بلاذری، زندگی شگفت آور تیمور نوشته ابن عربشاه و قابوس نامه اثر عنصرالمعالی است.

تجارب الامم نوشته ابوعلی مسکویه است و تاریخ سیستان تنها کتابی است که در کتاب درسی به نویسنده‌ای ناشناس نسبت داده شده است.

کتاب مروج الذهب نام کاملش مروج الذهب و معادن الجواهر است و نام کامل نویسنده آن (مسعودی)، علی بن حسین مسعودی است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

نکته

مؤلفان کتاب درسی تاریخ (۲)، در کدام یک از موقعیت‌های زیر، «زمان» یا «تعداد» را با «عدم قطعیت» بیان کرده‌اند؟

- الف) پیامبر اکرم سه سال پس از بعثت، به فرمان خداوند دعوت خود را آشکار و عمومی کرد: آن چه را دستور داری آشکار کن و از مشرکان روی بگردان.
- ب) بنی‌هاشم سه سال در شعب ابی‌طالب ماندند و مشکلات و سختی‌های فراوانی تحمل کردند.
- ج) رسول خدا در آغاز پیامبری، به صورت محدود و پنهانی، افراد را به پرستش خدای یگانه و ایمان به روز رستاخیز دعوت می‌کرد.
- د) در جنگ بدر، ۳۰۰ رزمندهٔ مسلمان بر ۹۵۰ جنگجوی قریش پیروز شدند.

(۲) «الف» - «د»

(۱) «الف» - «ج»

(۴) «ب» - «د»

(۳) «ب» - «ج»

مشاوره پرسش از قیدها در سؤالات کنکور سراسری دو سال اخیر مشاهده شده‌اند. مواظب این سؤالات باشید چراکه خیلی دشوار هستند و ممکن است کار به این‌جا ختم نشود و جزئیات بیشتری در کنکور سال‌های آینده شاهد باشیم؛ پس هنگام مطالعه و تست‌زنی درس تاریخ، با نهایت دقت به همهٔ جزئیات (از جمله قیدها) توجه کنید.

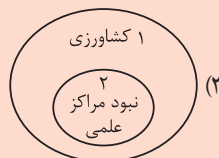
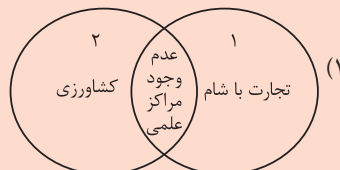
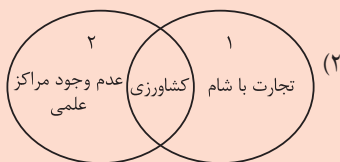
زیرمبحث: درس ۳ و ۴

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- الف) پیامبر اکرم سه سال پس از بعثت، به فرمان خداوند دعوت خود را آشکار و عمومی کرد: آن چه را دستور داری آشکار کن و از مشرکان روی بگردان.
- ب) بنی‌هاشم حدود سه سال در شعب ابی‌طالب ماندند و مشکلات و سختی‌های فراوانی تحمل کردند.
- ج) رسول خدا در آغاز پیامبری، به صورت محدود و تا حدودی پنهانی، افراد را به پرستش خدای یگانه و ایمان به روز رستاخیز دعوت می‌کرد. در این جمله به نسبتاً پنهانی بودن دعوت اشاره دارد و عدم قطعیت در این‌جا وجود ندارد.
- د) در جنگ بدر، حدود ۳۰۰ رزمندهٔ مسلمان بر ۹۵۰ جنگجوی قریش پیروز شدند.
- پس مؤلفان در عبارت‌های «ب» و «د» با آوردن کلمهٔ **حدود**، تعداد یا زمان را در رویداد‌های ذکرشده با عدم قطعیت بیان کرده‌اند.

۶۵ کدام شکل «کشاورزی»، «تجارت با شام»، «عدم وجود مراکز علمی» را در مکه (۱) و یثرب (۲) به درستی نشان داده است؟

زیرمبفث: درس ۳ و ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓ مردم عرب در دوران پیش از اسلام به علم و دانش توجه چندانی نداشتند و در سراسر عربستان از مراکز علمی خبری نبود؛ پس

این مورد می‌تواند از اشتراکات مکه و یثرب به شمار رود.

مکه:

● مکه که بر سر راه یمن به شام قرار داشت، مرکز اصلی بازرگانی به شمار می‌رفت و سران قریش از طریق تجارت با شام و دیگر سرزمین‌های اطراف شبه‌جزیره عربستان، سود سرشاری کسب می‌کردند.

یثرب:

● از آن‌جا که مرجع سیاسی قدرتمندی در یثرب وجود نداشت تا به اختلاف‌ها رسیدگی کند و مانع دشمنی و نزاع شود، هرگاه جنگی میان دو یا چند قبیله پیش می‌آمد، برای مدت طولانی ادامه می‌یافت.

● یثرب از نظر اقتصادی، شهر ثروتمندی به شمار نمی‌رفت. اغلب مردم آن شهر به کشاورزی اشتغال داشتند و درآمد و رفاه اقتصادی بالایی نداشتند؛ هم‌چنین یثربیان برخلاف مکیان، روابط تجاری و سیاسی گسترده‌ای با قبایل و ساکنان دیگر شهرها و مناطق عربستان و کشورهای همسایه نداشتند.

برای بالابردن سرعت پاسخ‌دهی در این‌گونه سؤالات، می‌توانید ابتدا به دنبال مورد مشترک باشید. با یافتن مورد مشترک (که در این‌جا نبود مراکز علمی است) می‌توانید دو یا حتی سه گزینه را حذف کنید، سپس موارد مربوط به هر شهر را چک کنید و با اطمینان خاطر گزینه صحیح را علامت بزنید.

تیزبازی

۶۶ در کدام گزینه به مهم‌ترین گروه‌های مخالفان امت و حکومت نوپای اسلامی در عصر پیامبر (ص) اشاره شده است؟

- ۱) بت پرستان مکه و مدینه، یهودیان و مسیحیان ساکن شبه‌جزیره عربستان
- ۲) مسیحیان نجران، یهودیان یثرب و مشرکان مکه
- ۳) بت پرستان یثرب، منافقان و مسیحیان ساکن مکه
- ۴) مشرکان مکه، منافقان و یهودیان ساکن مدینه

زیرمبحث: درس ۴

درس‌Box

پس از تأسیس حکومت اسلامی، پیامبر و مسلمانان باید خود را برای مقابله با انواع دشمنی‌ها و توطئه‌ها آماده می‌کردند. مشرکان مکه هم‌چنان در رأس مخالفان و دشمنان مسلمانان بودند. علاوه بر آن، با وجود تلاش‌های رسول خدا برای اتحاد سیاسی و همزیستی مسالمت‌آمیز ساکنان مدینه، برخی از افراد و گروه‌های این شهر علیه پیامبر و مسلمانان توطئه می‌کردند. سرآمد آنان، منافقان و یهودیان بودند.

مشرکان مکه، منافقان و یهودیان، مخالفان و دشمنان حکومت نوپای اسلامی بودند و در موقعیت‌های مختلف که در کتاب درسی به آن‌ها اشاره شده است، سعی در آسیب‌رساندن به امت و حکومت اسلامی داشتند. به طور مثال، مشرکان مکه با حملات متعدد به مدینه، یهودیان با دسیسه‌چینی و پیمان‌شکنی علیه مسلمانان و... در تلاش بودند تا دشمنی خود را در عمل پیاده کنند.

یهودیان شبه‌جزیره عربستان در یثرب و مسیحیان آن شبه‌جزیره در نجران ساکن بودند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

تاریخ

۶۷ کدام گزینه دربارهٔ اهل صفة درست است؟

- (۱) گروهی از انصار که در بدو ورود پیامبر به مدینه در ساخت مسجد به ایشان کمک کردند و ارتباط نزدیکی با ایشان برقرار نمودند.
- (۲) یتیمان بی‌بضاعتی که زمین مسجدی که پیامبر در بدو ورود به مدینه آن را به همراه مسلمانان ساخت، به پیامبر اهدا کردند.
- (۳) مهاجران بی‌بضاعتی که در جوار مسجد ساخته‌شده به دست رسول خدا و مسلمانان در مدینه، سکونت گزیدند.
- (۴) گروهی از یاران پیامبر که ایشان را در هجرت از مکه به مدینه همراهی کردند.

زیرمبحث: درس ۴

پیامبر اندکی پس از ورود به مدینه، قطعه زمینی را که از آن دو یتیم بود برای بنای مسجد خریداری کرد. مسلمانان همگی به همراه پیامبر با اشتیاق فراوان در ساخت مسجد مشارکت کردند. برخی از مهاجران بی‌بضاعت نیز در جوار مسجد اقامت گزیدند و به اهل صفة مشهور شدند.

اهل صفة به دلیل همجواری با محل سکونت پیامبر، ارتباط نزدیک‌تری با آن حضرت برقرار کردند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

کدام گزینه تقدم و تأخر رویدادهای زیر را (از چپ به راست) به درستی نشان می‌دهد؟

- (الف) سپاهی بزرگ از جنگجویان قبیله قریش و قبیله‌های هم‌پیمان آن، به قصد جبران شکست بدر و نابودی اسلام راهی مدینه شدند.
 (ب) رسول خدا پس از پایان مراسم حج و هنگام بازگشت به مدینه، در مکانی به نام غدیر خم، طی خطبه‌ای طولانی، مهم‌ترین وصیت خود را ایراد کرد.
 (ج) به دنبال نزول آیات جهاد، رسول خدا تصمیم به تشکیل نیروی نظامی گرفت.
 (د) قرآن این صلح را فتح و پیروزی آشکار برای اسلام معرفی کرده است.

(۱) ج ————— الف ————— د ————— ب

(۲) الف ————— ج ————— ب ————— د

(۳) ج ————— د ————— الف ————— ب

(۴) الف ————— ج ————— ب ————— د

زیرمبحث: درس ۴

کرتی Box

به رویدادهای مهم صدر اسلام توجه کنید:

سال وقوع	رویدادهای مهم
۱۲ بعثت	بسته‌شدن پیمان عقبه اول میان پیامبر و ۱۲ نفر از مردم یثرب
۱۳ بعثت	بسته‌شدن پیمان عقبه دوم میان رسول خدا و گروهی از مردم یثرب
۱ ق	هجرت رسول خدا از مکه به یثرب: بنای مسجدالنبی در مدینه؛ عقد پیمان برادری میان مسلمانان؛ انعقاد پیمان‌نامه عمومی مدینه؛ نزول آیات جهاد؛ تشکیل نیروی نظامی مسلمانان
۲ ق	غزوه بدر
۳ ق	غزوه احد
۴ ق	رویارویی با یهودیان بنی‌نضیر و اخراج آنان از مدینه
۵ ق	غزوه احزاب (خندق)
۶ ق	پیمان صلح حدیبیه؛ ارسال نامه به پادشاهان ایران، روم، حبشه، عسّان و مصر و دعوت آنان به اسلام از سوی پیامبر
۷ ق	غزوه خیبر
۸ ق	فتح مکه
۹ ق	نزول آیات برائت از مشرکان؛ ورود نمایندگان قبایل عرب به مدینه و پذیرش اسلام
۱۰ ق	ادامه ورود نمایندگان قبایل به مدینه و قبول اسلام؛ انجام حجة الوداع توسط رسول خدا؛ اجتماع غدیر خم و انتصاب علی (ع) به جانشینی پیامبر
۱۱ ق	تجهیز سپاه اسامه برای نبرد با رومیان؛ وفات رسول خدا

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی عبارت‌ها:

- (الف) در سال‌های سوم و پنجم هجری، سپاهی بزرگ از جنگجویان قبیله قریش و قبیله‌های هم‌پیمان آن، به قصد جبران شکست بدر و نابودی اسلام راهی مدینه شدند.
 (ب) رسول خدا پس از پایان مراسم حج در سال دهم هجری و هنگام بازگشت به مدینه، در مکانی به نام غدیر خم، طی خطبه‌ای طولانی، مهم‌ترین وصیت خود را ایراد کرد.
 (ج) در سال نخست هجرت، به دنبال نزول آیات جهاد، رسول خدا تصمیم به تشکیل نیروی نظامی گرفت.
 (د) قرآن صلح حدیبیه را فتح و پیروزی آشکار برای اسلام معرفی کرده است. این صلح در سال ششم هجری انجام گرفت.

- کدام موارد از جمله رویدادهای تاریخ در اسلام در فاصله سال‌های ۱۱ تا ۱۳ بعثت پیامبر (ص)، به شمار می‌رود؟
- (الف) پس از دعوت شدن شش نفر از مردم یثرب به اسلام، آنان در شهر خود به تبلیغ اسلام پرداختند.
- (ب) به فرمان الهی و در پی بهانه‌جویی یهودیان قبله مسلمانان تغییر یافت.
- (ج) پیامبر (ص)، حضرت علی را به عنوان برادر خویش برگزید.
- (د) هفتاد و پنج نفر از اهالی یثرب در عقبه با رسول خدا پیمانی بستند.

(۲) «الف» - «ج»

(۱) «الف» - «ج»

(۴) «ب» - «ج»

(۳) «ب» - «د»

زیرمبحث: ارتباط مردم یثرب با رسول خدا

خلاصه‌ای از ارتباط مردم یثرب با پیامبر پیش از هجرت:

سال ۱۱ بعثت	پیامبر شش نفر از مردم یثرب را که برای انجام مراسم حج به مکه آمده بودند، به اسلام دعوت کرد. آنان مسلمان شدند و پس از بازگشت به شهر خود به تبلیغ اسلام پرداختند.
سال ۱۲ بعثت	پیمان عقبه اول: ۱۲ مرد یثربی، هنگام مراسم حج در مکانی موسوم به عقبه در منا، با پیامبر بیعت کردند.
سال ۱۳ بعثت	پیمان عقبه دوم: در مراسم حج، ۷۳ مرد و دو زن از اهالی یثرب در عقبه با رسول خدا پیمانی بستند. این پیمان، بیانگر نفوذ و گسترش چشمگیر اسلام در یثرب بود؛ زیرا شمار قابل توجهی از اعضای قبیله‌های مختلف، به‌ویژه اوس و خزرج، در آن حضور داشتند.

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- (الف) حضرت محمد در سال ۱۱ بعثت، شش نفر از مردم یثرب را که برای انجام حج به مکه آمده بودند، به اسلام دعوت کرد. آنان مسلمان شدند و پس از بازگشت به شهر خود به تبلیغ اسلام پرداختند.
- (ب) تغییر قبله مسلمانان از بیت المقدس به سوی مکه، یکی دیگر از اقداماتی بود که به فرمان الهی و در پی بهانه‌جویی یهودیان در سال‌های نخست پس از هجرت رخ داده است.
- (ج) پیامبر اکرم در نخستین ماه‌های پس از هجرت با هدف ایجاد همدلی و وحدت دینی میان مسلمانان، به آنان توصیه کرد که بدون در نظر گرفتن وابستگی‌های قبیله‌ای، با یکدیگر پیوند برادری برقرار کنند. سیره نوپسان، اسامی اشخاصی را که در نتیجه فرمان رسول خدا با یکدیگر بردار شدند، ثبت کرده‌اند؛ از جمله نوشته‌اند که پیامبر، حضرت علی را به عنوان برادر خویش برگزید.
- (د) در مراسم حج سال شیزدهم بعثت نیز، ۷۳ مرد و دو زن (مجموعاً ۷۵ نفر) از اهالی یثرب در عقبه با رسول خدا پیمانی بستند که به عقبه دوم مشهور است.

سال‌شماری با بعثت پیامبر مربوط به دوران پیش از هجرت است، چراکه پس از ورود رسول خدا به مدینه، سال‌ها به صورت هجری قمری بیان می‌شوند؛ پس هر کجا سال بعثت دیدید، باید به دنبال رویدادهای پیش از هجرت پیامبر به مدینه باشید.

تیزبازی

۷۰ مؤلفان کتاب درسی تاریخ (۲) از بعثت پیامبر اسلام تا پایان صفویه، برای توضیح رویدادهای زیر، به کدام منابع استناد کرده‌اند؟

الف) وجود رقابت و درگیری‌های پیاپی اوس و خزرج در یثرب

ب) خصوصیات و رفتارهای منافقان مدینه

ج) انتخاب علی (ع) به عنوان برادر توسط حضرت محمد

د) بی‌اعتقادی بت‌پرستان به جهان پس از مرگ

۱) الف) مورخان ب) سیره‌نویسان ج) آیات قرآن د) منابع حدیثی

۲) الف) سیره‌نویسان ب) منابع حدیثی ج) سیره‌نویسان د) آیات قرآن

۳) الف) مورخان ب) منابع حدیثی ج) آیات قرآن د) منابع حدیثی

۴) الف) سیره‌نویسان ب) سیره‌نویسان ج) مورخان د) آیات قرآن

مشاوره

منبع مورد استفاده مؤلفان کتاب درسی را مورد پرسش قرار می‌دهد، جدیداً در کنکور سراسری مرسوم شده است. طرح این سؤالات نه تنها دقت به منابع ذکرشده در کتاب را به ما گوشزد می‌کند، بلکه به ما هشدار می‌دهد که از یک ویرگول هم در مطالعه تاریخ نگذرید! طراحان کنکور در دو سال اخیر، تغییر رویه داده‌اند و احتمال هرگونه پرسشی در کنکور سراسری وجود دارد.

زیرمبحث: درس ۳ و ۴

بررسی عبارت‌ها:

الف) مورخان و سیره‌نویسان به رقابت و درگیری‌های پیاپی اوس و خزرج در شهر یثرب اشاره کرده‌اند.

ب) آیات قرآن، کتاب‌های سیره و منابع حدیثی به برخی از خصوصیات و رفتارهای منافقان مدینه اشاره کرده‌اند.

ج) سیره‌نویسان اسامی اشخاصی را که در نتیجه فرمان رسول خدا با یکدیگر برادر شدند، ثبت کرده‌اند. از جمله نوشته‌اند که پیامبر، حضرت علی را به عنوان برادر خویش برگزید.

د) یکی از مشخصات آیین بت‌پرستی، بی‌اعتقادی به جهان پس از مرگ بود. آیات متعددی در قرآن مجید هست که دلالت بر این موضوع دارد.

پاسخ خیلی تشریحی

یک جغرافی‌دان قصد دارد یک محیط جغرافیایی را براساس ملاک‌هایی تقسیم‌بندی (ناحیه‌بندی) کند. با توجه به این موضوع، کدام گزینه به پاسخ دقیق پرسش‌های زیر اشاره دارد؟

- (الف) کدام گزینه می‌تواند اصلی‌ترین ملاک‌های این شخص برای کنار هم قرار دادن چند پدیده به عنوان یک ناحیه باشد؟
 (ب) هدف این فرد از ناحیه‌بندی این محیط چه چیزی می‌تواند باشد؟
 (ج) کدام توضیح در مورد کار این جغرافی‌دان درست است؟

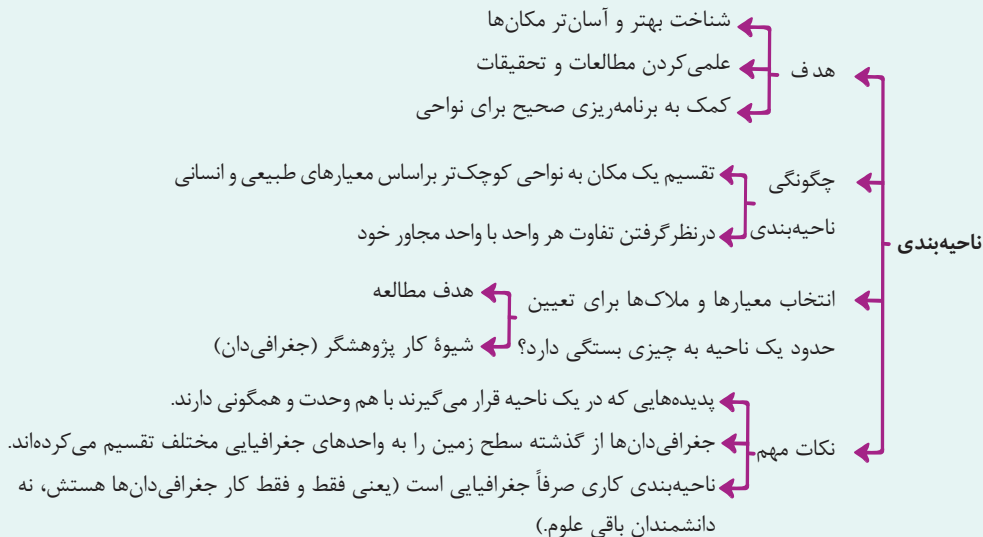
- (۱) الف: تمایز پدیده‌های ناحیه نسبت به پدیده‌های اطراف / ب: کمک به برنامه‌ریزی صحیح / ج: این فرد برای انجام کار ناحیه‌بندی از نظریات پژوهشگران حوزه زیست‌شناسی و جامعه‌شناسی استفاده می‌کند و سعی می‌کند ملاک ناحیه‌بندی را بر مبنای نظر آن‌ها تعیین کند.
 (۲) الف: همگونی و وحدت پدیده‌ها / ب: عینی کردن مطالعات / ج: این فرد، فرایند ناحیه‌بندی را تنها مختص به علم جغرافی می‌داند و باور دارد چگونگی انجام این کار، تا حد زیادی به نگرش و شیوه کار او بستگی دارد.
 (۳) الف: تمایز پدیده‌های ناحیه نسبت به پدیده‌های اطراف / ب: عینی کردن مطالعات / ج: این فرد برای انجام کار ناحیه‌بندی از نظریات پژوهشگران حوزه زیست‌شناسی و جامعه‌شناسی استفاده می‌کند و سعی می‌کند ملاک ناحیه‌بندی را بر مبنای نظر آن‌ها تعیین کند.
 (۴) الف: همگونی و وحدت پدیده‌ها / ب: کمک به برنامه‌ریزی صحیح / ج: این فرد، فرایند ناحیه‌بندی را تنها مختص به علم جغرافی می‌داند و باور دارد چگونگی انجام این کار، تا حد زیادی به نگرش و شیوه کار او بستگی دارد.

مشاوره همیشه سعی کن برای جواب‌دادن به سؤال‌های چندبخشی (مثل این سؤال) این سه تا کار رو انجام بدی:
 (۱) اول سراغ بخشی برو که کامل بهش مسلطی.
 (۲) تلاش کن با حذف گزینه‌های غلط به جواب درست برسی.
 (۳) اگه بدون جواب‌دادن به همه بخش‌های سؤال به جواب درست رسیدی، اصلاً کوتاه نیا و با جواب‌دادن به بقیه بخش‌ها به کاری کن که از جوابت مطمئن بشی.

زیرمبحث: درس ۱

درسی Box

وقتی یک محیط جغرافیایی را براساس معیارهایی به واحدهای کوچک‌تر تقسیم می‌کنیم، به طوری که هر واحد با واحد مجاور تفاوت داشته باشد، در واقع ناحیه‌بندی کرده‌ایم. این تقسیم‌بندی‌ها برای شناخت بهتر و آسان‌تر مکان‌های مختلف و علمی کردن مطالعات و تحقیقات درباره این مکان‌ها صورت می‌گیرد تا بتوان برای آن‌ها به طور صحیح برنامه‌ریزی کرد.

پاسخ خیلی تشریحی الف) ویژگی اصلی هر ناحیه، وحدت و همگونی نسبی عناصر طبیعی و انسانی در آن است (در نتیجه) ← اصلی‌ترین ملاکی که

یک جغرافی‌دان با استفاده از آن، پدیده‌های طبیعی و انسانی را در یک ناحیه (یک دسته) قرار می‌دهد، شباهت‌های آن‌ها است.
 (ب) اهداف جغرافی‌دانان از ناحیه‌بندی:

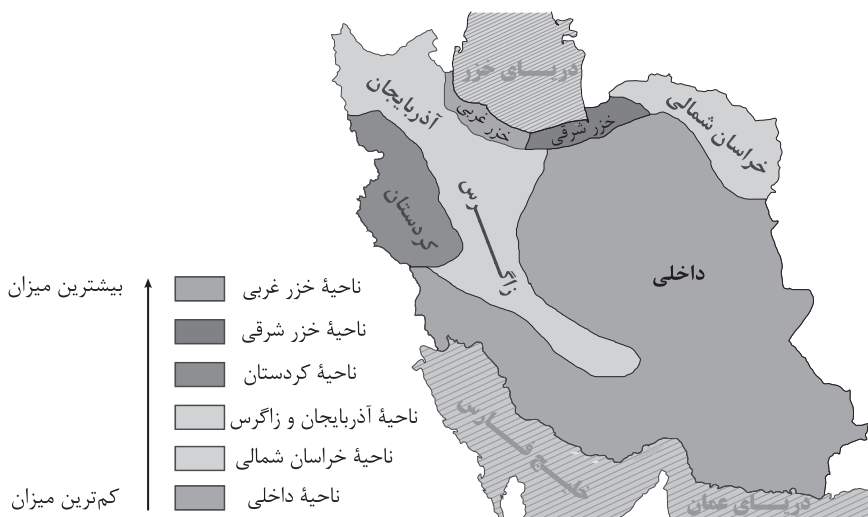
- (۱) کمک به شناخت بهتر و آسان‌تر مکان‌های مختلف
 (۲) علمی کردن مطالعات و تحقیقات (مکان‌های مختلف)
 (۳) کمک به برنامه‌ریزی صحیح (برای مکان‌های مختلف)
 (ج) ناحیه‌بندی کاری صرفاً جغرافیایی است و براساس طرز تفکر یک جغرافی‌دان و شیوه کار او صورت می‌گیرد. انتخاب معیارها و ملاک‌ها برای تعیین یک ناحیه، به هدف مطالعه و تحقیق جغرافی‌دان بستگی دارد.

بررسی گزینه‌ها:

گزینه (۲) و (۴): این فرد، فرایند ناحیه‌بندی را تنها مختص به علم جغرافی می‌داند و باور دارد چگونگی انجام این کار، تا حد زیادی به نگرش و شیوه کار او بستگی دارد. (این رو فراموش نکن که تاهیه‌بندی کاریه که فقط جغرافی‌دان‌ها باید انجامش بدن. ممکنه برای این کار از دستاوردهای علوم دیگه استفاده بکنن، مثلاً استفاده از داده‌های آب‌وهوایی (علم هواشناسی) اما در نهایت جغرافی‌دان‌ها هستن که تصمیم می‌گیرن با استفاده از این داده‌ها چه پوری به مکان رو تاهیه‌بندی بکنن.)

گزینه (۱) و (۳): این فرد برای انجام کار ناحیه‌بندی از نظریات پژوهشگران حوزه زیست‌شناسی و جامعه‌شناسی استفاده می‌کند و سعی می‌کند ملاک ناحیه‌بندی را بر مبنای نظر آن‌ها تعیین کند (انتخاب معیارها و ملاک‌ها برای تعیین یک تاهیه، به هدف مطالعه و تحقیق جغرافی‌دان بستگی داره، نه نظر دیگران!)

۷۲ با بررسی نواحی بارشی در کشور ما، کدام مورد به مفهوم درستی اشاره دارد؟

مشاوره سوالات تحلیلی با استفاده از یک داده جغرافیایی (مثل نقشه، نمودار و ...) تازه به کنکور اضافه شدن برای جواب به این سؤال‌ها بهتره این کارها رو انجام بدی:

(۱) یه خرده از کتاب فاصله بگیری و نباید انتظار داشته باشی جواب این سؤال به صورت واضح و مشخص توی به جایی از کتاب اومده باشه.

(۲) این سؤال‌ها محدود به یک بخش کتاب (اون بخشی که تصویر از اون جا برداشته شده) نیست و می‌تونه هم‌زمان چندتا بخش (که ممکنه خیلی هم به هم مربوط نباشن) رو پوشش داده باشه. تلاش نکن بفهمی این نقشه، نمودار و ... دقیقاً از کجای کتاب اومده و متن قبل و بعدش چیه، چون قرار نیست لزوماً تورو به جواب برسونه.

(۱) با توجه به قرارگیری ناحیه بارشی کردستان در مناطق کردنشین ایران، می‌توان گفت در دسته‌بندی نواحی بارشی به دو عامل میزان بارش (طبیعی) و پراکندگی قومی (عامل انسانی) توجه شده است.

(۲) با توجه به پرجمعیت بودن مناطق شمالی و شمال غرب کشور (به نسبت مناطق شرقی، جنوبی و مرکزی) می‌توان گفت میزان بارش و چگونگی آن، تنها عامل تأثیرگذار بر پراکندگی جمعیت ایران است.

(۳) اگر جغرافی‌دان این تقسیم‌بندی را بر مبنای ویژگی‌های عمده بارش انجام داده باشد، او تماماً از معیارها و ملاک‌های طبیعی استفاده کرده است.

(۴) اگر داده‌های این نقشه را با داده‌های توزیع پوشش گیاهی در ایران ترکیب کنیم، می‌توانیم به این نتیجه برسیم که دوری و نزدیکی به دریا و منابع آبی، مهم‌ترین عامل در تراکم پوشش گیاهی و شدت بارش در کشور است.

زیرمبحث: درس ۱

در دسته‌بندی نواحی بارشی ایران، جغرافی‌دان براساس ترکیب ویژگی‌های عمده بارش از قبیل میانگین بارندگی سالانه، توزیع فصلی بارش و بالاترین میزان بارش روزانه، ایران را به شش ناحیه بارشی تقسیم کرده است. (تمامی این ویژگی‌ها، مربوط به عوامل طبیعی هستند).

پاسخ خیلی تشریحی ✓

با توجه به موارد زیر در خصوص رابطه متقابل انسان با نواحی، کدام گزینه درست است؟

- (الف) حکومت‌ها و تصمیم‌گیری‌های سیاسی به شدت بر نواحی تأثیر می‌گذارند.
 (ب) هر ناحیه شرایط خاصی را به انسان‌ها ارائه می‌کند و انسان‌ها در چارچوب آن شرایط دست به عمل می‌زنند.
 (ج) هر ناحیه کره زمین با دیگر نواحی مبادلات اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی دارد.
 (د) انسان‌ها در محیط‌های طبیعی تغییراتی به وجود می‌آورند. آن‌ها برای زندگی و بهره‌برداری از محیط طبیعی از شیوه‌ها و ابزارهای متفاوتی استفاده می‌کنند.

- (۱) عبارت «احداث راه‌آهن در نواحی مرتفع و کوهستانی، دشوارتر و پرهزینه‌تر از زمین‌های پست و جلگه‌ای است» به مورد «د» اشاره دارد.
 (۲) عبارت «رشد کارخانه‌های کوچک و بزرگ در امتداد محورهای ارتباطی شهر تهران» به مورد «ب» اشاره دارد.
 (۳) عبارت «پاک‌سازی قومی، باعث تخریب ناحیه مسلمان‌نشین میانمار شده است» به مورد «الف» اشاره دارد.
 (۴) عبارت «بازارهای شناور بانکوک ناحیه‌ای تجاری و گردشگری را به وجود آورده است که تقریباً تمام گردشگران خارجی از آن بازدید می‌کنند» به مورد «ج» اشاره دارد.

مشاوره خیلی از ما موقع خواندن کتاب، سعی می‌کنیم مفاهیم رو حفظ کنیم و خیلی کاری به مثال‌ها و مصداق‌ها نداریم (شاید به خاطر این که معمولاً معلم‌ها از ما توضیح مفاهیم رو می‌خوان). این بی‌توجهی به مثال‌ها و مصداق‌ها تو این جور سؤال‌ها کار دستمون می‌ده. از اون‌جایی که هم کنکور و هم امتحان نهایی به سمت تحلیلی شدن رفتن، استفاده از مثال‌های خود کتاب و مصداق‌های یک مفهوم بیشتر و بیشتر می‌شه. سعی کن از این به بعد موقع خواندن به مفهوم، چندتا مثال رو هم بررسی کنی ازش و یا حتی چندتا مثال خارج از کتاب بیاری براش، چون این‌جوری بهتر و دقیق‌تر اون موضوع رو یاد می‌گیری.

زیرمبحث: درس ۲

نواحی تحت تصمیم‌گیری حکومت‌ها هستند، به طور مثال تصمیم یک دولت برای انتقال اجباری ساکنان یک ناحیه به ناحیه دیگر، می‌تواند موجب تخریب یک ناحیه شود مانند ← پاک‌سازی قومی، باعث تخریب ناحیه مسلمان‌نشین میانمار شده است. بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): «احداث راه‌آهن در نواحی مرتفع و کوهستانی، دشوارتر و پرهزینه‌تر از زمین‌های پست و جلگه‌ای است» به «شکل دادن نواحی به فعالیت‌های انسان» اشاره دارد. (یعنی پی؟ یعنی کوهستانی بودن به منطقه باعث می‌شه ما برای احداث راه‌آهن نیاز به پل داشته باشیم).
 گزینه (۲): «رشد کارخانه‌های کوچک و بزرگ در امتداد محورهای ارتباطی شهر تهران» به «انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند و در محیط طبیعی تغییراتی ایجاد می‌کنند» اشاره دارد. (به پیژ دیگه هم یادت باشه، موقعیت طبیعی تهران به پوری نیست که ما رو میپور کرده باشه کلی کارفونه اطراف اون درست کنیم، پس نمی‌شه این عبارت رو به مورد «ب» ربط داد).
 گزینه (۴): «بازارهای شناور بانکوک ناحیه‌ای تجاری و گردشگری را به وجود آورده است که تقریباً تمام گردشگران خارجی از آن بازدید می‌کنند» به «انسان‌ها نواحی رو به وجود می‌آورند و در محیط طبیعی تغییراتی ایجاد می‌کنند» اشاره دارد. (به سری فروشنده که روی رودخانه و به حالت شناور کالاهاشون رو به فروش می‌رسونن به ناهیه میدید رو به وجود آورده‌ن).

پاسخ خیلی تشریحی ✓

یک پژوهشگاه علوم جغرافیایی قصد دارد بین چند پروژه مختلف ناحیه‌بندی، یک پروژه را انتخاب کند. جدول زیر پروژه‌های پیشنهادی به این پژوهشگاه هستند. با توجه به این جدول، کدام گزینه درست است؟

ردیف	توضیح پروژه
۱	تعیین مرز دو ناحیهٔ زبانی کردی و ترکی در شهر ارومیه
۲	تعیین مرز ناحیهٔ جنگلی و ناحیهٔ کوهستانی اطراف آن

(۱) ممکن است در اثر تصمیم‌گیری‌های سیاسی، مرزهای مورد نظر در پروژه ۱ تغییر کند - مرزهای سیاسی به ندرت بر مرزهای پروژه ۱ و ۲ منطبق نیستند.

(۲) ممکن نیست در اثر فعالیت‌های انسانی، مرزهای مورد نظر در پروژه ۲ تغییر کند - مرزهای سیاسی با مرزهای احتمالی پروژه ۲ منطبق نیستند.

(۳) انجام پروژه ۱ نسبت به پروژه ۲ ساده‌تر است - به احتمال بالا، مرزهای سیاسی بر مرزهای احتمالی پروژه ۲ منطبق هستند، اما بر مرزهای احتمالی پروژه ۱ منطبق نیستند.

(۴) این پژوهشگاه برای انجام پروژه شماره ۱ کار دشوارتری در پیش خواهد داشت - معمولاً مرزهای سیاسی با مرزهای احتمالی پروژه ۱ و ۲ منطبق نیستند.

زیرمبحث: درس ۲

تعیین مرز نواحی زبانی (مانند پروژه ۱) و نواحی قومی دشوارتر از نواحی طبیعی (مانند پروژه ۲) است.

مرزهای سیاسی و اداری معمولاً (اکثراً، غالباً، در بیشتر موارد) با مرزهای نواحی انسانی (پروژه ۱) و نواحی طبیعی (پروژه ۲) منطبق نیستند.

در اثر فعالیت‌های انسانی (مثل تصمیم‌گیری‌های سیاسی) یا عوامل طبیعی، ممکن است ویژگی‌های خاص یک ناحیه از بین برود و وسعت آن کم یا زیاد شود.

گزینه (۱) این سؤال به دام تستی گول‌زننده داره. بخش اول سؤال درسته، اما توی بخش دوم قید «معمولاً»، «اکثراً»، «به احتمال زیاد» و واژه‌های مشابه که معنای «اکثر مواقع» رو داره درسته، اما قید «به ندرت» که معنی «کم» و «گاهی» رو داره، گزاره رو نادرست می‌کنه تفاوت معنای همین قیدها باعث می‌شه توی دام این گزینه بیفتی.

مشاوره این سؤال توی نگاه اول شاید یه خرده دشوار و تخصصی به نظر برسه، اما قراره با اطلاعات کتاب خیلی راحت بهش جواب بدیم. فقط باید تشخیص بدیم که این سؤال دقیقاً مربوط به کدام بخش کتابه.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

گول نخوری ✗

کدام گزینه جاهای خالی جمله زیر را به درستی کامل می کند؟

«هر ناحیه جغرافیایی دارای است که بیشترین را دارد.»

- (۱) وحدت - میزان تفاوت با سایر نواحی
- (۲) کانون - همگونی
- (۳) مرکز - ثبات
- (۴) معیارها و ملاک‌هایی - تأثیر در ناحیه‌بندی

مشاوره شاید عادت کرده باشی تو مبحث ناحیه‌بندی، مرکز و کانون رو همیشه کنار هم ببینی، اما حالا با دیدن این دوتا کلمه توی دوتا گزینه متفاوت، یه خرده گیج شده باشی. حواست باشه وقتی تو یه بخش از کتاب دوتا کلمه هم‌معنی آورده می‌شه (مثل کانون و مرکز یا معیار و ملاک، ثبات و استقرار و یا وحدت و همگونی و...)، می‌شه یکی از اون‌ها رو حذف کرد و هیچ مشکلی پیش نیاد.

زیرمبحث: درس ۱

معمولاً هر چه از کانون یک ناحیه جغرافیایی دور می‌شویم، از عوامل همگونی آن ناحیه کاسته می‌شود و سرانجام، این عوامل ناپدید می‌گردند.

مثال: در کانون یک ناحیه صنعتی، تجمع زیاد کارخانه‌ها مشاهده می‌شود. هر چه از این کانون دور و به مرزهای ناحیه مجاور نزدیک‌تر شویم، از تمرکز و تعداد کارگاه‌ها و کارخانه‌ها کاسته می‌شود؛ تا این‌که سرانجام در ناحیه مجاور دیگر اثری از آن نمی‌بینیم.

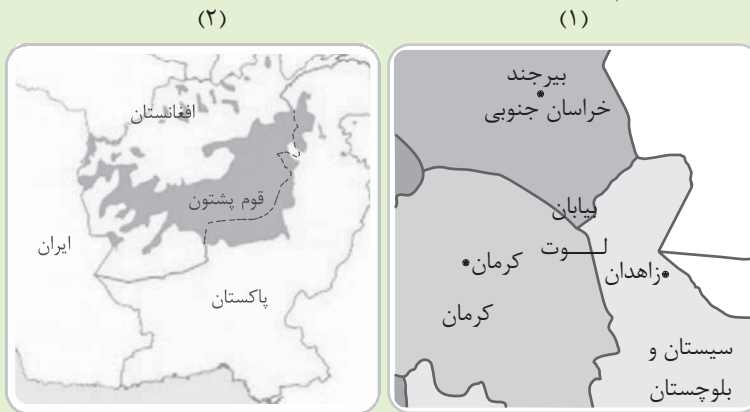
مثال: ساوان یک ناحیه انتقالی بین جنگل‌های بارانی استوایی و «صحرای بزرگ آفریقا» است. هر چه به سمت بیابان صحرا پیش می‌رویم، بارندگی کم‌تر و علف‌های ساوان کوتاه‌تر و تُنک‌تر می‌شوند و کم‌کم به مراتع مداری که از علفزارهای کوتاه‌قد تشکیل شده است تبدیل می‌گردند. این مراتع در حاشیه صحرا به علت خشکی هوا به استپ‌های بیابانی تبدیل می‌شوند.

هر ناحیه جغرافیایی دارای **کانون** یا **مرکزی** است که بیشترین عوامل **وحدت** و **همگونی** در آن وجود دارند. معمولاً هر چه از کانون یک ناحیه جغرافیایی دور می‌شویم، از عوامل همگونی آن ناحیه کاسته می‌شود و سرانجام، این عوامل ناپدید می‌گردند.

درسی Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

با توجه به تصاویر زیر، محتوای کدام گزینه درست است؟

مشاوره شکل‌ها، فعالیت‌ها، نمودارها و مثال‌های کتاب درسی برای این آورده شدند که کمک کنن ما بهتر و راحت‌تر محتوای کتاب رو بفهمیم، حالا که کنکور مفهومی - تحلیلی شده، حتماً وقت بذار و عکس‌ها و نمودارها رو با دقت ببین و فعالیت‌ها رو کامل بررسی کن تا بتونی هم بهتر مطالب رو بفهمی و هم خیالت راحت باشه که همه جای کتاب رو دوره کردی.

- (۱) در صورت مهاجرت کامل اقوام پشتون ساکن در پاکستان به کشور افغانستان، می‌توان گفت تا حدودی مرزهای سیاسی با مرزهای انسانی منطبق شده‌اند.
- (۲) عدم انطباق مرزهای سیاسی با مرز نواحی طبیعی (شکل ۱) بسیار معمول است اما عدم انطباق مرزهای سیاسی با مرز نواحی انسانی (شکل ۲) بسیار نادر است.
- (۳) نواحی مشخص‌شده در شکل ۱ تحت مدیریت نهادهای اداری و سیاسی هستند اما در نواحی شکل ۲ چنین نیست.
- (۴) در خصوص مفهوم ناحیه‌بندی، تعیین مرز نواحی شکل ۱ دشوارتر از نواحی شکل ۲ است.

زیرمبحث: درس ۲

بررسی سایر گزینه‌ها: **پاسخ خیلی تشریحی** ✓

- گزینه (۲): منطبق نبودن مرزهای سیاسی با مرز نواحی طبیعی و انسانی معمول است.
- گزینه (۳): هم نواحی مشخص‌شده در شکل ۱ و هم نواحی مشخص‌شده در شکل ۲، تحت مدیریت نهادهای سیاسی و اداری هستند. (امروزه همه نواحی طبیعی یا انسانی، تحت مدیریت نهادهای سیاسی یا اداری قرار دارند.)
- گزینه (۴): تعیین مرز نواحی شکل ۲ (نواحی انسانی) دشوارتر از نواحی شکل ۱ (نواحی طبیعی) است.

۷۷ کدام گزینه در مورد مفهوم آب‌وهوا و ناحیه درست است؟

- (۱) دانشمندان برای پی‌بردن به نوع آب‌وهوای یک ناحیه، داده‌های آماری مربوط به آب‌وهوا (دما، رطوبت، فشار و ...) را در یک دوره بلندمدت پیش‌بینی می‌کنند.
- (۲) هوا وضعیت گذرای هواکره و آب‌وهوا وضعیت دائمی و پایدار یک ناحیه است.
- (۳) آب‌وهوا مهم‌ترین عامل پدیدآمدن نواحی مختلف است.
- (۴) ویژگی‌های آب‌وهوایی متفاوت موجب می‌شود که بخش‌های مختلف زمین با یکدیگر تفاوت داشته باشند.

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): دانشمندان برای پی‌بردن به نوع آب‌وهوای یک ناحیه، داده‌های آماری مربوط به آب‌وهوا (دما، رطوبت، بارش و ...) را در یک دوره طولانی «بررسی و میانگین آن را محاسبه می‌کنند».
- گزینه (۲): هوا وضعیت گذرای هواکره و آب‌وهوا وضعیت هوای یک ناحیه در مدت‌زمانی نسبتاً طولانی است؛ نه وضعیت دائمی و پایدار.
- گزینه (۳): آب‌وهوا (یکی از عوامل مهم) مهم‌ترین عامل پدیدآمدن نواحی مختلف است.

گزینه (۱) به دام تستی تمام‌عیاره، هم این‌که اولین گزینه‌ای هست که به چشم ما می‌خوره و هم این‌که جمله‌بندی و حتی دو مورد از مثال‌هایی هم که آورده عیناً متن کتاب هستش، اما در کل، نادرست هستش. حواست باشه گول نخوری!

گول نخوری ✗

با توجه به موارد زیر، کدام گزینه درست است؟

- (الف) نور خورشید مهم‌ترین منبع انرژی در نواحی مختلف زمین است.
 (ب) دریافت انرژی خورشیدی در مناطق مختلف کره زمین برابر نیست.
 (ج) هوا همیشه از جایی که فشار بیشتری وجود دارد به سمت جایی که فشار کم‌تری دارد جریان می‌یابد.
- ۱) مورد «الف» و «ب» به علل به وجود آمدن نواحی مختلف آب‌وهوایی و مورد «ج» به علت شکل‌گیری باد اشاره دارد.
 ۲) مورد «الف» و «ب» به علل تغییر آب‌وهوا در یک منطقه و مورد «ج» به علت تغییر هوا در یک ناحیه اشاره دارد.
 ۳) مورد «الف» مهم‌ترین عامل به وجود آمدن ویژگی‌های آب‌وهوایی در نواحی مختلف زمین و مورد «ب» مهم‌ترین عامل تفاوت وضعیت هوا در طول شبانه‌روز است.
 ۴) مورد «ب» توضیح می‌دهد که چرا با حرکت به سمت عرض‌های بالاتر جغرافیایی، دمای هوا افزایش می‌یابد و مورد «الف» به تأثیر زاویه خورشید در پدید آمدن فصل‌ها اشاره دارد.

مشاوره برای جواب‌دادن به سؤال‌های این تپسی، بهترین کار این است که ببینی آیا بین مواردی که توی صورت سؤال اومده ارتباطی هست یا نه؟ توی این سؤال، مورد «الف» و «ب» هر دو به «علل به وجود آمدن نواحی مختلف آب‌وهوایی» اشاره دارن. آگه تیز باشی می‌تونی با همین به مورد هر گزینه‌ای که این دوتا مورد رو کنار هم و در یک مفهوم به کار برده بود را نگه داری و گزینه‌هایی که این دوتا مفهوم رو مخالف و جدا از هم به کار برده بود رو حذف کنی. به همین راحتی می‌تونی گزینه (۲) و (۴) رو حذف کنی!

زیرمبحث: درس ۳

نور خورشید مهم‌ترین منبع انرژی برای زمین و عامل اصلی به وجود آمدن ویژگی‌های آب‌وهوایی در نواحی مختلف زمین است. از دریافت نامساوی انرژی خورشید بر سطح زمین، مناطق گرم، معتدل و سرد پدید می‌آید. هر چه از استوا به سمت عرض‌های جغرافیایی بالاتر حرکت می‌کنیم، دمای هوا کاهش می‌یابد.

هوا همیشه از جایی که فشار بیشتری وجود دارد به سمت جایی که فشار کم‌تری دارد جریان می‌یابد و به این ترتیب، باد به وجود می‌آید.

کرتس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی سایر گزینه‌ها:

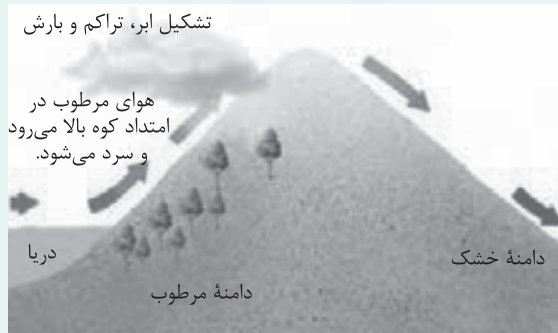
- گزینه (۲): مورد «الف» و «ب» به علل به وجود آمدن نواحی مختلف آب‌وهوایی و مورد «ج» به علت وزش باد اشاره دارند.
 گزینه (۳): مورد «الف» مهم‌ترین عامل به وجود آمدن ویژگی‌های آب‌وهوایی در نواحی مختلف زمین و مورد «ب» به تفاوت دمایی مناطق مختلف زمین در عرض‌های جغرافیایی متفاوت اشاره دارد.
 گزینه (۴): مورد «ب» توضیح می‌دهد که چرا با حرکت به سمت عرض‌های بالاتر جغرافیایی، دمای هوا کاهش می‌یابد و مورد «الف» به تفاوت مناطق مختلف زمین در میزان دریافت انرژی خورشید اشاره دارد.

- با توجه به «عوامل وقوع بارش در یک منطقه» و «انواع بارش»، کدام گزینه درست است؟
- (الف) نواحی هر چه از اقیانوسها و دریاها دورتر باشند، رطوبت آنها کم تر و خشکی هوایشان بیشتر است.
- (ب) اگر در یک ناحیه عامل صعود هوای مرطوب شکل نگیرد، بارندگی ایجاد نمی شود.
- (ج) در بارندگی کوهستانی، نواحی مرتفع و کوهستانها با توجه به شکل و جهتی که دارند، باعث می شوند توده هوا به طرف قله بالا برود و این موضوع به وسیله کاهش دمای توده هوا، موجب بارش می شود.
- (۱) با توجه به قرارگیری اکثر بیابانهای گرم جهان در اطراف مدار رأس السرطان و رأس الجدی، می توان گفت مورد «الف» و «ب» به صورت مشترک مانع از بارش در این مناطق شده اند.
- (۲) سواحل جنوبی کشور ما با وجود این که به منابع آبی دسترسی دارند (مورد الف) اما به واسطه نبود کوههای مرتفع، بارش در آنها بسیار کم است.
- (۳) می توان گفت وجود دو مورد از هر کدام از عوامل «الف»، «ب» و «ج» در یک ناحیه، منجر به بارش در آن منطقه خواهد شد.
- (۴) اگر ابرها از سمت غرب به سمت یک کوه در حرکت باشند، دامنه غربی نسبت به دامنه شرقی بارش بیشتری خواهد داشت.

زیرمبحث: درس ۳

دروس Box

«در بارندگی کوهستانی (ناهمواری)، نواحی مرتفع و کوهستانها با توجه به شکل و جهتی که دارند، مانع آن می شوند که توده هوای مرطوب به طور افقی حرکت کند. در نتیجه، توده هوا در امتداد دامنه کوه به طرف قله بالا می رود و هنگام صعود، دمای آن کاهش می یابد و دیگر نمی تواند رطوبت را در خود نگه دارد (در نتیجه) ← موجب بارش می شود.»

با توجه به شکل درس باکس، دامنه ای که ابرها از همان طرف به سمت کوه می آیند، بارش بیشتری نسبت به دامنه مخالف خود دارد، در نتیجه اگر توده ابر از سمت غرب دامنه به کوه نزدیک شود، دامنه غربی (سمت چپ) بارش بیشتری نسبت به دامنه مخالف و دورتر، یعنی دامنه شرقی (سمت راست) خواهد داشت.

بررسی علت نادرستی سایر گزینه ها:

گزینه (۱): در برخی از بیابانهای گرم جهان (مانند بیابان ساحلی نامیب و آتاکاما) با وجود نزدیکی به منابع آبی (وجود مورد الف سؤال)، میزان بارش بسیار بسیار کم است، چراکه عامل پرفشار جنب حاره ای در اطراف مدار رأس السرطان و رأس الجدی، مانع از صعود هوای مرطوب و بارش باران می شود.

گزینه (۲): سواحل جنوبی کشور ما با وجود این که به منابع آبی دسترسی دارند «مورد الف» اما به واسطه قرار گرفتن در کمربند پرفشار جنب حاره ای (مدار رأس السرطان) امکان بارش در آنها بسیار کم است. البته که وجود ناهمواریهای مرتفع تو بارش بارون تأثیرگذار اما مهم ترین عامل کمبود بارش در سواحل جنوبی کشور، عامل پرفشار جنب حاره ای هستش و نه نبود کوههای مرتفع.

گزینه (۳): به نظر می رسد وجود هر دو عامل «الف» و «ب» در یک ناحیه، منجر به بارش در آن منطقه خواهد شد (و در صورت نبود هر یک، امکان بارش در آن ناحیه وجود نخواهد داشت). (مواست باشه مورد «ج» عامل بارش نیست، بلکه یکی از شکل های بارش هستش و از اون موه تر آله بفوایم پیش فرض این گزینه رو در نظر بگیریم با فراهم بودن دو مورد از سه مورد، مثلاً مورد «ب» و «ج» باید بارش تو به ناهیه اتفاق بیفته، در صورتی که این پرفشار متن کتابه و نبود یکی از دو عامل «الف» یا «ب» باعث می شه بارشی تو به منطقه اتفاق نیفته.)

قبل تر هم گفتیم، یکی از راههایی که طراحها تلاش می کنن با استفاده از اون تو رو گول بزنن اینه که بخشی از گزینه رو درست می دن که تو گول بخوری و چشم بسته اون گزینه رو انتخاب کنی. این اتفاق دقیقاً توی گزینه (۲) افتاده و بخش اول گزینه (یا همون پیش فرض گزینه) کاملاً درسته «سواحل جنوبی کشور ما با وجود این که به منابع آبی دسترسی دارند...»، حتی نتیجه گیری کلی هم درسته، «سواحل جنوبی ما با وجود دسترسی به منابع آبی، بارش چندانی ندارند»، اما علت این موضوع اشتباه نوشته شده «نبود کوههای مرتفع». همین یه مورد کوچیک ممکنه تو رو به اشتباه بندازه. به نظرم بهترین راه که خیالت راحت بشه اینه که اول هر چهارتا گزینه رو بخونی و بعد قضاوت کنی که کدام گزینه می تونه جواب درست سؤال باشه.

گول نخوری

کدام گزینه عبارت زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟

۸۰

«دو عامل استقرار مرکز پرفشار و دوری از منابع رطوبت، باعث ایجاد بیابان می‌شوند. با توجه به این موضوع می‌توان گفت

(۱) علت شکل‌گیری بیشتر بیابان‌های گرم جهان، قرارگیری در اطراف مدار رأس‌السرطان و رأس‌الجدی و به صورت کلی استقرار مرکز پرفشار در اطراف آن‌ها است

(۲) در تبدیل یک ناحیه به ناحیه بیابانی، عواملی چون ناهمواری‌ها و جریان‌های آبی، تأثیر بیشتری از عواملی چون عرض جغرافیایی و دوری و نزدیکی به مناطق پرفشار دارند

(۳) بیابان‌ها در هر نقطه از کره زمین می‌توانند به وجود بیایند و تنها شرط آن، دوری از منابع رطوبتی است

(۴) تنها شرط شکل‌گیری یک بیابان، قرارگیری یک ناحیه در مناطق پرفشار جنب حاره‌ای (اطراف مدار رأس‌السرطان و رأس‌الجدی) است

زیرمبحث: درس ۳

بیابان‌های گرم، عمدتاً در نواحی مجاور مدار رأس‌السرطان و رأس‌الجدی واقع شده‌اند. بیابان‌های سرد، عمدتاً در عرض جغرافیایی بالا یا در ارتفاعات زیاد قرار دارند.

در منطقه جنب حاره‌ای، توده‌های هوا در حوالی مدارهای رأس‌السرطان و رأس‌الجدی فرومی‌نشینند و منطقه پرفشار را به وجود می‌آورند. در نتیجه، کمربند بیابانی کره زمین در اطراف این دو مدار در سه قاره گسترده شده است. بررسی علت نادرستی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): در تبدیل یک ناحیه عادی به ناحیه بیابانی، عواملی چون عرض جغرافیایی و دوری و نزدیکی به مناطق پرفشار، تأثیر بیشتری از عواملی چون ناهمواری‌ها و جریان‌های آبی دارند. (یادت نره دوتا عامل اصلی ایجاد بیابان‌ها پی بودن! این گزینه عوامل فرعی رو از عامل اصلی (استقرار مرکز پرفشار) مهم‌تر عنوان کرده.)

گزینه (۳) و (۴): خود صورت سؤال دو عامل را برای ایجاد بیابان آورده است، ولی گزینه (۳) و (۴) فقط یک مورد را بیان کرده است!

پاسخ خیلی تشریحی ✓

به چه دلیلی مباحث فلسفی را پایه و اساس مباحث سایر علوم می‌دانیم؟

- (۱) فلسفه هرچند که یک دانش خاص به حساب می‌آید اما بحث آن حول محور یک موجود خاص نیست.
- (۲) فلسفه دارای روش عقلی و استدلالی محض است که از این حیث منحصر به فرد بوده و موجب تمایز آن است.
- (۳) مباحث سایر علوم بدون داشتن پاسخ مناسب برای سؤالات اساسی، نتیجه‌ای برای ما نخواهند داشت.
- (۴) بحث و گفت‌وگو در رابطه با ویژگی‌های موجودات، کار یک فیلسوف نیست بلکه در سایر علوم بحث می‌شود.

زیرمبحث: درس ۱

درس‌Box

ویژگی‌های فلسفه

پاسخ خیلی تشریحی ✓ فلسفه اگرچه یک دانش خاص است، ولی برخلاف سایر علوم، دانشی است که به یک موجود خاص اشاره ندارد. فیلسوف به بررسی اصل وجود و حقیقت جهان طبیعت و انسان می‌پردازد و این موضوع عام‌ترین موضوعات است. تحقیق در اصل وجود شامل ویژگی‌هایی می‌شود که مربوط به هستی و موجودیت موجودات است؛ به همین خاطر مباحث فلسفی پایه و اساس مباحث سایر علوم به شمار می‌آیند. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): فلسفه دارای روش عقلی و استدلالی است اما این روش منحصر به دانش فلسفه نیست، بلکه دانش ریاضی هم از این روش استفاده می‌کند.

گزینه (۳): در مباحث مختلف علوم متفاوت لزوماً نیازی به پاسخ به سؤالات اساسی برای نتیجه‌گیری نداریم.

گزینه (۴): یکی از ویژگی‌های موجودات، موجودیت آن‌ها است و از این حیث در فلسفه بررسی می‌شوند.

فایده نظری تفکر در کدام مورد به درستی بیان شده است؟

- (۱) واسطه رسیدن انسان از معلومات به مجهولات است.
- (۲) با تفکر، پاسخ سؤالات خود را می‌یابیم.
- (۳) با تفکر، امور روزانه خود را سامان می‌دهیم.
- (۴) قوه پرسشگری خود را تقویت می‌کنیم.

زیرمبحث: درس ۱

درس‌Box

تفکر واسطه رسیدن انسان از مجهولات به معلومات و از پرسش‌ها به پاسخ‌هاست. با قدرت تفکری که خداوند در وجود ما قرار داده، پاسخ سؤال‌ها را می‌یابیم (فایده نظری) و امور روزانه خود را سامان می‌دهیم (فایده عملی)، لذا می‌توان گفت که بدون تفکر کاری از انسان ساخته نیست.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

رسیدن به پاسخ سؤالاتی که ذهن انسان را به خود مشغول کرده است، فایده نظری (ذهنی) اندیشیدن است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): تعریف تفکر است نه فایده آن.

گزینه (۳): مربوط به فایده عملی تفکر است.

گزینه (۴): در مورد تقویت قوه پرسشگری انسان صحبت کرده است که قبل از فایده آن می‌باشد. یعنی اول باید قوه پرسشگری خود

را از راه‌های گوناگونی مانند تربیت و تعلیم تقویت کنیم و سپس با تفکر به پرسش‌های خود پاسخ دهیم.

۸۳

کدام مورد را نی‌توان از دلایل سقراط برای این که خود را سوفیست نامید، دانست؟

- (۱) معنای امروزی کلمه سوفیست
 (۲) معنای ابتدایی کلمه سوفیست
 (۳) روحیات شخصی سقراط
 (۴) معنای امروزی کلمه فیلسوفیا

زیرمبحث: درس ۱

 درس Box

سقراط به دلیل تواضع و فروتنی در برابر علم و دانایی و یا شاید برای هم‌ردیف‌نشدن با سوفیست‌ها مایل نبود او را سوفیست یعنی دانشمند بنامند.

امروزه کلمه فیلسوفیا یا همان فلسفه به معنای دانش خاص است که ارتباطی به تصمیم سقراط برای این که او را سوفیست ننامند، ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): معنای امروزی کلمه سوفیست، مغالطه‌کار است که در تصمیم سقراط مؤثر بوده، چون سوفیست‌ها مغالطه‌کاری می‌کردند.

گزینه (۲): کلمه سوفیست در ابتدا به معنای دانشمند بوده است و سقراط برای تواضع و فروتنی در برابر علم و دانایی، از این نام اجتناب می‌کرد.

گزینه (۳): سقراط به دلیل تواضع و فروتنی در برابر علم و دانایی، دوست نداشت او را دانشمند یا سوفیست بخوانند.

 پاسخ خیلی تشریحی ✓

آیا پژوهش دربارهٔ زیست‌شناسی با پژوهش دربارهٔ مبادی علم زیست‌شناسی متفاوت است؟ چرا؟

- (۱) بله، زیرا اولی در حوزهٔ دانش زیست‌شناسی است و دومی در حوزهٔ دانش هستی‌شناسی.
- (۲) خیر، زیرا در هر دو مورد علی‌رغم تفاوت در روش، موضوع پژوهش یکسان است.
- (۳) بله، زیست‌شناس صلاحیت بررسی مسائل زیست‌شناسی را دارد و بررسی مبانی این علم در تخصصش نیست.
- (۴) خیر، زیرا زیست‌شناس توانایی بررسی تمام موضوعات مربوط به زیست‌شناسی را دارد.

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

یک زیست‌شناس تنها صلاحیت بررسی مسائل داخل در علم زیست‌شناسی را دارد و این فیلسوف است که می‌تواند به بررسی مبادی و مبانی علوم از جمله زیست‌شناسی بپردازد. مبانی و زیربناهای هر علمی در فلسفهٔ مضاف آن علم بررسی می‌شود. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌های (۲) و (۴): از آن‌جا که زیست‌شناسی یک دانش تجربی است و مبانی زیست‌شناسی در حوزهٔ دانش فلسفه یعنی دانشی عقلی است، بنابراین قطعاً این دو پژوهش با یکدیگر تفاوت دارند.

گزینهٔ (۱): فلسفهٔ زیست‌شناسی در حوزهٔ فلسفه‌های مضاف (شاخه‌های فلسفه) است، نه در حوزهٔ بخش اصلی فلسفه.

باید دقت کنیم که منظور از عبارت «پژوهش دربارهٔ مبادی علم زیست‌شناسی» همان فلسفهٔ زیست‌شناسی است که یکی از فلسفه‌های مضاف به حساب می‌آید.

کدام مورد، عبارت روبه‌رو را به درستی کامل می‌کند؟ «اصالت فرد به معنای»

۸۵

- ۱) تأکید بر اهمیت و ارزش فرد به عنوان یک موجود مستقل و مختار است که فرد را به عنوان محور اصلی تحلیل‌ها و تصمیم‌گیری‌ها در نظر می‌گیرد
- ۲) تأکید بر اهمیت و ارزش فرد و جامعه است. در این رویکرد، فرد به عنوان یک موجود اجتماعی با ویژگی‌ها، هنجارها و ارزش‌های خاص خود در نظر گرفته می‌شود
- ۳) تأکید بر ارزش‌ها و باورهای مشترک اعضای جامعه است که این ارزش‌ها می‌توانند شامل اخلاقیات، مذهب، نگرش به خانواده، کار و زندگی اجتماعی باشند
- ۴) تأکید بر حفظ هویت فرهنگی و هم‌چنین ایجاد انسجام اجتماعی و تقویت روابط میان اعضای جامعه است

مشاوره زمانی که به عبارت «اصالت فرد و جامعه» اشاره می‌شود، منظور سؤال دیدگاه سوم است که معتقد به اصالت فرد و جامعه، توأمان است.

زیرمبحث: درس ۲

فلسفه علوم اجتماعی یکی از شاخه‌های مهم فلسفه است. یکی از مسائل مورد توجه در این شاخه از فلسفه این است که آیا جامعه اصالت و اهمیت دارد یا فرد. گروهی از فیلسوفان پیرو اصالت فرد هستند و جامعه را مجموعه‌ای از افراد می‌دانند که کنار هم زندگی می‌کنند. گروهی از فیلسوفان معتقدند که افراد یک جامعه نقش و هویت مستقلی ندارند و افکار و اندیشه‌ها و تصمیم‌گیری‌های آنان تابع شرایط اجتماعی آنان است. این دو دیدگاه که در فلسفه علوم اجتماعی شکل گرفته، تأثیر زیادی در شیوه بررسی مسائل اجتماعی توسط جامعه‌شناسان دارد. آنان که به اصالت فرد اعتقاد دارند، همواره منافع و مصلحت افراد را بر منافع جامعه مقدم دانسته و در برنامه‌ریزی‌های فرهنگی و اقتصادی و نظایر آن، بیشتر به منافع و رشد فرد توجه دارند و در سیاست نیز معتقد به «لیبرالیسم» هستند که تأمین‌کننده آزادی‌های فردی است.

درس‌Box

- در گزینه (۱) کاملاً به اصالت فرد پرداخته شده است و همین موضوع که انسان را به عنوان یک موجود مستقل و مختار به حساب می‌آورد، تعریف خوبی از اصالت فرد است.
- بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینه (۲): بر اهمیت و ارزش فرد و جامعه تأکید کرده است و این با نظریه اصالت فرد در تعارض است، چون نظریه اصالت فرد فقط به مسائل فردی می‌پردازد.
- در گزینه‌های (۳) و (۴) هم مانند گزینه (۲) بر ارزش‌های مشترک و هم‌چنین ارتباط جمعی تأکید شده است که اشاره به اصالت جامعه دارد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

هر کدام از گزاره‌های زیر به ترتیب در کدام دانش مورد بررسی قرار می‌گیرد؟

الف) رضاشاه با کودتا به قدرت رسید.

ب) تاریخ به سمت غایتی معین حرکت می‌کند.

ج) هستی حد و مرز ندارد.

د) می‌توان با استفاده از حس، هستی را شناخت.

۱) تاریخ / فلسفه تاریخ / هستی‌شناسی / معرفت‌شناسی

۲) فلسفه تاریخ / تاریخ / معرفت‌شناسی / هستی‌شناسی

۳) تاریخ / تاریخ / هستی‌شناسی / معرفت‌شناسی

۴) فلسفه تاریخ / فلسفه تاریخ / معرفت‌شناسی / معرفت‌شناسی

مشاوره برای حل این تست باید با جدول ابتدای درس دوم کتاب به خوبی آشنا باشیم. هم‌چنین وجود عبارت هستی در قضیه چهارم نباید ما را به اشتباه بیندازد و فکر کنیم که این قضیه به هستی‌شناسی مربوط است.

زیرمبحث: درس ۲

با تأمل فیلسوفانه در حوزه‌هایی مانند اخلاق، دین و تاریخ و ... شاخه‌هایی از فلسفه مانند فلسفه اخلاق و فلسفه دین و فلسفه تاریخ شکل می‌گیرد.

درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

قضیه نخست واقعیتی تاریخی را مطرح می‌کند و توضیح و بیان این واقعیت در علم تاریخ بررسی می‌شود. قضیه دوم در حقیقت واقعیتی تاریخی را بیان نمی‌کند، بلکه به تأملی تأملی کلی درباره تاریخ می‌پردازد. این قضیه مربوط است به فلسفه تاریخ.

قضیه سوم مربوط است به قوانین و احکام کلی و عام حاکم بر هستی که در بخش وجودشناسی جای می‌گیرد.

قضیه چهارم به توانایی انسان در شناخت هستی اشاره دارد و به معرفت‌شناسی مربوط می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): نادرست است، زیرا فلسفه تاریخ را با تاریخ و معرفت‌شناسی را با وجودشناسی اشتباه گرفته است.

گزینه (۳): نادرست است، زیرا قضیه دوم به فلسفه تاریخ می‌پردازد و نه خود تاریخ.

گزینه (۴): نادرست است، زیرا قضیه نخست قضیه‌ای تاریخی است و نیز قضیه سوم به هستی‌شناسی مربوط است و نه معرفت‌شناسی.

کسی که بدون توجه به سخنان علمی اصرار دارد که همراه داشتن نعل اسب برای او خوش‌شانسی می‌آورد، به کدام فایده تفکر فلسفی دست نیافته است؟

۸۷

(۲) استقلال در اندیشه

(۱) معنابخشی به زندگی

(۴) دوری از مغالطات

(۳) رهایی از عادات غیرمنطقی

زیرمبحث: درس ۳

درس‌نویس Box

بسیاری از عقاید و باورها در جامعه بدون دلیل و صرفاً از روی عادت پذیرفته شده‌اند. اندیشمندان و فیلسوفان هر جامعه آن عقاید را بررسی می‌کنند و اگر با عقل و منطق تطبیق نداشت، آن‌ها را نمی‌پذیرند و مردم را نیز از باطل بودن آن عقاید باخبر می‌کنند. البته از آن‌جا که مردم به این عقاید خو گرفته‌اند، در ابتدا حرف اندیشمندان را نمی‌پذیرند و حتی نظر فلاسفه را باطل می‌پندارند و لی با دلسوزی و پشتکار اندیشمندان در نهایت بسیاری از مردم، آن عقاید باطل را کنار گذاشته و حرف اندیشمندان را می‌پذیرند. برخی از باورها هستند که ما برای آن‌ها دلیلی نداریم و صرفاً براساس عادت آن‌ها را پذیرفته‌ایم و حتی گاهی با آن‌ها که اندیشمندان و فیلسوفان، آن عقاید را مخالف عقل و منطق می‌دانند، ولی باز بر آن‌ها اصرار می‌ورزیم و عادت غیرمنطقی خود را ترک نمی‌کنیم.

پاسخ خیلی تشریحی

با توجه به عبارت «فلسفه هر کس معنادهنده به زندگی اوست» کدام مورد نادرست است؟

- (۱) باورها، ارزش‌ها و تفکرات فلسفی هر فرد باعث ایجاد معنای خاصی در زندگی او می‌شود و می‌تواند بر تصمیمات و رفتارهای او تأثیر بگذارد.
- (۲) هر فرد براساس دیدگاه‌ها و ایده‌هایش معنای خاصی برای زندگی‌اش می‌سازد و ممکن است از خانواده، فرهنگ، دین یا حتی تجربه‌های شخصی ناشی شود.
- (۳) با توجه به این‌که هر فرد ممکن است فلسفه متفاوتی داشته باشد، این تنوع می‌تواند منجر به دیدگاه‌های گوناگون درباره زندگی و چالش‌های فردی شود.
- (۴) انسان‌ها به طور جمعی به دنبال اهداف و حقایق در زندگی هستند و فلسفه می‌تواند راهی برای بررسی این موارد باشد.

زیرمبحث: درس ۳

باورهای ما که فلسفه ما را می‌سازند، نقش تعیین‌کننده در انتخاب اهداف دارند. به عبارت دیگر، این باورها هستند که به ما می‌گویند چه چیزی را هدف زندگی قرار دهیم و از چه چیزی گریزان باشیم. بنابراین می‌توان گفت: فلسفه هر کس معنادهنده به زندگی اوست.

درس‌Box

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در گزینه (۱) به عبارت‌های درستی در خصوص سؤال اشاره کرده است. در واقع این باورها، ارزش‌ها و تفکرات فلسفی هر فردی است که باعث می‌شود زندگی آن فرد تحت تأثیر قرار بگیرد. در گزینه (۲) هم مانند گزینه (۱) افراد براساس دیدگاه‌ها و ایده‌هایشان معنای خاصی برای زندگی خودشان دارند. در گزینه (۳) هم تمایز افراد را بیان کرده است که این موضوع موجب دیدگاه‌های گوناگون درباره زندگی و چالش‌های افراد می‌شود. اما در گزینه (۴) عبارت «جمعی» در واقع اشاره به یک همفکری جمعی دارد که کاملاً با صورت سؤال متفاوت است و فردیت را سلب کرده است.

کدام مورد در رابطه با تمثیل غار افلاطون صحیح است؟

- (۱) وقتی یک زندانی از غار بیرون می‌آید، ناگهان حقایق بر او هویدا شده و متوجه واقعی نبودن سایه‌ها می‌شود.
- (۲) زنجیر دست و پا برای زندانیان نماد تعصبات غیرمنطقی و عاداتی است که انسان به آن‌ها مبتلا است.
- (۳) هدف نهایی افلاطون از بیان تمثیل غار، رساندن انسان به سوی آزادی حقیقی می‌باشد.
- (۴) تنها عامل نرسیدن انسان به حقیقت، توجه به زندگی روزانه و اشتغالات آن است.

زیرمبحث: درس ۳

درس‌Box

برخی از نمادهای تمثیل غار در جدول زیر آمده است:

نماد تمثیل غار	در واقعیت
زنجیر دست و پا	عادات و تعصبات غیرمنطقی
سایه‌ها	جهل و خرافات ما
زندان غار	دنیای مادی
جهان بیرون از غار	جهان واقعیات
خورشید	عامل همه‌چیز و مبدأ همه‌چیز (مانند خدا)

پاسخ خیلی تشریحی ✓ افلاطون در تمثیل غار خود بیان کرده که عادات و تعصبات غیرمنطقی انسان مانند زنجیرهایی است که به دست و پای انسان‌ها

بسته شده است و مانع رسیدن او به حقایق و واقعیت‌ها می‌شوند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): وقتی یک زندانی از غار بیرون می‌آید، به تدریج حقایق بر او هویدا شده و متوجه واقعی نبودن سایه‌ها می‌شود و این آشنایی با حقیقت ناگهانی نیست.

گزینه (۳): افلاطون تمثیل غار را در کتاب جمهوری بیان کرده است و می‌خواهد به انسان نشان دهد که فلسفه چگونه انسان را به سوی آزادی حقیقی سوق می‌دهد.

گزینه (۴): مهم‌ترین عامل برای نرسیدن انسان به حقیقت، گرفتار شدن در دام تعصبات، جهل‌ها و خرافات است و توجه به زندگی روزمره هیچ ایرادی ندارد.

۹۰

در کدام گزینه، اقدام انجام شده با نظریه فلسفی مقابل آن، هماهنگی دارد؟

- (۱) ساخت بیمارستان مخصوص افراد آسیب پذیر جامعه توسط دولت. (اصالت فرد)
- (۲) آزادسازی مبلغ قراردادهای بازیگران و فوتبالیست‌ها به میزان دلخواه. (اصالت فرد)
- (۳) عدم ممنوعیت خرید و فروش اسلحه گرم در ایالات متحده آمریکا. (اصالت جامعه)
- (۴) اعمال محدودیت در خرید، نگه‌داشت و فروش مواد منفجره نظامی. (اصالت فرد)

زیرمبحث: درس ۲

درتس Box

فلسفه علوم اجتماعی یکی از شاخه‌های مهم فلسفه است. یکی از مسائل مورد توجه در این شاخه: آیا جامعه اصالت و اهمیت دارد یا فرد؟

<ul style="list-style-type: none"> جامعه را مجموعه‌ای از افراد می‌دانند که کنار هم زندگی می‌کنند. منافع افراد را بر منافع جامعه مقدم می‌دانند و در برنامه‌ریزی‌ها بیشتر به منافع و رشد فرد توجه دارند. در سیاست، معتقد به لیبرالیسم هستند که تأمین کننده آزادی‌های فردی است. 	دیدگاه اول: معتقدان به اصالت فرد
<ul style="list-style-type: none"> افراد نقش و هویت مستقلی ندارند و افکار و تصمیم‌گیری‌ها تابع شرایط اجتماعی است. برنامه‌های آنان سمت و سویی اجتماعی دارد و منافع جمع را در اولویت قرار می‌دهند. در سیاست معتقد به سوسیالیسم هستند که تأمین کننده منافع جمعی است. این دو دیدگاه در فلسفه علوم اجتماعی شکل گرفته و تأثیر زیادی در شیوه بررسی مسائل اجتماعی توسط جامعه‌شناسان دارد. 	دیدگاه دوم: معتقدان به اصالت جامعه
<ul style="list-style-type: none"> معتقدند اگرچه افراد تحت تأثیر عوامل اجتماعی هستند، اما هیچ‌گاه قدرت و اختیار خود را از دست نمی‌دهند و توانایی تأثیرگذاری بر جامعه و حتی تغییر جامعه را دارند. معتقدند جامعه صرفاً جمع افراد نیست، بلکه با گرد هم آمدن افراد و زندگی طولانی آنان با هم، یک روح جمعی شکل می‌گیرد که می‌تواند بر افراد جامعه تأثیر بگذارد و آن‌ها را تابعی از ساختار جامعه قرار دهد. 	دیدگاه سوم: اصالت توأمان فرد و جامعه

✓ پاسخ خیلی تشریحی در نگاه اصالت فرد، جامعه هویت و معنایی مستقل از افراد ندارد و تصمیم‌گیری‌ها باید براساس منافع فرد انجام گیرد.

بررسی گزینه‌ها:

گزینه (۱): ساخت بیمارستان مخصوص افراد آسیب‌پذیر جامعه توسط دولت به اصالت جامعه اشاره دارد، زیرا منافع جمعی را در نظر گرفته است.

گزینه (۲): آزادسازی سقف قراردادهای بازیگران و فوتبالیست‌ها، یعنی فرد حق دارد به هر میزانی درآمد داشته باشد.

گزینه (۳): عدم ممنوعیت خرید و فروش اسلحه در کشورهای آمریکایی، با دیدگاه اصالت فرد ارتباط بیشتری دارد.

گزینه (۴): اعمال محدودیت در خرید، نگه‌داشت و فروش مواد منفجره غیرنظامی از اثرات نظریه اصالت جامعه است.